

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

R. 211. 255

A

54
A. 7

Ars Chemica,

QVOD SIT LICIT

TA RECTE EXERCEN

tibus, probationes doctissi

morum Iurisconsul

torum.

SEPTEM TRACTATVS SEV CA

pitula Hermetis Trismegi

sti, aurei.

EIVSDEM TABVLA SMARAG

dina, in ipsius sepulchro inuenta, cum

commento Hortulani

Philosophi.

STVDIVM CONSILII CON

iugij de massa Solis &

Lunæ.

OPVSCVLA, STVDIOSIS AR

tis secretissimæ, ut summè necessaria,

ita lectu iucundis

sima.

ANTEHAC TYPIS NON

excusa.

1566

TESTIMONIA DO

CTORVM LEGVM; ARTEM

Chymicam esse licitam, probantia.

LDEND. DE PONTE
suo cōsilio 74. incip. An Al
chymista, asseuerat. Quod
Alchymiste, qui ex stanno,
plumbo uel alio uili metallo, producūt
argentum uel aurum, repræhendendi
nō sint, sed potius laudibus prosequen
di, dummodo hoc non faciant per ar
tem Magicam, uel aliam artē odiosam
legibus. De quibus artibus habetur in
L. i. C. de thesaur. lib. x. Quemadmo
dum enim qui metallorum inuestiga
tione exerceantur, multis priuilegijs à
Legumlatoribus decorantur, ut tot. tit.
C. de metallis lib. xi. Sic quoq; Alchy
miam, tanquam naturæ ipsius imitatri
cem propter publicam utilitatem, quæ
ex ea resultare uidetur, magno leges fa
uore prosequuntur.

Nec dicendum est, quod Alchymiste

a n mutant

mutent unam speciem in aliam (hoc enim solius est Creatoris.) ut est lex in c. episcopi in fine xxvi. q. v. Sed ex una uili specie metalli, scilicet ex stanno, produci-
tur alia metalli species præciosior, scilicet aurum.

Neq; hoc inconueniens uideri debet, cum multoties ex rebus mortuis, uideamus generari res uiuentes. Sic ex bombicibus sericum, ex herba uitrum produci-
tur. Multo autem magis in metallis hoc fieri potest, in quibus maior est similitudo & conuenientia. Sicuti enim traditur in libro de proprietatibus, cap. de Alchymia. Certe omnia metalla procedunt ex eodem fonte, scilicet ex sulphure, & argento uiuo. Sed ex uirtute elementorum, quædam habent maiorem influentiam in uno loco quam in alio. In una minera fit stannum, in alia argentum, in alia aurum, & sic de alijs.

Cum ergo ars imitetur Naturam. §. minore. Iust. de adopt. L. adoptio ff. eodem tit. Non uidentur peccare Alchymistæ, si per uirtutem istam, quæ est in herbis, lapidibus uel elementis, uolunt
ex stanno

ex stanno facere argentum. Nam cum sint quasi ex eodem fonte, ex eodem principio, in illis, tanquam idem symbolum habentibus, facilius est transitus arg. §. i. Instit. quibus mod. oblig. cum similibus.

Insunt namq; rebus corporeis, per omnia elementa, quædam occultæ & seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & causalis, prorumpunt in species debitas, suis modis & temporibus, ut ex textu Augustini de ciuitate Dei, descriptum, in cap. Nec mirum xxvi. q. v.

Hæc sunt uerba domini Oldendorp, quem Ioannes Andreae in additio: ad specul. lib. de crimine falsi, de uerbo ad uerbum recitat, uenditans ea pro suis, sicuti solet. Addens quoq; quod suo tempore, fuerit in curia Romana, quidam summus Medicus & Theologus, nomine Arnold. de uilla noua, qui cum magnus quoq; esset Alchymista, fecit quasdam uirgas aureas, quas permisit submitti omni probationi.

Huic sententiæ subscribunt quoque

a iij Ioan

Ioannes de Ifernía, Bald. & Iacobus Aluarot in tit. que sunt regalia, in feud. collat. x. Et Abbas Panormitanus ac alij Canone in c. i. & ij. tex. de sortilegijs.

Item Fabianus de monte S. Sabinae, in tractat. suo de emptione & uenditione, in quinta quaest. princip. num. 8. Et inquit Andreas de Ifernía loco allegato. Quod nulla lege prohibetur, quominus arte, & naturalibus causis, producantur ueri, & naturales effectus. Et Baldus ibi subiungit, quod Alchymia est Ars perspicaci ingenio, tanquam à Philosopho, inuenta.

*Sequuntur 7. tractatus
Hermetis.*

SEPTEM TRACTATVS SEV

Capitula Hermetis Trismegisti, aurei.

N historijs diuinarum rerum, tres præclaros uiros Philosophos, quemlibet uocatum Hermetem, legimus, Horū primus Enoch ante diluuium fuit, qui angelis comitantibus igneo curru, cœlum abiit. Secundus autem Noë, qui in archa, Dei iussu à diluuiō multarum aquarum, saluus euasit. Eorum enim alteruter, alio nomine Hermes, alio nomine uocatus est Mercurius, ad differentiam Hermetis qui post diluuiū regnauit in Aegypto, hos introduximus. Hic enim tertius clarissimus uir, qui regali diademate decoratus, diu rex Aegypto imperauit. A trina uirtute ter magnus dictus est. Ipsum namq; ferunt regem, Philosophum, atq; Prophetam fuisse, qui & totius liberalis, mechanicęq; disciplinę inuentor fertur extitisse. Ipsum Geber Philosophus qui fuit Persarū rex, principem.

cipem. Albertus uero magnus, Alexandrum magnum esse dicit. Ipsius sepulchrum, in quo omnes mundi metalla aut mineralia, litteris scripta in tabula, Zarach nominata, reperisse fama est. Horum alij principem, postremus uero patrē omnium philosophorum, testatur fuisse. Omnes enim uirtutum sectatores, hunc imitati sunt, huius nos clarissimi uiri mirabilia gesta, cum non etiam tenuis ingenij nostri ad illa explicanda sufficiat, enarrare suscepimus. Illius tamen memoriam, in huius libri prologo introducere uoluimus, quod non modo huius libri, sed & scientiæ primus inuentor fuit. Hic enim liber diuinus, diuinitateq; plenus, qui lectitando intellectum ex literis, & illas intellectui accommodauerit, utriusq; uitæ modum, noui, ueterisq; testamenti perfectam probationem reperiet. Extat adhuc liber de uerissima compositione, quæ Græce Alkimia, Latine uero principalis scientia dicitur. Nec enim hactenus, quæ sit eius compositio, Latinitas cognouit. In præsentia autem sermone, ex

ne, ex quo cōficiatur hoc mirabile mysterium, intelligenti clare patebit. Hermes, & quā plurimī Philosophi ipsum imitantes, in libro de substantiarum commotione dicunt, & ipse inquit. Alkimia est substantia corporea, ex uno & per unum composita, præcipua per effectum, & cognationem ad inuisibilem coniungens, modoq; naturali commistione, in melius genus conuertens. Nosq; sequuti in tractatu hoc clarissime sapienti pandemus. Et quamuis in nobis latinitas præmodica, tenuēq; sit ingenium, septem tractatus Hermetis sapientia triplicis, in arte uero ab omnibus insipientibus occultatos, de Arabico in Latinum transfere conati sumus.

CAPITVLVM I.

Hermes enim inquit. In tam longa ætate non destiti experiri, nec animæ à labore peperci, artē, & hanc scientiam solius Dei uiuī inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est. Verum rationabilibus iudicare uim arbitrando tribuit, sed ne-

mini occasionem delinquendi reliquit. Ego autem nisi iudicii diem, aut animæ damnationē, ob absconſionem huius ſcientiæ metuerē, nihil de hac ſcientiā patrefacerē, nec cuiquā Prophetiſarē. Volui uero debitū fidelibus reddere, uti auctor fidei mihi largire dignatus eſt.

Intelligite filij ſapientum præteritorum Philoſophorum, non corporaliter nec imprudenter 4. elementorum ſcientiam, quæ ſunt patientia ſuis rationibus, & cum ſua abſcondita operatione. Eſt enim eorum occulta operatio, nam nihil agit niſi componatur, quia non perficitur, niſi prius ſui colores peragantur.

Scitote filij ſapientum, quod priſcorum Philoſophorum aquæ eſt diuiſio, quæ diuidit ipſam in alia 4. unam duobus, & tria unī, quarum colorī tertia pars eſt, humori ſcilicet eum coagulantis duæ uero tertiæ aquæ, ſunt pondera ſapientum. Accipe de humore unciam unā & mediā, & de rubore meridionali id eſt, anima Solis, quartā partē, id eſt, unciam mediam, et de ſeyre citrino, ſimili-

ter

ter uinciam mediam, & de Auripigmen-
to dimidium, quæ sunt octo, id est, un-
tiæ tres. Scitote quod uitis sapientum in
tribus extrahitur, eiusq; uinū in fine tri-
ginta peragitur. Intelligite igitur ope-
rationem, decoctio ipsum diminuit,
tinctura ipsum augmentat, quia Luna
post 15. dies diminuitur, & in tertio aug-
mentatur. Hoc igitur est initium & fi-
nis. Ecce uobis exposui, quod celatum
fuerat, quoniam opus uobiscum, & ap-
ud uos est, quod intus arripuens et per-
manens in terra uel in mari habere pos-
tes. Custodi igitur arg. uiuū, quod sit in
intimis thalamis in quibus coagulatū
est. Ipsum enim est arg. uiuū, quod dici-
tur de terra residua. Qui igitur uerba
mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui
nullius malefactoris opus iustificat, &
nullum benefactorem præmijs priuat.
Quia omne quod celatum fuerat de
hac scientia detexi, maximum archa-
num & scientiam, intellectum habentibus
patefeci.

Scitote ergo humoris inquisitores, &
sapientiæ filij, quod uultur super mon-
tem

tem existens, clamat uoce magna. Ego sum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certe ueridicus sum. Et scitote quod caput artis est coruus, qui in nigredine noctis & claritate diei uolat, sine alis. Ex amaritudine in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo uero corpore, rubor exiit, & de suo dorso mera aqua accipitur.

Intelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celare. De cauernis metallorum occultus est, qui lapis est uenerabilis, colore splendidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce uobis exposui. Deo gratias agite qui hanc scientiam uos docuit, gratos enim diligit.

Ponite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitatem necat, donec appareat radix, deinde rubedinem, et partem leuem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat.

Fili sapientum, Philosophi hac de causa inuidi dicti sunt, non quod inuideant moratis, nec religiosis, nec legitimis,

mis, aut sapientibus, uerum ignaris, uiti-
tiosis, lege & benignitate carentibus, ne
malī potentes fiant ad peccata perpe-
tranda, & inde Philosophi sint Deo
reddaturi rationē, nam omnes malī in-
dignī sunt sapientia.

Scitote quod hunc lapidem, nomine
uoco; nam ipsum fœminam magnesiæ
nuncuparunt, siue gallinam, siue quod
saluam candidam, lac uolatiliū, & ci-
nerem incombustum, ut ab insipienti-
bus, intellectu, lege, benignitateq; caren-
tibus, celent ipsum, quem tamen sapien-
tibus uno noto nomine nominaui, qui
est lapis sapientum. Conserua igitur in
eo mare, ignem, & cœli uolatile, ad mo-
mentum exitus, Deprecor autem uos
omnes filios Philosophorū, per nostrū
benefactorem, donante uobis suæ gra-
ciæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro,
aut cuiquam inepto, huius nomen pan-
datis. Nemo quicquam mihi tribuit cui
non reddiderim, quod ipse dederit, nec
ipsum honorare destitī, et in hunc opti-
mam posui significationem. Fili mi hic
lapis est celatus, multorum colorum,
natusq;

natusq; in uno colore, cognoscite illum,
& celate. Omnipotente cōcedente, mor-
bum maximum, trīstītiām, omne no-
cumentum, & angustiam, eò euadetis,
de tenebris ad lucem, de deserto ad ha-
bitaculum, & de angustia ad dilatatio-
nem, ipsius auxilio uenietis.

CAPITVLVM. II.

Illi mi, ante omnia moneo te Deum
timere, in quo est nīsus tuæ disposi-
tionis, & adunatio cuiuslibet seque-
strati. Fili quidquid audis, ratiocinare,
nō enim te puto ratione priuatum, nec
insipientem. Igitur meas adhortationes
suscipe, & meditare, & sic cor tuum co-
apta, ac si exhortationum author esses.
Cui enim natura calida est, si frigidus
fiet, non ei nocebit, similiter qui ratio-
nalis est, claudat à se hostium ignoran-
tiā, ne securus decipiatur. Fili accipe
uolatile, uolans submerge, & diuide
ipsum à sua rubigine, quæ ipsum inter-
ficat, extrahe & repelle eam ab ipso, ut
fiat uiuū, ac tibi respondeat non uolan-
do, in regionibus, sed uolans aperte

conti-

contineat. Si enim extraxeris ab angustia post angustiam, in diebus tibi notis, ratione rex eris, conueniens comes tibi esset, & eris ei dominus superans, eo decoratus.

Fili, extrahe à radio umbram suam, & sordidum, eò quod nebulæ ei supereminent, coinquinant, & à luce retinent, quia angustia, & sua rubedine comburitur. Fili accipe hunc ruborem aqua corruptum, quemadmodum ignis lator est, cinis uiuus, quem si ab eo semper aufers, quousque rubor tibi purificetur, sit tibi societas, qua calefcit, & in qua quiescit.

Fili, carbonem uita extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex cororatus, quiescens super pureum, ab illo Auripigmento, humore carente. Iam gauisa feci corda audientium, sperantium in te, & oculos tuos te intuentes, spe eius quod contines.

Fili notum habeas quod aqua prius erat in aëre, deinde in terra, redde tu quoque eam ad superiora, per suos meatus non inepte eam muta, deinde
spiritui

spiritui suo rubeo priori collecto, & parce eam coniungas.

Scito fili, quod terre nostre unguentum est sulphur, Auripigmentum sireth, & colcothar, quod est sulphur, Auripigmentum, sulphura & similia quorum quodlibet est uilius altero, in quibus diuersitas est. Ex quibus etiam est unguentum colle, quod est pili, ungues & sulphur, de quibus etiam est oleum petrarum, & cerebrum, quod est Auripigmentum, de quibus etiam est unguis feliū, quod est sireth, de quibus etiam est, unguentum alborum, & unguentum duorum argentorum uiuorum orientalium, quæ uenantur sulphura, & corpora continent.

Amplius dico, quod sulphur tingit & figit, & continetur, & est per tincturarum connectiones. Unguenta autem tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod est fugientium coniunctio unciae sulphuribus aluminaris, quæque fugientia continent.

Fili, inquisita dispositio à Philosophis una est, in ovo nostro, hoc autem

in ovo

in ouo gallinæ minime inuenitur. Ne autem extinguatur in ouo, tanta gallinæ sapientia diuina, ex 4. elemētis compositio cooptata, & composita est.

Scito fili, quod in gallinæ ouo maximum subsidium est, & in natura propinquitas, in eo namq; est spiritalitas, & elemētorum collatio, ac terra natura aurum est.

Filius ad Hermetem inquit. Sulphura nostro operi conuenientia quæ sunt, cœlestia an terrena? Et ille, quædā sunt cœlestia, quædam uero terrena. Filius. Pater, puto cor in superioribus esse cœlum, in inferioribus terram. Pater, Non est sic, uerum masculus est cœlum foemina, & foemina terra masculi. Filius, pater quidquid istorū est dignius altero, an esse cœlum, uel terram? Respondit, uterq; altero indiget, mediocre enim propositum est præceptis. Ac si diceres, Sapiens imperat omnibus hominibus. Mediocris enim est melior, eò quod omnis natura cū sua coadunatur socia. Inuenimus in uirtute sapientiæ, quod mediocre coadunatur. At ille, Pa-
ter,

ter, at quid illorum est mediocre? Respondit. Vnicuique naturæ tria sunt duorum. Primo utilis aqua, deinde unguentum, inferius uero fex remanet. Draco autem in omnibus his habitat, eius autem domus sunt tenebræ, & nigredo in eis, & peream in aërem ascendit, qui est eorum cœlum ex suo oriente, dum autem fumus eis permanet, non sunt perpetua. Sed ex aqua fumū depone, & ex unguento nigredinē, & ex fece mortē. Et habita dissolutione munere triūphali, quo scilicet possessores uiuunt. Scito fili, quod unguentum mediocre, quod est ignis, est medium inter fecem & aquam, & perscrutator aquæ, quia unguenta & sulphura dicta sunt, quia inter ignem, oleum, & sulphur proxima propinquitas est, quia quemadmodum ignis accendit, sic & sulphur.

Scito fili, quod omnes sapientiæ quæ in mundo sunt, huic meæ sapientiæ subditæ sunt. His in mirabilibus occultis elemētis, artes casuū sunt, quas finita & consecuta est. Oportet igitur illum, qui introduci uult in hanc nostram occul-

iam sapientiam, arrogantiae uitium à se expellere, & pium, & probum, & profundè rationis esse, hominibus propinquum, serenì uultus, salutare diligenter, & sibi patentium archanorum esse obseruantem.

Et hoc scias fili, nisi sciat mortificare, generationem inducere, spiritus uiuificare, mundare, & lumen introducere, quousq; bellentur, incolorentur, & à maculis mudentur, uelut à nigredine & tenebris, nihil scit, nec ei perficitur. Si autem hoc sciuerit, magnæ dignitatis erit, adeo ut reges ipsum uenerentur. Hæc archana fili, oportet nos custodire, & ab omnibus improbis, & insipientibus celare.

Et scias fili, quod lapis noster ex pluribus rebus, & uarijs coloribus, & ex 4. coadunatus & compositus est elementis, quæ nos oportet diuidere, et per mēbra scindere, & artus sequestrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo est, aquam & ignem in eo habitantem custodire, qui ex 4. elementis, & eorum aquis, sua aqua continere, scili-

b ñ cee

cet, quæ non est aqua, forma, sed ignis, aquas ascendens, & continens in uase sincero, & ne fugiant spiritus à corporibus, nam sic tingentes fiunt et permanentes. O benedicta aquina forma, pontica, quæ elementa dissoluis. Oportet autem nos cum hac aquina anima, ut formam sulphuream possideamus, aceto nostro eam miscere. Cum enim aque potentia, cõpositum uie soluitur, clauis restorationis est. Tunc ab eis mors & nigredo fugiunt, & sapientia procedit,

CAPITVLVM III.

SCito fili, quod Philosophi nexibus ad pugnandum contra ignem, uinculant roboratis, quia spiritus ablutis corporibus desiderant inesse, & ipsis gaudent. Habitis autem ipsis, ipsos uiuificant, & in eis habitant & corpora eas continent, nec ab eis unquam separantur. Tunc elementa mortua uiuificantur, & corpora composita tingunt, & alternantur, & mira opera permanentia operantur, ut inquit Philosophus. O aquina

aquina forma permanens , regalium
creatrix elementorum , quæ tuis fratri-
bus regimine mediocri tinctura habi-
ta, & iuncta quiescis. Lapis noster pre-
tiosissimus in stercore eiectus , est cha-
rissimus, uilis, & uilissimus, quia opor-
tet nos duo simul argenta uiua mortifi-
care, & uenerari, scilicet argentū uiuū
Auripigmenti, & orientale argentum
uiuū magnesiæ. O natura maxima na-
turarum, creatrix, quæ continet, & se-
parat mediocria naturarum, cum lumi-
ne uenit , & cum lumine genita est, &
quam tenebrosa nebula peperit, quæ
omnium mater est. Vbi autem regem
coronatum filiæ nostræ rubeæ ei con-
iungemus , & in leui igne nondum
nocentibus, cōcipiet, & filium coniu-
ctum , & super eminentem , quo igni-
culo permanentem cibatur illa , & uiuit
igne nostro. Cum autē dimittis ignem
super folium sulphuris , intret super il-
lum terminus cordium, abluatur eo, &
eius coinquinatio extrahatur, tunc al-
teratur, & eius tinctura ex igne rema-
neat rubea, ut carnes. Filius autem no-

b iij ster

ster rex genitus, sumit tincturam ex igne, illum uero mors, & mare fugiunt, & tenebræ. Solis radios draco fugit, qui foramina obseruat, filiusq; noster mortuus uiuet, rex ab igne ueniet, ac coniugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac uirginis dealbabitur. Filius noster iam uiuificatus fit bellator ignis, & supereminens tincturis. Filius enim est beneficium, & Philosophiam habens. Venite filij sapientum, & nunc gaudeamus, & simul lætemur, quia mors consummata est, & filius noster regnat, & iam rubea toga, & Chermes indutus est.

CAPITVLVM III

INtelligite filij sapientum, quod hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largiri uis mihi meum, ut adiutem te. Sol meus & radij mei sunt in me intimi. Luna uero propria meum lumen est, omne lumen superans, & bona mea omnibus bonis meliora sunt, gaudium, læticiam, gloriam, diuitias, & delicias

delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt agnoscere & intelligere facio, ac diuina possidere. Ecce quod Philosophi de scientijs celauerunt litteris septem scribitur, duas enim sequitur alpha yda, & librum, similiter sequitur Sol, uolens tamen dominare, artem custodire, iungere bubæ aquæ filium, qui est Iupiter, quod est occultum archanum.

Auditores intelligite, & deinceps nostris utamur opinionibus, & quæ scripti subtilissima inuestigatione, & contemplatione uobis demonstraui, quoddam unum noui, nam quis intelligit quod sincera inuestigatione, & ratione inquiritur? Ex homine nō fit nisi quod ei simile est, et ex tauro idem. Et si quod animal, cum aliena specie cubat, nascitur quod neutro simile est.

Iam Venus ait. Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ sunt, & nisi meum esset metallum siccum, omnia corpora mei indigerent, quia ea liquefactio, & eorum rubiginē deleo, et substantiam extrahio. Me igitur & fratri

b iij meo

meo iunctis nihil melius ac uenerabilius. Rex autem dominatur, suis fratribus testantibus, ait. Ego coronor & diademate ornor, & regno uestro induor, & cordibus lætitiā ingero, & ego uinctus ulnis & pectori meæ matris & substantiæ eius, continere, & quiescere meam substantiam facio, & inuisibile ex uisibili compono, tunc occultum apparebit, & omne quod Philosophi occultauerunt, ex nobis generabitur. Hæc uerba, ô auditores, intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirete. Homo à principio natura generatur, cuius uiscera carnea sunt, & nō ex alio. In hac littera meditamini, superflua uero respuite. Vnde dicit Philosophus. Roth fit ex citrino quod extrahitur ex nodo rubeo, & non ex alio, quod si sit citrinum, tua erit sapientiā, non sit tibi cura, si de rubeo extrahere nō studeas. Ecce non circumscripsi, si intelligitis paulo minus patefeci.

Filij sapientum, comburite corpus æris, nimio igne, & imbuet uos gratia quam quæritis. Et facite quod fugiens

non

non uolet à non fugiente. Et quod super ignē quiescat, licet sit ignis æstuans, & quod calore ignis æstuantis corrumpitur, est Cābar. Et scitote quod huius aque permanentis ars est æs, eiusq; tinctura & nigredinis coloratio, tunc in uerū uertitur rubeum. Per Deum confiteor me non dixisse, nisi ueritatem. Quod deuastantia sunt emendantia, & inde corruptio uidetur in emendato, & inde emendatio apparebit, & utrumq; est signum artis.

CAPITVLVM V.

Flli, quod ex coruo nascitur, huius artis est principium. Ecce circumscribendo dictum uobis obscurauī, & lumine priuauī, & hoc dissolutum, hoc iunctum, hoc proximum longissimum nuncupauī. Assate ergo ea, deinde coquite in eo quod procedit à uentre equorum per 7. dies, uel 14. uel 21. Tunc fit draco suas alas comedens, & seipsum mortificans. Hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni,

b v & ne

& ne exeat à uase, diligentius custodite. Et scitote quod tempora terræ sunt in aqua, & fit quousq; ipsum ei super ponas. Eo igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum eius, & acerrimo terite aceto, uel urina puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto uiuit in putrefactione, fusæ nubes quæ in ipso fuerant, antequam moreretur in suo corpore, conuertentur. Reiteratus autem pro ut descripsi iterum moritur, & ut dixi, inde uiuit. In eius autem uita & in morte spiritibus utimur. Sicut enim moritur spiritibus ablati, sic restitutis uiuificatur, & ipsis lætatur. Ad hoc autem peruenientes, id quod quæritis, affirmatione uidebitis. Narro etiam uobis lætificationis signa, & quod suum corpus figit. Hac aut figuratiōe priores uestri quemadmodū ad propositum perueniunt, ecce mortui sunt. Iam uobis me tam demonstraui & peritis librum aperui, occultas res celaui, sequestrata continere feci, diuersas figuras coniunxi, & spiritus sociavi. A Deo hoc munus accipite.

CAPITVLVM VI.

Oportet uos Deo gratias agere, qui omni sapienti ipsam largitur, quæ de miseria, & paupertate liberat nos, omnibus eius substantiis, probabilibus miraculis sum tentaturus, et Deum suppliciter deprecaturus, ut dum uiuimus ad eum perueniamus. Exinde filij Philosophorum unguenta quæ extrahimus, ex unguibus, pilis, uiridi æris tragacantho, & ossibus, in antiquorum libris sunt scripta.

Amplius unguenti quod tincturas continet, fugientia coagulat, & sulphura decorat, dispositionem oportet nos exponere, & omnibus alijs perfectis unguentis, præferre. Scimus enim sui uasis præciositatem & essentiam, quod diuinum sulphur nuncupatur, & alijs unguentis figura, quod est unguentum occultum & sepultum, cuius nulla uidetur dispositio, & habitat in corpore suo, sicut ignis in arboribus, & lapidibus, quod subtilissima arte & ingenio nos oportet extrahere, absq; combustionem,

stione. Oportet autem nos duo sulphura ab alijs separare. Scito fili quod qui non differentiam nouit, duo sulphura minus nouit. Non quod duo sulphura sunt, quæ ex lapidum unguento sublimantur, ad tincturam complendam. His autem duobus corpori commixtis, fit perfectum corpus. Et sciendum, quod duo sulphura tingunt, sed fugiunt quæ oportet optime separare, & à fuga cohibere. Et scitote quod mediocriter cœlum cum terra iungitur. Mediocre autem est figura cum cœlo & cum terra, quod est aqua. Omnium autem prima est aqua quæ exit, de hoc lapide. Secundum uero aurum. Tertium autem fex & mediocre aurum, quod aqua & fece nobilius. In his autem tribus sunt fumus, nigredo, & mors. Oportet ergo nos ab aqua fumum superexistentem, ab unguento nigredinē, & à fece mortem depellere, & hoc dissolutione. Quo peracto, maximam habemus Philosophiam, & omnium secretorum secretum.

Capitulum

CAPITVLVM VII.

O Filij, Philosophorū corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum perfectissimum, rex, & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes deuastant, nec aqua alterat, quia eius complexio, est temperata, et natura directa in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec superfluum quicquam in eo est. Ideo Philosophi ipsum prætulerunt, magnificauerunt, dicentes, aurum sic haberi in corporibus, sicut Sol in Stellis suo lumine est splendidior, eo enim Dei nutu, omne uegetabile, omnis terræ fructus perficitur. Sic aurum omne corpus continet, uiuificat, quod Ixir fermentum est, sine quo nequaquam perficitur.

Sicut enim pasta sine fermento fermentari non potest, sic cum corpus sublimaueris, mundaueris, & turpitudinē à fece separaueris, cum coniungere, & simul miscere uolueris, pone in eis fermentum, & aqueam terram confice, donec Ixir fermentetur, & ut pasta fiat
fermen-

fermentū. Ac si diceret qualiter aurum
fiat fermentum. Meditāmini & uidete,
utrum rei fermentum fiat de alio, quam
de sua natura. Inspicite ergo quomodo
fermentum non est, nisi de pasta ipsa.
Et nota quod fermentum confectionē
dealbat, combustionem uetat, tincturam
ne fugiat continet, & corpora lacticat,
& inuicem coniungi & ingredi facit.
Et hic est clauis Philosophorum,
& finis operum, & hac scientia corpora
emendantur, & eorum opus Deo annuente
peragitur. Negligentia uero, & mala de eo
opinione, opera corrumpuntur, ut fermentum
masse, & coagulum lacti ad caseum, & moschus
in aromatibus. Certus aurei color ad rubedinem,
& natura non est dulcedo. Ideo de eo
sericum constituimus, quod est Ixir. Et de eo
constituimus encaufum quod scripsimus,
& sigillo regis lutum tingimus, et in eo
colorem coeli posuimus, qui se uidentibus
uisum augmentat. Aurum ergo præciosissimus
est lapis, carens maculis, temperatus quoque,
nec ignis, nec aër, nec terra,

terra, nec aqua corrumpere potest, fermentum uniuersale, cuncta rectificans temperata compositione, quod flauissimum uerit citrini coloris est. Aurum sapientum coctum, et bene digestum, ignea aqua Ixſir conficit. Aurum enim sapientum est pendentius plumbo, quod est temperata compositione fermentum Ixſir. Et e contrariū distemperatum, distemperata compositione. Primum enim opus ex uegetabili fit, secundum ex animali in gallinæ ouo, maximum est subsidium, et elementorum constantia, ac terra nostra aurum est de eo omne sericum constitutum, quod est fermentum Ixſir.

TABV.

TABVLA SMARAG

DINA HERMETIS TRISME-

gisti. *πρὸς χημείας. Incerto
interprete.*

ERBA SECRËTORUM Hermetis, quæ scripta erant in tabula Smaragdî, inter manus eius inuenta, in obscuro antro, in quo humanũ corpus eius repertum est. Verum sine mendacio, certum, et uerissimum. Quod est inferius, est sicut quod est superius. Et quod est superius, est sicut quod est inferius, ad perpetranda miracula rei unius. Et sicut omnes res fuerunt ab uno, meditatione unius. Sic omnes res natæ fuerunt ab hac una re, adaptatione. Pater eius est Sol, mater eius Luna. Portauit illud uentus in uentre suo. Nutrix eius terra est. Pater omnis telesmi totius mundi est hic. Vis eius integra est, si uersa fuerit in terram. Separabis terram ab igne, subtile à spisso, suauiter cum magno

magno ingenio. Ascendit à terra in
 cœlum, iterumq; descendit in terram, et
 recipit uim superiorum et inferiorum.
 Sic habebis gloriam totius mundi. Ideo
 fugiet à te omnis obscuritas. Hic est to-
 tius fortitudinis fortitudo fortis, quia
 uincet omnem rem subtilem, omnemq;
 solidam penetrabit. Sic mundus crea-
 tus est. Hinc erunt adaptationes mira-
 biles, quarum modus hic est. Itaq; uo-
 catus sum Hermes Trismegistus, ha-
 bens tres partes philosophiæ totius mū-
 di. Completum est quod dixi de opera-
 tione Solis.

HORTVLANI PHI

LOSOPHI AB HORTIS MA-

*ritimis, Commentariolus in Tabulam**Smaragdinam Hermetis Tris-**megisti πρὸς ΧΗ=**μείας.**Precatio Hortulani.*

LAus, honor, uirtus, et gloria, sit tibi
 Domine Deus omnipotens, cum
 dilecto

dilecto filio tuo Domino nostro Iesu Christo , et Spiritu sancto paraclete. Trinitas sancta , qui es solus Deus & unus, homo perfectus, tibi gratias ago. Quia cum aduersarij huius mundi transitoria pernouiſſem, ne suis delectationibus prouocarer , me ab eodem tua summa misericordia sustulisti. Sed quia uideo infinitos in hac arte deceptos, qui directam non ingrediuntur semitam, placeat tibi Domine Deus meus , ut de scientia quam mihi tradidisti , charos meos ab hoc errore diuertam , ut cum perceperint ueritatem, laudent nomen tuum sanctum & gloriosum , quod est benedictum in æternum, Amen.

PRAEFATIO.

EGo dictus Hortulanus , ab hortis maritimis nuncupatus, pelle Iacobina inuolutus , indignus uocari discipulus philosophiæ. Motus dilectione chari mei. Declarationem certissimam Sermonis patris philosophorum Hermetis intendo dicere. Qui sermo, quan

quanquam sit occultus, tamen exercitium ueri operis in fatigatione meorum digitorum totam expositionem declarauit uerissime. Nihil enim prodest occultatio philosophorum in sermonibus, ubi doctrina Spiritus sancti operatur.

QVOD ARS ALCHEMIAE
sit uera & certa.

CAPVT. I.

Dicit autē philosophus: VERVM, scilicet est, quod nobis data est ars Alchemiæ. SINE MENDACIO. Hoc dicit ad detestationem illorum, qui dicunt artem esse mendacem, id est falsam. CERTVM, id est expertum. Nam quicquid est expertū, certissimum est, ET VERISSIMVM. Quia uerissimus Sol per artē procreatur. Et dicit uerissimum in superlatiuo gradu, quia Sol generatus per hanc artem, excedit omnē Solem naturalem, in omnibus proprietatibus medicinalibus & alijs.

ε η

QVOD

QVOD LAPIS DEBEAT DI=

uidi in duas partes.

CAPVT II.

Consequenter tangit operationem lapidis dicens: QVOD EST IN= FERIVS, EST SICVT QVOD EST SVPERIVS. Et hoc ideo dicit: Quòd iste lapis diuiditur in duas partes principales per magisterium. In partem superiorem, quæ superius ascen= dit, & in partem inferiorem, quæ infe= rius remanet fixa & clara. Et tamen istæ duæ partes concordant in uirtute. Et ideo dicit: QVOD EST SVPERIVS, EST, SICVT QVOD EST INFERIVS. Illa aut diuisio necessaria est. AD PER= PETRANDA MIRACVLA REI V= NIVS, scilicet lapidis. Quia pars infe= rior est terra, quæ Nutrix dicitur & fer= mentum. Et pars superior, est anima, quæ totum lapidem uiuificat, & resusci= tat, et ideo facta separatione et celebrata coniunctione, multa miracula perpe= trantur in opere secreto naturæ.

QVOD

QVOD LAPIS HABEAT IN
se quatuor elementa.

CAPVT III.

ET SICVT OMNES RES FVERVNT AB VNO MEDITATIONE VNIVS. Hic dat exemplū dicens: Sicut omnes res fuerunt ab uno, scilicet globo confuso, siue massa confusa, meditatione, id est cogitatione & creatione. Vnius, id est omnipotentis Dei. SIC OMNES RES NATAE FVERVNT, id est exiuerunt, AB HAC VNA RE, id est, ex una massa cōfusa. ADAPTATIONE, id est solo præcepto Dei & miraculo. Ita lapis noster est natus, & exiuit ab una massa confusa, in se continens omnia elementa, quæ à Deo creata est, & suo solo miraculo lapis noster est inde natus.

QVOD LAPIS HABEAT PATREM

& matrem, scilicet Solem &
Lunam.

CAPVT. IIII.

ET sicut uidemus quòd naturaliter
c. iij. unum

unum animal generat plura animalia sibi similia. Ita artificialiter Sol generat Solem, uirtute multiplicationis lapidis prædicti. Ideo sequitur PATER EIVS EST SOL, id est aurum Philosophorum. Et quia in omni generatione naturali debet esse receptaculū idoneum & conueniens, cum quadam cōsonantia similitudinis ad patrem. Ita & in ista generatione artificiali oportet quod Sol habeat sui spermatis, & suæ tincturæ idoneum receptaculum, & sibi consonans, & hoc est argentum philosophorum. Et ideo sequitur, MATER EIVS LVNA.

QVOD CONIUNCTIO PAR-
tium lapidis dicatur im-
pregnatio.

CAPVT V.

QVæ duo, cum sese receperint in coniunctione lapidis, impregnat-
tur lapis in uentre uenti, & hoc
est quod postea dicit: PORTAVIT IL-
LUD VENTVS IN VENTRE SVO.
Planum

Planum est, quod uentus est aër, & aër est uita, & uita est anima. Et ego iam superius loquutus sum de anima, quæ totum lapidem uiuificat. Et sic oportet, quod uentus portet totum lapidem & reportet, et pariat magisterium. Et tunc sequitur quod alimentum recipiat à nutrice sua, id est, à terra. Et ideo dicit philosophus : NVTRIX EIVS TERRA EST. Quia sicut infans sine alimento nutricis nunquam ad ætatē perueniret: Ita lapis noster sine fermentatione suæ terræ, nunquā perueniret ad effectum. Quod quidem fermentum, alimentum dicitur. Sic enim generatur ex uno patre, cum coniunctione matris. Res, id est, filij similes patri, qui si longa decoctione caruerint, erunt matri similes in albedine, & patris pondus retinebunt.

QVOD LAPIS PERFECTVS

sit, si anima in corpore fixa fuerit.

CAPVT VI.

POSTEA sequitur : PATER OMNIS
TELESMI TOTIVS MVNDI
EST

EST HIC, hoc est, in opere lapidis est uia finalis. Et nota. Philosophus uocat operationem patrem omnis telesmi, id est omnis secreti, uel omnis thesauri, totius mundi, id est omnis lapidis inuenti in hoc mundo. EST HIC. Quasi dicat, ecce ostendo tibi. Postea dicit philosophus: Vis quod te doceam, quando fortitudo lapidis est perfecta & completa; quando scilicet fuerit in suam terram uersa. Et ideo dicit: VIS EIVS INTEGRÆ EST, id est, perfecta & completa. SI VERSA FVERIT IN TERRAM, id est, si anima ipsius lapidis, de qua superius facta est mētio (quod anima dicatur uentus & aēr, in qua est tota uita lapidis & fortitudo) conuersa fuerit in terram, scilicet lapidis, & fixetur, ita quod tota substantia lapidis sic sit cum nutrice sua, scilicet terra, quod totus lapis uertatur in fermentum. Sicut in operatione panis, modicum fermentum nutrit & fermentat magnam copiam paste, & ita totum substantiam pastæ conuertit in fermentum. Ita uult philosophus, quod lapis noster sic sit fermentatus, quod

quod ad multiplicationem lapidis, sit fermentum.

DE MVNDIFICATIONE
lapidis.

CAPVT VII.

Consequenter ponit, quomodo debeat multiplicari. Sed primo ponit lapidis mundificationem, & partium separationem, dicens: SEPARABIS TERRAM AB IGNE, SVBTILE A SPISSO, SVAVITER CVM MAGNO INGENIO. Suauiter, id est paulatim, non per uiolentiam, sed cum ingenio, scilicet in fimo philosophico. Separabis, id est, dissolues. Quia dissolutio, est separatio partium. Terram ab igne, subtile a spisso. Id est, feces & immundicias, ab igne, aëre & aqua, & a tota substantia lapidis, ita quod lapis ibi remaneat mundissimus sine sorde.

QVOD PARS LAPIDIS NON FIXA
debeat superare partem fixam,
eamq; eleuare.

CAPVT VIII.

ET lapis sic præparatus, est idoneus
c v ad

ad multiplicandum. Et nunc ponite eius multiplicationem, & facilem liquefactionem in uirtute ingressibili, tam in duris corporibus, quā mollibus, dicens: ASCENDIT A TERRA IN COELVM, ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM. Hic est ualde notandum, quòd quamuis lapis noster in prima operatione diuidatur in quatuor partes, quæ sunt quatuor elementa, tamen sicut dictum est superius, Duæ eius sunt partes principales. Vna quæ ascendit superius, quæ dicitur non fixa, & alia quæ remanet inferius fixa, quæ dicitur terra, siue fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum est. De illa uero parte non fixa oportet habere magnam quantitatem, & dare lapidi, qui factus est mundissimus absq[ue] sorde, toties per magisterium, donec totus lapis uirtute spiritus deferatur superius, sublimando & subtiliando. Et hoc est, quod philosophus dicit, ASCENDIT A TERRA IN COELVM.

QVOMODO LAPIS VOLA-
tilis sit iterum fi-
gendus.

CAPVT IX.

Postmodum, hunc ipsum lapidem
 sic exaltatum oportet incerari cum
 oleo ab ipso lapide in prima ope-
 ratione extracto, quod dicitur aqua la-
 pidis, & toties affare sublimando, do-
 nec uirtute fermentationis terræ cum
 ipso exaltatæ, totus lapis iterato descen-
 dat de cœlo in terram, & remaneat fi-
 xus & fluens. Et hoc est quod dicit phi-
 losophus : ITERVMQVE DESCEN-
 DIT IN TERRAM, ET SIC RECI-
 PIT VIM SUPERIORVM subliman-
 do, ET INFERIORVM descendendo,
 id est, quod corporeum est, fiet spiritua-
 le sublimando, et quod spirituale est, fiet
 corporeum descendendo.

DE FRVCTV ARTIS, ET
efficacia lapidis.

CAPVT X.

SIC HABEBIS GLORIAM TOTIVS
 MVN-

MVNDI, id est, hoc lapide sic composi-
to, gloriam huius mundi possidebis.
IDEO FVGIEF A TE OMNIS OBSCV
RITAS. Id est omnis inopia, & ægritudo.
Quia lapis sic factus, omnis ægritudi-
nis est curatiuus. HIC EST TOTIVS
FORTITVDINIS FORTITVDO FOR
TIS. Quia nulla est comparatio aliarũ
fortitudinum huius mundi, ad fortitu-
dinem huius lapidis. QVIA VINCET
OMNEM REM SVBTILEM, ET O-
MNEM REM SOLIDAM PENETRA-
BIT. Vincet, id est uincendo conuertet
Mercurium uiuũ congelando, qui sub-
tilis est, & alia corpora dura, solida, et
firma penetrabit.

QVOD MAGISTERIVM IMI=

tetur creationem uni=

uersi.

CAPVT XXI.

Postea dat exemplum philosophus
de Compositione lapidis sui, dicẽs:
SIC MVNDVS CREATVS EST,
hoc est, Sicut mundus creatus est, ita &
lapis

lapis noster factus est. Quia primitus totus mundus, et omne quod fuit in mundo, fuit una massa confusa, seu chaos confusum, ut superius dictum est, et postea per artificium summi creatoris, diuisa est ista massa in quatuor elementa, mirabiliter separata et rectificata, propter quam separationem diuersa fiunt. Ita possunt fieri diuersa, aptatione nostri operis per separationem diuersorum elementorum à diuersis corporibus. HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES. Id est, si separueris elementa, fient mirabilia cōposita, apta nostro operi in nostri lapidis compositione, per coniunctionem elementorum rectorum. QVARTVM, id est, de quibus mirabilibus aptis ad hoc, MODVS, scilicet operandi datus, EST HIC.

INSINUATIO AENIGMATICA,
que sit materia lapidis.

CAPVT XII.

ITAQVE VOCATVS SUM HERMES TRISMEGISTVS. Postquam
philos

philosophus docuit compositionem lapidis, hic docet occulto modo, de quo fiat lapis noster. Prænomînās seipsum, ut discipuli sui ad hanc scientiam peruenturi, de eius nomine perpetuo recordarentur. tū tangit, de quo sit, dicens: HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE TOTIVS MVNDI. Quia quicquid est in mundo, habens materiam et formā, compositum est ex quatuor elementis. Vnde infinite sunt partes mundi, quas omnes philosophus in tres partes principales diuidit, scilicet in partem Mineralem, Vegetabilem, et Animalem, de quibus coniunctim uel diuissim, philosophus habuit scientiam ueram in opere Solis. Et ideo dicit, habens tres partes philosophiæ totius mundi, quæ partes continentur in unico lapide, scilicet Mercurio philosophorū.

QVARE LAPIS DICATUR
perfectus.

CAPVT XIII.

ET ideo uocatur lapis iste perfectus,

ctus, quia in se habet naturam mineralium, uegetabilium, et animalium. Est enim lapis trinus et unus, quatuor habens naturas, scilicet quatuor elementa, et tres colores, scilicet nigrum, album et rubeum. Vocatur etiam granum frumenti, quod nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet. Et si mortuum fuerit, ut dictum est superius, cum coniungitur in coniunctione, multum fructum affert, uidelicet completis operationibus supra dictis. Olector chare, Si scis operationem lapidis, tibi dixi ueritatem, et si nescis nihil tibi dixi. COMPLETVM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS, id est, completum est, quod dictum est de operatione lapidis, trium colorum, et quatuor naturarum existentium, ut dictum est, in unica re, scilicet in solo Mercurio philosophico.

FINIS.

CONSILIVM CONIVGII
 INCIPIT LIBER
 CONSILII CONIVGII

*de massa Solis & Lune,
 tum suis compen=
 dijs.*

ON LEGITVR A DIVINA munificentia. maius emanasse donum sapientie. unde Hamuel, Recommenda memoriae, exorna conscientiam, magnifica scientiam. Qui enim spernit scientiam, spernit illum deus sublimis, & gloriosus. Sapientes uero, & electi serui Dei, quorum unus post alium hanc sibi hereditauit sapientiam, gratia & dono Dei, cuius nomen domini sit benedictum, ut sibi memoriam facerent perpetuam posteris, de hac libros suos conscripserunt, typicis & tropicis locutionibus uelatos. Nisi enim hanc sapientiam posteris descripsissent saeculis, obliuioni debita perissent, sicut & domini eius mortui sunt. Sunt enim libri uasa memorie & fama perpetua sapientum.

Ne autem hæc sapientia & donum Dei altissimi hilariter elargita microcosmo, ad interitum tenderet, Deo uolente, philosophi & Prophetæ scientiarum domini huius sapientiæ series in scripturis deposuerunt, uelatas, propter plures causas. Prima est Hamuelis in seniore, Ut attribueret illā domino glorioso, ut reuelaret illā cui uellet, & prohiberet eā a quo uellet. Nam ut dixit Morienes ad regem Kalid. O bone Rex scire te conuenit quod hoc magisteriū, nihil aliud est, nisi secretum secretorum, & archanum Dei altissimi & magni. Ipse enim hoc magisterium suis Prophetis mandauit, quorum animas in Paradyso suo collocauit. Si autem sapientes qui post illos fuerunt, suas dispositiones de qualitate uasis in quo conficerent non inuenissent, nunquam ad huius magisterii perfectionem peruenire potuissent. Et in eodem libro postea alibi dicitur: Et scire te conuenit quod intentio omnis hominis, hanc scientiam puram & diuinam inquirentis, nihil aliud arbitrari debet, nisi donum Dei altissimi &

d magni

magni, qui eam seruis suis commendat, cuius nomen semper sit benedictum. Secunda causa est, in libro luminum Rasis. Postquam multa de dispositione artis docuisset, dicit. Quamuis omnia dilucide præmissa sint, idoneum tamen arbitror quam plurima sub ænigmatiſ specie inuolui. Si enim omnia prout se habent, uellem enodare, nullus ultra prudentiæ locus esset, cum insipiens sapienti æquaretur, nec sub circulo solari seu Lunari quisquam mortalium paupertate nouerca, medias angustias defleret. Tertia causa uelationis huius scientiæ legitur, ne detur occasio malignandi prauis, hæc scientia occultatur in uerbis obscuris, unde bonis celari non debet. Dicit Afsiduus, Quidam ex Philosophis dominum timentes, non tam sublime, nec tam præciosum hoc magisteriũ habuerunt. Immo opus suũ potens, & manifestum scribere uoluerunt. Sed expauescebant hæc agere, eo quod mundum deleret, & opus arandi & ferendi plantarum periret. Ergo non frustra libros suos scripserunt uelatos,

nec

nec euentui composuerunt. Quarta
 causa obscuritatis, legitur in finē turbæ
 Philosophorū. Vbi dicitur. Nisi enim
 nomina multiplicarentur in hac arte
 nostra, sapientiam nostram pueri deri-
 derent. Quinta causa est Mundi Philo-
 sophi in turba, dicit enim. Si plebi uen-
 ditores hanc mineram agnoscerent, nō
 uenderent eam tam uili prācio, Ars ubi
 teres in eodem libro, Et si Reges eam
 agnoscerent, non sinerent eam ad pau-
 peres deuenire. Libri autem Philoso-
 phorum quanquam obscuri, tamē ual-
 de utiles sunt ingeniosis hanc scientiam
 inquirentibus, quæ sine literarum co-
 gnitione haberi non possunt. Vnde Pi-
 tagoras in turba. Quanto plus libros
 legebam, tanto magis agnoscebam. Et
 Mirtiganus ad Horsoicum. Narrasti
 frater de argēto uiuo, & intus quod est
 magnesia, & iussisti libros Philoso-
 phorum legi, & experiri. Et Morienes ad
 Kalid regem dixit. Quod iam diximus
 tu bene intellige, & intellectum memo-
 riæ commenda, & iuxta suum ordinem
 illa dispone, & in eorum dispositione

frequenter stude ; quia eius frequens
studium uiam rectam tibi ostendit. Ita
ut eam uideas , nec amplius à te celari
possit. Rasis in libro luminum. Cum
ergo nostrorum statuum scripta omnia
diligenter & serio prospexeris , si uni-
uersa ad propriam formam reducere
studeas, uoti nullatenus cessabitur effe-
ctus. Propterea artificii summe uidetur
necessarium scrutari, æstimare, diligere,
nam inquirendo & eliciendo libros no-
stros sic appetunt, quod amando reper-
tos colligant, & seruent. Nec in his ali-
cuius temporis dispendium impende-
re te pigebit. Cui autem hæc tria defi-
ciunt, nec librorum delitijs ditari mere-
bitur. Hamuel commentator Senioris
se excusans , quod sapientiam suam in
figuris descripsit, dixit, Propinquus est
illud intellectui subtiliter prospicientis,
& cognoscentis terminos sapientiæ, ex
sermonibus typicis & obscuris , cum
contulerit illos sermones , illis imaginibus
& figuris , unum aperiet tibi reli-
quum , nec tegitur aliquid super lapide
occulto. Idem etiam commentator sua-

dens libros legere suos, diffuse loquitur, causam subiungens, dicit. Ego autem ut portaretur memoria mea a posteris in ista arte, sedi solitarius, considerans libros antiquorum, inquirens a quolibet nobiscū sedentibus, scientiam hanc inquirentibus, quos cū alloquerer, non intelligebant me, habebant enim præ manibus libros qui describunt eis species, & res uanas, quas noscunt, qui his occupantur. Et hæ sunt res quæ deteriorant occupantes, & ipsi incumbunt suis commixtionibus, deuiantes à ueritate, & ignorātia excoecati, quorum nullus ausus est exponere, nec litteram unam ex dictis Philosophorum. Est autem opus cum sapiens sim, & aperta mihi cætera sint, & nouerim occulta, ut exponam uerba sapientum, et perueniam per illam expositionē ad ueritatis manifestationem. Post eorum manifestationem, ut manifestaretur studentibus in illis, & aperirentur fastidientibus in illis, & impatientibus, & sufficientiam habentibus in his, quæ præ manibus habent ex ignorantia. Sed cum non ex-

d iij . plano

plano aliquid ex eis, erit liber meus tanquam ipsius sapientis, & uerba mea, & uerba sua, uel illorum, & mihi attribui, quod est inconueniens, & dedecus illi qui hoc facit, quia appetit iactantiam. Veruntamen si fui cum magno labore in scientia, & aperti sunt mihi tropi eorum occulti, & manifestum est mihi quod occultauerunt, & apprehendi per scientiam quod occultauerunt, debeo hoc appropinquare intellectui successfulium meorum, sermonibus in aperto uelatis, significantibus intellectum occultum, & uelatum, ut hoc sit apertum & uelatum.

Est enim apertum studiosis & sapientibus, & intelligentibus, & inuestigantibus. Occultum autem insipientibus, quod nisi sic fecero, non manifestabam industriam meam, præ cæteris, & erunt dicta mea tanquam propositio sine demonstratione, quod non feci sic. Et scito quod qui percipit scientiam uno modo, non latebunt ipsum dicta expositionis meæ, & maxime ad quos peruenerint libri mei. Et Deus sit mihi testis super

per

per uos, ut nō prohibeatis eos qui sunt digni ex fratribus nostris, & non pandatis ea indignis, aliās indigne ageretis, & contra conscientiam, & merebimini pœnam à Deo, cuius nomen glorificetur.

Commiffa enim est uobis hæc scientia, ut subueniatis fratribus nostris pauperibus, & Deus retribuet. O quantum est honoratum ex his assignationibus, & argumentis Philosophorum, per libros eorundem inquirendos. Hæc omnia dixit Senior. Ego inter sapientiæ amatores minimus ipsorum ex eo inuitatus, quorum experientiam non attingo, ocium cupiens euitare fructum studij mei longinqui, & laboris immensi, propter quod multis annis laboraui cū diligentia, & assiduitate, inquirendo, & æstimando, & multas noctes insomnes duxi, degendo diebus multis. Iam habito dono domini mei Dei consecutus, dignum duxi non solum intellectui qui locus est specierum intelligibilium, uerum scripturæ quæ gazophilatium sapientiæ Dei est, fore mandandum, ne

d iij tan

quam avarum possessorem, & degenerem me scientia dignaretur deponere, procuravi. Primo in laudē Dei datoris scientiæ, & ad utilitatem fidelium eius. Hanc etenim scientiam inquirentibus, necessarium est habere mentes purificatas Deo, cum sit donum & secretorū secretum Dei, & soror Philosophiæ, ac Philosophorum, quia habet esse à Deo per inspirationem. Singulariter uero motus, ut proprium munus habeat, uirtus societatis, non errantis, sed uere existentis in intelligentia principiorum, & scientiarum & conclusionum artis per expositionem trium uerborum, & Clauis sapientiæ maioris, uolui specialissime declarare, ut multorum sapientum dubiam aciem mentis figat. Quia uero problema diuersorum Philosophorum commutando exponere decreui, de uiro artis, & muliere eius. Hunc librum Consilium coniugij de massa Solis & Lunæ uolui nuncupare. In quo prius de minera artis eloquar, exponendo secreta secretorum.

Secundo de Regimine eius. Tertio
ponam

ponam Carmē trecentorum uersuum,
 & commentabor, dicta Philosophorū,
 & exponendo societati quidquid ob-
 scurauerunt pro posse suo, & celauerūt
 prae patribus & filijs, comprehendens
 in summa, quod ipsi in millibus passi-
 bus librorum expanderunt sepultum,
 tropicis & typicis locutionibus, & ma-
 gnis obscuritatibus inuolutum. Sed
 quia lapis sapientum in cauernis pla-
 netarum occultatus est, id est in defini-
 tione Solis & Lunæ, ac Planetarum re-
 liquorum, à quibus ducam exordium.

Sol, ut dicit Algahel, est mundi oc-
 culus, splendor firmamenti, pulchritu-
 do cœli, orbium uiator, fons totius ca-
 loris, Planetarum rector, horarum di-
 uisor, gratia & honor Dei. Luna, ut ait
 idem, est cœli purpura, Solis sectatrix,
 & emula, malefactorum reuelatrix, na-
 uigantium solamen, roris nutritrix larga,
 præsagium tempestatis, domina humi-
 ditatis. Sol dicitur quasi super omnia
 lucens, Luna quasi luce lucens aliena,
 quia ipsa non lucet de se, sed omnem
 splendorem suum à sole mutuatur. Herz

mes, Sol etiam est dominus corporum,
 & lapdium, & est nobilior eis, quoniam
 est rex eorum, & ipsorum copia,
 quod non corrumpit terra, nec aqua,
 nec ignis, nec minuitur in igne. Sed
 ignis ipsum rectificat, & humectat, &
 non comburunt ipsum sulphura cor-
 rumpentia, quia natura ipsius est equa-
 lis, clara, & recte temperata, propter
 quod extulerunt ipsum Sapientes, &
 magnificauerunt ipsum, & posuerunt
 ex ipso compositionem Elixir magni
 lapidis, quoniam est substantia aqua-
 lis, permanens, fixa, longitudine æter-
 nitatis. Hoc quidem Elixir est de com-
 plexione substantiæ auri, quia est cali-
 dum & humidum, & est Elixir hoc in
 corporibus, sicut Sol in Stellis, quare
 Sol est rex Stellarum, & lumen earum,
 & per eum complentur res terræ, ex
 plantis, fructibus, & mineris. Etenim
 retinet omne corpus, & retinetur ab eo.
 Et est fermentum duorum Elixirium, al-
 bi & rubei, & non rectificantur nisi per
 ipsum, & non complentur per aliud, si-
 cut pasta, quæ non completur nisi per
 fermentum.

fermentum. Et est hoc fermentum in Elixir, sicut coagulum in lacte, & sicut muscus in colore bono.

Luna uero sponsa Solis est, coloris coelestini, uicina complexioni Solis, & est domina humiditatis, ex qua cuncta procreantur adiutorio Solis. Mercurius uero mercantium dominus est, qui aurum & argentum, & gemmas latere uolentia in luto, mercatoribus adinuenit. Et Mercurius est pars materiae omnium metallorum. Et est ex sicco terreo, & subtili, & humido unctuosum, inadustibili, uehementer & optime uniuersaliter complexionato, nisi quod uergit ad humidum aquosum, unde ratione humidi humidantis fluit in frigido, querens iter alienum, & fugit in igne. Et ratione humidi unctuarii, inadustibilis, & uehementis complexionis, non aduritur, sed totum sublimatur. Nam humidum unctuosum motum ab igne, trahit secum subtile suum siccum omnino, ita quod post se nullas reliquit feces, & ratione sicci fluit globose, & non madidat illud quod tangit, nec adhæret ratione uehemens

vehementissimæ complexionis, & ex soliditate partium densarum priuatarum raritate, pōderosum est. Et super ipsum natant lapides, & metalla omnia, præter aurum quod petit fundum. Ex quo elicere poteris maximum secretum, scilicet naturarum symbolum, & similitudinem magnā. Et sciendum quod Sol & Luna & Mercurius digesta sunt calore temperato. Mars uero & Venus calore igneo excedente temperiem adustiuam. Et hic calor dicitur optesis. Calore uero molendesi, qui est defectiuus, ac eius parte digeritur Iupiter & Saturnus. Et sciendum quod Mercurius purus, id est optime complexionatus, est in Sole & Luna, & seipsum soluere reperitur, licet sit materia, uel potius pars materiæ omnium aliorum. Et postquā ad suam speciem est productus, naturæ beneficio ratione suæ optimæ complexionis; ultra corrumpi non potest, sed alia corruptibilia metalla, ex eo habent generari. Contingit ex eo quamdiu est in fieri, non in facto esse, scilicet digestionem optesi & molendesi. Et ex

his & per hæc, quæ dicta sunt, preparauerunt sapientes lapidem suum de meliori minera, quam possunt inuenire. Vnde Geber, qui prima naturalia ignorauit, iam multum remotus est ab arte nostra, quia radicem non habet ueram, super quam intentionem suam fundet. Qui uero principia sciuerit naturæ & causas, & essentias, nō tamen adeptus est uerum finē & profectum artis huius occultissimæ, habet tamen faciliorem aditum. Et hic parum remotus est ab artis introitu. Qui uero sciuerit omnia principia, & causas mineralium, & generationis modum, quæ ex intentione naturæ consistunt, parum quidem auferretur ab eo de operis complemento, quibus non potest scientia nostra perfici.

Lapis Philosophorum est rex de cœlo descendens, cuius montes sunt argentei, & riuuli aurei, & terra lapides, & gemmæ præciosæ. Ecce iam omnes species artis enumeratæ sunt. Assiduus, scito fili quod opus Philosophorum & Prophetarum nō fit nisi in solo
argenti

argento uiuo, quoniã illis in omnibus
 rebus cogitantibus, & ad argenti uiui
 scientiam peruenientibus, nesciebant
 quod argentum uiuum accipiant, quo
 operantur. Ideoq; in naturis, & in acci-
 dentibus, quæ omnia alterant, cogita-
 tionem & complexionem iterauerunt.
 Cum autem super lapidem eorum qui-
 euerit intentio, & notum habuerunt,
 quod ex hoc lapide procedit argentum
 uiuum, quod uoluerunt quidam ex ipsis
 ualde celare, omnibus nominibus no-
 minauerunt, & omni operi, & rebus
 ipsum assimilauerunt. Quidam uero
 tantum uno nomine, quod est lapis, a-
 quam uero quæ ex eo uel ex ea uel ab
 eo extrahitur, argentum uiuum nomi-
 nauerunt, quod diuiserunt in duas par-
 tes, quas illos oportuit duobus nomi-
 nibus nominare. Quidam enim dixe-
 runt cœlum & terram. Quidam mascu-
 lum & fœminam, quidam lapidem &
 aquam, quidam spiritum & corpus, qui-
 dam ouem & gallum, quidam homi-
 nem & magnesiā, quidam uile ac cas-
 rum & stercore tectum, ad quod uix
 poterit

poterit perueniri, quod homines ac pueri in plateis et uisjs pretereant, id est, humidum, quorū expositio in sequentibus apparebit. Vnde Rasis in lumine luminum. Sapientes quidam in uno scilicet humido, quidam in duobus scilicet masculo & foemina, quidam in tribus, scilicet spiritu, anima & corpore, scilicet aqua, terra, & tinctura, quidam in quatuor, scilicet elementis, subsistere uolunt. Sapientes tamen dicunt, quomodo quinque elementa ex radice una scilicet ære Philosophico pullulant, scilicet quatuor elementa, calidum, frigidum, humidum, & siccum, & quinta essentia, quæ nec est calida, nec frigida, nec humida, nec sicca, nullo alterius generis adueniente. Nam & seipsum dissoluit, & coagulat seipsum, albescit, & rubore decoratur, seipsum croceum facit, & nigrum, præterea seipsum desponsat, id est, spondet uniri, quia natura naturæ congaudet, propter uicininitatem, id est, proximitatem naturæ, inter illa, & à seipso concipit, quia unum est genus omnium illarū specierum, scilicet masculi

sculi & foemine, & spiritui Lune, & natura naturam uincit, & natura naturam continet, quousq; finem operis acceleret. Adomat. Sciatís quod non est nisi res una, quæ patrem habet & matrem, & eius pater & mater eum nutriunt, atq; pascunt, nec ipse à suo patre & matre in aliquo differre potest. Hermes, cuius pater est Sol, mater uero Luna. Et Absiduus cuius mater est uirgo, & pater non concubuit, ergo est generatio casta. Et iterum Hermes dicit, nõ conuenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura. Et statim adiunxit. Humiditas autem est ex dominio Solis. Et dicit Dantinus. Quod omnis res artis huius, non est nisi de eo, & cum eo. Quia omnis tinctura à suo simili procedit. Et Actorienes, Quod tres species ad totum magisterium sufficiunt, scilicet fumus albus, id est uis quinta, id est aqua celestis, & Leo uiridis, id est æs Hermetis & aqua foetida, quæ mater est omnium, ex qua, & per quam, & cum qua præparant ipsum in principio & in fine. Has igitur species tres, & eius confectio-

ctioes

ctiōnes nemini detegas. Sed stultis hoc magisterium circa quamlibet aliam rem querere, & quærendo errare contingit, quia ad eius perfectiōnem non peruenient, donec Sol & Luna in unū corpus redigantur, quod nisi Deus uoluerit, nunquam fiet. Et Aristoteles in epistola ad Alexandrum dicit. Quod huius artis duo sunt lapides principales, albus et rubeus, mirabilis naturæ. Albus in occasu Solis incipit apparere super facies aquarū, abscondens se usq; ad mediā noctem, et postea uergit in profundum. Rubeus uero ex opposito operatur, quia incipit ascendere super aquas in ortu Solis, usq; ad meridiem, et postea descendit in profundum. Et in alia epistola dicit, Aqua instrumentalis in arte intelligitur esse duorum, quorum unum soli, alterum Lunæ deputatur, et iam archanum cœleste patet feci. Et Kalid in his duobus lapidibus quos designauī, est quatuor naturarū relictarum perfectio, quorum alter est uir, id est Sol; alter uero uxor, id est Luna. Et Hamuel commentator. Hæc est

e

magnesia

magnesia nobilis, quam commendauerunt omnes Philosophi, quæ ex multis uocabulis una est res, et sunt duæ aquæ diuinæ, Lunarîs scilicet et Solaris. Nec una ex eis operatur sine alia. Et Hermes dicit. Quod lapis iste est secretum totum, & uita uniuscuiusque rei, & omnis homo indiget eo. Et hæc est aqua, quæ est in tritico fermentum, & oliua oleum, & in persicis gammî, & in omnibus arboribus fructus diuersi, & principium generationis hominis est ex ea, & est uiuum, quod non moritur, quam diu mundus est, quia est caput mundi, id est humor. Rasis in libro luminum, Superuacue uidetur tibi illud nominare, et designare, quia nunquam à te recedit, quia si morieris, tecum morietur. Sed si interierit, cum ipso obibis mortem. Et in eodem libro de minerarum arte, sic loquitur, sed diffusus est sermo. Oleum quoque suscipiens colorem, id est splendorem solarem, ipsum sulphur est. Idem etiam est æs. Ergo Plato dicit, omne argentum uiuum sulphur, sed non e conuerso, et omne aurum æs, et non omne

omne æs aurum. Textus. Sed omne oleum soli comparatur atq; auro. Ergo Hermes pinguedo est ex dominio Solis. Et humiditas ex dominio Lunæ, quia omnis frigidi oleum est humiditas, et omnis calidi oleum est pinguedo. Textus. Atq; secundo mortem respiciendo ab ipso oleum exprimitur, sed propter siccitatem terræ, postquam totus uapor aeris, est extractus in aqua sibi simili. Dicitur etiam opus mortis, propter rubiginē. Vnde Theophilus, Dico uobis quod ferrum non fit rubiginosum, nisi per aquam illam. Et ipsa est quæ laminas tinxit, Et Bonellus. Ego autem dico uobis, Sumite ferrum facientes inde tabulas, postea aspergite eas ueneno, & ponantur in uas, cuius os bene claudatur &c. Et propter nigredinem in opere primo & secundo apparentem, dicitur Mars. Vnde Florus. Et scitote quod prima nigredo ex natura Martis fit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui nigrum emundauit, & pacem interfugiens, & non fugiens ordinauit.

Est enim Mars deus belli. Textus. Quod autem fex, id est nigredo atq; tinctura emittitur, aqua uocatur perpetua & incorruptibilis, fex ipsa dum nigrescit, magnesiæ nomen usurpat. Glosa in turba. Abluere donec exeat nigredo, quã quidam nummos uocauerunt. Et Gradino ait. Rebus artis nostrę semel contritis, & coctis inuenietis nigredinem, & illud est plumbum sapientum, de quo dixerunt, nummi nostri nigri sunt. Textus. Alba fex ipsa plumbũ album nominatur, id est stagnum. Ipsa quidẽ Mercurio ascribitur, & ipsa est oleum, quod cum digniori administratione preparata, ipsum aurum uiscosum, & attramentum nominant, & gummi rubicundum, & Auripigmenti rubei sibi nomen assumit, quia est pinguedo aurum, & tota eius tinctura. Textus. Natura quinta ipsa est Veneris apud Philosophos, quæ nec calida nec frigida, nec humida, nec sicca est, sed medium. Ea etiam Auripigmentum croceum, & Iris, pro multiplici eius colore dicitur. Est enim lapis à quo procedit omnis color,

color, ipsa est aqua perpetua, alba quidem, quando primo candida apparet, hinc etiam albumen oui, & acetum, aqua marina & almizadir, & similia his nomina attribuunt. Ex hac quidem aqua, & ex hoc corpore argentū uiuum mutatur. Et sicut candor in rubeum se transformat, sic hoc oleum occultum & secretum in candido amplius argenti uiui quod iam prædictum est, totius operis exordium & radicem firmat. Et cum perfectum fuerit stagno, uel plumbo uel aëri supra positum, in argenti optimi speciem conuertit. Ipsum quoque deinceps de auri tinctura produci possibile est. Et tandem rubescente, oleum scilicet sulphuris cū argento uiuo, quod de candido corpore habet esse, desponsandum erit ex aqua aëris candor, et serenitas argenti uiui, quæ album efficit, et ipsa est rubea, post candorem, namque rubescit. Hoc itaque oleum et argentum uiuum in unum redacta, unum quiddam constituunt, unde uetus et commune sentit prouerbium, et est sermo sapientis. Seruus rubicundus candida

e iij duxit

duxit uxorem, et per conceptionem seminis grauida, peperit filium, qui omnes suos progenitores, id est Solem et Lunam, superat. Cum igitur Argentum uiuum ex candido corpore procedit, oleo, id est sulphuri sociatur. Glossa, argentū uiuum de argento sociatur oleo, id est pinguedini solari, quæ masculus est, et illa foemina. Textus. Etiam habet argentum uiuum nomine ulterius designandum. Nam quæ corpora candida et rubea sunt commixta uel admixta, totum hoc, corpora quatuor nuncupamus. Sic igitur de argento uiuo in corpore magnesiæ, id est per corpus candidi, et rubicundi solutum, cognoscunt congelari. Etiam Hermes in libro ducatus, qui est unus de 7. dicit. Fiducia in duabus rebus consistit, quibus tertium adiungitur, et est idem dictum quod prius. Et idem alibi dicit, Tres facies, id est, spiritus uidi, ex uno patre natus, id est una progenie, quia ipsorum est unum genus, quarum una est in igne, altera in aëre, tertia in aqua. Quia scilicet Hamuel commentator senioris,

nioris dicit. Est aqua uitæ triplex, quia est unum in quo sunt, scilicet aër, ignis, et aqua, in qua est anima exorta, quam uocant aurum, et uocant eam aquam diuinam. Textus. Quas scilicet facies pater eorum coniunxit, pater id est genus unum, quia homogenea sunt, ideo symbola, et cum uidit eas esse coniunctas, scilicet naturas tres, quia sese congaudent, tunc uno ore locuti sunt, scilicet illæ tres naturæ coniunctæ in aqua, dicentes, eas quæsitum quatuor elementorum naturas, scilicet in terra, quia in corpore mortuo sunt quatuor, Calidū, humidum, frigidum, et siccum, et ista uniuntur per aquam illam, quæ omnia operatur, scilicet uiuificat, mortificat calcinando, et cætera soluit, et se cum terra coagulat. Textus. Quas scilicet naturas quatuor formicæ, id est nigredo de uentre terræ æris Philosophici, prius eduxerunt in aquam, quæ nec est calida, nec humida, nec frigida, nec sicca, sed medium omnium in corruptibile, coniungens tincturas fixas. Et Lucas philosophus. Comburi æs, id est

comburete argentum, et comburite aurum, quod nō est nisi unum, combure, combure, quia comburere est dealbare, scilicet prima et secunda dealbatione. Et rubeū facere est uiuificare, quod est ultimū operis. Et idem subiungit, Definitio artis huius est, corporis liquefactio, id est solutio in aquam, et animæ à corpore diuisio, animæ quoq; corpori suo mundo reassotiatio. Aes enim nostrum habet animam, et corpus, sicut homo. Oportet ergo dirui corpus, et animam separare ab eo, quod non penetrat corpus, sed anima, id est tinctura in aqua, quæ est subtilis et tingens ipsum corpus, id est terram mortuam, penetrat, et ita est corpus, et anima in natura. Et subiungit pulchrū ænigma et obscurum, quod splendor Saturni, id est nigredo solaris, quæ est spiritus eius, et tinctura, dum scandit in aëra, id est, dum resoluitur in uaporem aëreum in aqua sua, ex qua est prius, non apparet nisi tenebrosus, id est, uiget, et tunc nascitur proles Philosophorum. Textus. Mercurius, id est Stilbon, quasi stillans bonum

bonum, radio solari, id est splendori Solis, occurrit, ut coniungatur lumen luminini, et albificetur post summam nigredinem. Textus. Et argentum uiuum, id est aqua uiua uirtute sua ignea, id est solari, quae potentior est igne, corpus scilicet mortuum uiuificat, id est rubificat, et perficit, id est, figit. Præterea de lapide isto impari, Castis in turba dicit. Si uultis ad perfectionem nummum nostrum, id est æs experiri, inspicite, si est aqua inpalpabilis, id est munda, & purgata à nigredine, scilicet quod est oleum, quod quasi frustra desuper natare conspexeris, & congregatur, & in aquam candidam conuersum fuerit, quod si tale inueniatur, est aptum, quia aliter non tingerit. Rasis. Spiritus in corpora habet ingressus, quum adeo munda & purgata subiaceant. Et hæc radix est præcipua huius negocii. Sequitur. Et scitote quod si aliud quidquam præter æs nostrum, & aquam nostram sumitis, & in aquam nostram rigatis, nihil uobis proficit. Si uero æs nostrum per aquam nostram rigatis, ueritatem inuenietis. Et subdit,

Per Aes nostrum, & aquam nostram, permanentem, Philosophi significauerunt in hoc lapide, quem etiam lento igne coqui iusserunt, quæ utiq; duo sunt, lapis noster nummosus, scilicet æs & aqua. Et sunt etiam id de quo dixerunt sapientes, quod natura, natura lætatur, propter propinquitatem naturæ in illa duo, id est masculum & foeminam, ac aquam nostram, & est eiusdem naturæ scilicet aqua illorum duorum, id est Solis & Lunæ, inter quæ maxima consistit propinquitas, quæ nisi esset tam cito, non conuerterentur, scilicet in unum. Et Castis in turba. Quod non exit ab homine nisi homo, nec ex uolatili nisi uolatile. Et natura non emendatur, nisi per naturam. Ex ea quidem & non ex alia colitur ars, quam nisi capiatis, & rigatis, non bene agitis. Iungite ergo masculum, id est Solem filium, scilicet sorori suæ, id est Lunæ odoriferæ, id est per odorem seu fumosam euaporationem, & uobis artem gignent, & nolite eis alienum ingerere puluerem, nec rem aliam, præter aquam suam, & subdit.

dit. O quam præciosissima, & mirifica est, serui huius rubei, id est Mercurij rubificati, natura. Ipse enim est sine quo regimen operis stare non potest. Et dicit Rasan. Quod natura illa masculus est, & foemina, & inuidi uocauerunt eam magnesiā, eo quod in eo est maximum archanum.

Et Assaracus. Qui ueritatem uult consequi, capiat Solis humorem & spiritum Lunæ, quia sulphur sulphure continetur, & humiditas humiditate. Et Arsuberēs, sulphur sulphure, id est argentum uiuum cum ære. Omne enim argentum uiuum sulphur est, sed ambo sulphura sunt incombustibilia, & humiditas humiditate, id est Mercurius humiditate æris. Et Constans dicit, Nihil aliud curare, nisi quomodo duo sunt argenta uiua, uidelicet fixum in ære & uolatile fugiens in Mercurio. Et inuidus dicit, quod hoc sulphur, id est argentum uiuum, consueuit fugere, & sublimatur sicut uapor. Oportet enim alio argento uiuo sui generis, id est cris, retinere, & fugā cohibere, quod si cum albo

albo uel rubeo sulphure sui generis nõ
 misceatur, id est, auro uel argento, pro-
 cul dubio fugiet Argentũ ergo uiuum,
 argenti uiui sui generis iungite, quo
 peracto maximum habebitis archanũ.
 Et Parmenides.. Dímíttite aquas, bro-
 dia, corpora, & lapides, sed nummos
 causate, & æs pro nigredine, & stagnũ
 pro liquefactione sumite, id est, fac ta-
 bulas, id est folia de auro, & pro nigre-
 dine sumite, id est cum Mercurio deni-
 grate, & computrescite, & stagnum pro
 liquefactione sumite, id est, quando uis-
 deris ipsum album totũ, tunc est lique-
 factum, id est, in aquam conuersum.
 Subdit idem Parmenides, dímíttite ser-
 mones superfluos, & accípíte argen-
 tum uiuum, id est aquam compositam,
 & congelate eam in corpore magnes-
 iæ, id est in terra aquæ diuinæ, & fiet
 album & rubeum, id est aurum & ar-
 gentum. Et dicitur lapis magnesiæ, quia
 secundum Pythagoram, est res illa con-
 sequens sociũ suum, sicut magnes fer-
 rum. Quoniam sicut propinquitas est
 magnetis cum ferro, sic consimilis est
 aquæ

aquæ cum terra. Et sicut anima cum corpore letatur, sic natura quidem cum natura sibi compari cōgaudet. Et Eximius dicit. Dico uobis ueraciter, quod non est tinctura uerax, nisi in ære nostro, nolite ergo pecunias uestras in uanum consumere, cordibus & animabus uestris tristitiam inducendo. Et Hermes ait. Quod Azoth, id est argentum uiuum, & ignis putredinis, qui est ignis sapientum, latonem, id est æs abluunt atq; mundificant, & eius obscuritatem ab eo penitus eripiunt. Quod si recte ignis modum disposueris, Azoth & ignis in hac dispositione huius rei tibi sufficiunt, unde Ewo interfectior ait, Dealbate latonem, id est æs, & non potest dealbari, nisi soluatur in Azoth, & libros rumpite, ne corda uestra rumpantur. Et Dantinus inquit, Laton quamuis prius sit rubeus, tamen inutilis, sed si post rubedinem in album uariatur, multum ualebit. Et Hermes. Inprimis est nigredo, & postea cum sale & anatron, id est igne & Mercurio sequitur albedo, & inprimis fuit rubeum, & in

& in ultimo album. Et supra dicta nigredo, omnino aufertur, ac deinde uertitur in rubeum, lucidum nimis pulchrum. Et Marion dixit, quum Laton noster, id est es nostrum, cum Aekibric comburitur, id est cum sulphure nostro humido, albo, incombustibili, & mollities Azoth super ipsum funditur, ita ut feruor, id est pinguedo calida eius tollitur, tunc omnis obscuritas atq; nigredo ab illo aufertur. Humor enim in igne generat nigredinem, quo humore digesto, sequitur albedo, sic est in proposito. Et cum in aurum purissimum conuertitur, id est in colorem aureum in effectum non aspectu, quia aurum viscosum & album est in aspectu uel visu. Non igitur in uanum testimonia de minera artis ad loca adduxi diuersa. Quia dicit Morienes. Ego autem dico tibi, quod in specierum ponderibus nihil expendas, & maxime in auri artificio. Quia si quidquid aliud ab hoc lapide quis in hoc magisterio quaesierit, assimulatur uiro per scalas atq; gradus ascendere nitenti, qui cum nequie-

rit,

rit, super faciem suam pronus in terram cadit.

Et postea dicit quod in hoc lapide sunt quatuor elementa, & assimulatur mundo, & mundi compositione, nec in mundo alius lapis inuenitur, qui huic assimuletur in effectū uel natura. Quicumq; autem alium lapidem ab hoc magisterio quæserit, eius opera omnia frustrabuntur. Hamuel. Iam demonstrauerunt tibi sapientes modum manifeste per prohibitionem à rebus uanis, unde lucratus es multum, & redemisti pecuniam tuam, ne expendatur in uanum. Et hæc est magna utilitas, si intellexeris. Vt autē plenius pateat hoc capitulum, figuras minerarum & compositiones earum cum distinctione operis duplicis, quas senior in domo sua in imagine sua descripsit, scientiam pulchriorem, sed obscure, ego exponam breuiter. Dicit Senior, Intraui ego domum quandam subterraneam, quæ domus est thesaurorum. Et uidi in tectis nouem imagines aquilarum, habentes alas expansas, ac si uolarent, pedes ex-

tentos

tentos habentes, & apertos, & in pedē
 uniuscuiusq; aquilæ, similitudo arcus
 ampli, quem solent ferre sagittarij. Et à
 dextris, & à sinistris domus, imagines
 hominum erant, prout possent esse per
 fectiores, stantium, induiti diuersis spe
 ciebus, & coloribus, habentes manus
 extentas ad interiorem thalamum, im
 minentes ad quandam statuam intus
 in domo. Et in interiore parte thalami,
 erat imago sapientis, quæ habebat ta
 bulam unam marmoream in longitu
 dine unius brachij, & latitudine unius
 palmæ, in manibus suis super genua
 sua. Et digiti manuum eius desuper re
 flexi, et desubtus, ac si innueret respicere
 in eam, sicut in libris apertum cuiuslibet
 uidebatur intuenti. Et habebat tabula
 illa columnas sicut liber, diuisa enime
 rat per medium, & in parte in qua se
 debat sapiens, erant imagines diuersas
 rum rerum, & litteræ barbaricæ. Et in
 prima medietate tabulæ erant quinque,
 in inferiori parte tabulæ. Prima sphaera
 ex duabus auibus pectoribus inclina
 tis, quarum una habebat alas abscisas,

scilicet

ſcilicet maſculus. Alia uero ſuper iſtam erat alata, ſcilicet fœmina, & utraq; tenebat roſtro caudam alterius, ac ſi uolans uellet uolare cum altera, & illa uellet retinere uolantem. Et erant iſtæ duæ aues homogeneæ in una ſphæra. Deinde alia ſphæra & Luna plena. Superius in prima tabula erant duo iuxta caput uolantis, imago erat Lunæ creſcentis, & ex altera parte Luna plena in ſphæra. In altera uero medietate tabulæ ſecundæ, erant ſimiliter quinque; tria ſuperius, & duo inferius. Superius Sol cum duobus radijs, qui eſt Sol duplex & imago duorum in uno. Et ex altera parte imago Solis cum uno radio, qui eſt Sol ſimplex, quaſi imago unius in uno; & radius ſcendebat circumdans terram nigram, in inferiori parte diuiſam per tria. Tertia eiſus habebat Lunam creſcentem, pars interior alba ſine nigredine; & ſphæra nigra circumdabat eam. Et hæc ſunt duo ſcilicet terra ex duabus naturis; ſcilicet ſphæra nigra, & Luna quam circumdabat; & ſuperius tria; ſcilicet Sol cum

duobus radijs, & Sol simplex, cum uno radio, & hæc sunt omnia decem secundum numerum nouem aquilarum, & terre nigræ. Glosa. Domus hæc thesaurorum, est uas artis in fumo pendens, sterquilini, de quo postea diffusius dicitur. Nouem uero aquilæ sunt nouem partes aceti, seu maris nostri, quia sicut pennæ aquilæ suscipiunt aurum cum deaurantur, ita nulla alia res potest soluere solem, nisi aquila nostra, nec ulla alia aqua fit aurea. De quo dicit Marion. Nihil est, quod à latone suam obscuritatem, uel suum odorem auferre potest, sed Azoth est quasi suum tegumentum primo uidelicet, quando decoquitur, nam & eum colorat, & albū reddit, & iterum laton dominatur Azothon, quia eum rubicundum reddit. Alius quoque Philosophus dicit. Et Azoth nequit substantialiter Latoni auferre suum colorem, uel eum mutare, nisi quantum ad uisum, sed Laton ab Azoth suam aufert substantialiter albedinem, quoniam inest ei mirabilis fortitudo, quæ super omnes colores apparet,

paret, Laton quidē Azoth dominatur, & eum reddit rubicundū, cum nouem aquilīs, id est nouem partibus aquæ, uolat tinctura æris nostri, & sublimando in illo uase suo dealbatur totum, unde Rasis. Substantia omnium rerum decimæ adæquatur partī, si autem totum signare uolueris, nouem decimas sui necesse est fieri de substantia aquæ. Et Moises in turba. Iungite primo nouem partes de aceto, hæ enim aquilæ habent arcus extentos, mortificantes corpus, & extrahentes eius animam quæ est tinctura æris. Parmenides. Hoc mare rubeum uertit aurum in rubeum ignem, eò quod natura, natura latatur. Coquite igitur in humore, donec appareat natura abscondita, id est donec priuetur nigredine quæ fuerat Ethel, de Ethel, id est de argento. Rosen. Si fuderitis, id est solueritis in aquam nostram, corpus album, id est æs nostrum, extrahentur ab eo flores, id est tinctura eius. Et Aristeus in turba. Accipite corpus quod magister sumi iussit, facientes inde tabulas tenues. Deinde in aqua ma-

ris nostri ipsas ponite, quæ postquam reguntur, aqua permanens dicitur. In igne leui decoquas, donec confringatur corpus, & fiataqua, et proijcite Ethelie, id est argentum uiuum iungite, & lento igne simul affate, donec fiat brodiũ, saginatum ex pinguedine solari, & in suum proprium Ethelie conuertite, scilicet ex quo fuit, & natura est composita, donec fiat nummus bonus, id est nigredo, quam Solis florem nuncupamus, coquite eum etiam donec priuetur nigredine, & appareat albedo, & est æs combustũ, & auri flos. Pythagoras in turba dicit. Est acetum acerrimum, quod aurum merum spiritum facit esse, quò habito nec albedo, nec nigredo, nec rubigo consistit. Et cum istud acetum miscetur corpori, uertit ipsum in spiritum. Ipsum quoque tingit tinctura spiritali, quæ nunquam deleri potest. Et filius Azir. Hoc acetum comburit corpus, & uertit ipsum in cinerem, & dealbat eum similiter, & si coquitur, donec bene priuetur nigredo, fiet lapis & nummus albißimus. Postea subiun-

git. Nunc per istam dispositionem, ostensa est uobis natura fortior omnibus naturis, atq; potentior, ac nobilior, quā sola Dei miseratione acetum purum noui esse, & quanto plus libros legebam, tanto plus agnoscebam. Homines uero pro ut possent esse perfectiores, induti diuersis speciebus, & coloribus sunt Philosophi, & Prophetæ serui Dei, qui annuunt ad legendam & intelligendam sapientiam Dei altissimi, ut percipiant, quod qui seruus Dei est, quod thesaurus eius nunquam deficiet. Litteræ uero barbaricæ, & infinitæ species, sunt ænigmata & obscura sophismata infinita sapientum, ut ea à malignis celarēt hominibus. Vnde in Turba. Cum enim infinita habeant nomina, uno tamen nomine nominantur, in quo non est fallacia, nec diuersitas. Et hoc ubi non prodest magnifice nominatur, & ubi prodest ibi celatur. Est enim lapis & non lapis, & quia spiritus, anima & corpus, est albus, uolatilis, concauus, quo ad porositate terræ. Et quia totam combibit terram suam sal-

sus, pilis carens, quem nemo infrigidas-
 tum ualde, id est sublimatum, tangere
 potest sine magna offensa, quem si uo-
 lare facis, uolat, & si dixeris ipsum esse
 aquam,, uerum dicis, et si dixeris ipsum
 non esse aquam, falsum dicis. Non igitur
 pluralitate nominum decipiaris, sed
 certum habe, quod unumquodque est,
 cui nihil alienum infertur. Eius igitur
 socium inuestiga, id est æs, & nihil a-
 liud ei inferas. Et sine homines multis
 plicare nomina, quæ si non multiplica-
 rentur, sapientiam nostram pueri deris-
 derent. Hæc omnia scripta sunt in Tur-
 ba, in fine de ænigmatibus sapientum.

Duæ aues sunt homogeneæ, id est u-
 nius naturæ, & sunt lapis sapientum,
 masculus est sine alis, id est non potest
 uolare, quia de se ignis nō potest ipsum
 corrumpere, nec exhalare in igne, uel
 nullum salum, aut spirituum aut alumi-
 num, nisi aquila nostra dicta. Auis ue-
 ro alata est foemina, quæ cum corpori-
 bus corrumpentibus consumitur. Unde
 dixerunt. Facite foeminam super ma-
 sculum, & ascendit masculus super foe-
 minam,

minam, quoniam per foeminae adiutorium, & aquae suae uolat, & spiritus efficitur humidus, et argentum uiuum ab hominibus extractum, id est, ratione & magna intelligentia. Vnde Theophrastus. Et quidquid inuidi in suis libris occulte narrauerunt, argentum uiuum significare uoluerunt, quod alij aquam sulphuris, alij plumbum album, alij aes, aliquando nummus compilatus nominatur, & coniunxerunt masculum cum foemina in proprio humore, quia sine masculo & foemina nullus natus generatur. Morienes quinque partes seu ordines describit lapidis. Primo est coitus, 2. conceptio, 3. impregnatio, 4. ortus, 5. nutrimentum. Si enim non fuerit coitus, non erit conceptio, & si non fuerit conceptio, non erit impregnatio, & si non fuerit impregnatio, non erit ortus. Haec est huius dispositionis directio, quia scilicet hominis creationi assimilatur. Vnde prius dixit Morienes, O bone rex tibi confiteor uerum, quia haec diuino nutu in sua creatione magis conficitur. Omnis enim à Deo creatio,

f. iij sine

sine ista aqua persistere non potest, scilicet humore seu aqua, & post subdit. Quid multa referam? hæc enim res à te extrahitur. Cuius minera existit apud te nunquam, & illam inveniunt, & ut uerius confitear, ex te ipso accipiunt, & nullius mineram exegisti. Intellige quoad creationem hominis de mare & foemina, & libidine quoad humidum. Si enim non esset humidum in utero, sicut dicit Bonellus in turba, non saluaretur sperma, donec foetum producat. Et Assiduus humidum aquosum lapidem suum dicit, pro sophismate. Et scito fili quod hunc lapidem de quo hoc archanum extrahitur, Deus non emendum præcio posuit, quoniam in uis eiectus inuenitur, ut à paupere & diuite haberi possit, ut ratione ac scientia possit ad eum quis leuiter peruenire, humidum uero ubique est, & lapis noster humidus est, humiditate aquosa, & metallina, unde dixerunt ipsi & uilissimū & præciosissimum quod est in mundo. Humor enim cōmunis, de quo omnia generantur imprætiabilis est, Hamuel exponit

ponit hoc uilissimum dicens. Præciosius quod est in mundo ex uestibus est sericum, & est ex uermibus, & mel in quo est sanitas hominis, est ex apibus, & margaritæ ex Conchis extrahuntur. Et homo qui est dignius, quam quod est in mundo, est ex spermate. Aes uero artis, & mineram sola hominum opinio facit præciosos, ut dicitur in de consolatione philosophiæ, pulchritudinem enim quam habent, non est eorum, sed lucis. Omnis enim color est lux in corpore perspicuo, terminata per opacū. Aurum enim, argentum & gemma de natura sua latere uolunt in luto, & terra opaca, unde hoc significare uoluit Morion dicens. Si hoc quod quæsieris in sterquilinio inueneris, illud accipe. Si uero in sterquilinio non inueneris, manum tolle ex marsupio. Et idem Gratianus. Et si hoc in stercore inueneris, quod tibi placet, uel expedit, nihilominus tolle, significans quod de minera recenti accipere debes, quod non fuit in opere. Et quod subdit Morion: Omnis enim res quæ magno emitur præ-

f v cio,

cio, in huius operis artificio mendax, & inutilis reperitur, significat prohibitionem à rebus uanis, ut margaritis argento uiuo, sulphure, arsenico, sale armoniaco, quæ ignem fugiunt. Quomodo igitur expectabitur bonum de eo, quod nō est permanens. Tinctura enim quæ extrahitur à corporali & cōbustibili radice, annulatur, sicut est radix eius. Nō enim mutantur res, ut à radice sua exeunt, in mineralibus, nec in seminibus uidetur uegetabilium, & seminibus animalium, ut ex ouo fit pullus, diuersis transmutationibus, à quo habet radicem. Et similiter ex spermate fit homo, nullo alio super ingrediente, nisi menstruo sanguine, ex quo fit sperma, sicut ex sanguine sibi consimili, per quem nutritur.

Sed egestio stercoreis, & urinæ, & sanguinis, capilli, & oua, & similia nullam uicinitatem habent cum metallicis. Ita quod à radice ipsorum possit fieri aurum, & argentum, sicut quidam putant ignorantes, non enim exit ab homine nisi homo, nec ex simili nisi sibi simile.

Igitur

Igitur aurum & argentum non nisi ex consimili specie eius. Vnde ait Senior filius Hamuel. Vnumquodq; animal non generat res ex se, nisi cum eo quod est ex eo, cum specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & Eva & omne hominum genus. Ergo omnis res conuenit cum suo simili & propinquo ei secundum speciem. Incipe in nomine domini nostri Iesu Christi, & cognosce naturam eius, est enim à radice materiæ suæ, quod in eodem & de eodem est, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo, & est radix eius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est ex quo extrahitur, & est in eo, & ex eo.

Lapis enim Philosophorum, est aqua congelata, scilicet in auro & argento, & repugnat igni, & resoluitur in aquam suam, ex qua componitur ex genere suo. Vnde Hermes. Non conuenit rei nisi quod propinquius est ei ex natura sua, & generabitur in illa proles ei similis. Et statim subiunxit, humiditas autem est ex dominio Lune, & pinguedo

guedo ex dominio Solis. Vnde hæc duo scilicet Sol & Luna, unum sunt & coagulum & semen. Et Aros Rex dicit, Aqua non conglutinetur nisi cum simili sulphuris sui, nec inuenitur in re aliquid simile sui, nisi quod est ex eo. Et Kalid filius Isid, Præteriti, nec præfentes possunt tingere aurum, nisi cum auro & cætera, in Seniore inuenies. Et hæc de duabus auibus & aquilis dicta sufficiant.

Sequitur. Quare posuit plures Soles & Lunas? Responso, quia non egreditur simul uno actu spiritus & anima, sed paulatim pars post partem successiue. Hæc in seniore plane declarantur. Sed ego exponam, quod ille prætermittit; Duæ plenæ Lunæ & materia, sunt quinque à minori computando, scilicet media Luna, & quatuor media Lunæ sunt in duabus plenis, & duo soles, sunt omnia septem. Et hoc est quod postea est dicturus. Septem sunt ordines ponderis, quinque ex eis sunt absque obscuritate, scilicet Lunæ duorum lucentium est pulchritudo, id est, duarum partium Solis.

Solis. Et quia non est nisi imago Solis & Lunæ, in tabula & numerus, pondus sequitur numerum figurarum in ea, & subiungit postea. Scito unius radicis non minus quam tres, & tertiam dimidiam partē esse, quod scilicet pondus ponitur, cum eo, id est Sole ad illud, scilicet tertium, id est nouem. Secundū enim quod Hermes dicit, Sol & Luna sunt radices huius artis. Et Rasis tres partes ignis & septem terrę precipit recipere, & pars parti ut dicit equatur correspondendo, scilicet æqualitate proportionis. Et secundum opinionem Obede, Rasis de luce quatuor partes, & de aëre partem unam, & ex igne partem unam. In libro trium uerborum, quatuor ponuntur pondera, primum est de terra undecim partes, & de igne partem unam, & inferas eis de ungento, & pone ad soluendū quo usq; conficiantur. Hæc autem dissolutio est ab eo colore accepta. Quidam dicunt tres partes terræ, & unam ignis, regimen uero unum & idem, & utrumq; rectum, primum tamen melius dicit. Et Zenon in

turba,

turba, dicit, unam partē de sincero corpore, id est, Solis & tres de alio ære, deinde commiscite aceto, & continuo coquite quousq; terra fiat. Et Dardaris in turba dicit, Quod quatuor nummi uulgi non tinguntur, sed tingunt æs, id est Mercurium, tincto autem ære, tingunt nummos uulgi. Et dicit, quod argentū uiuum est quatuor corporum, quæ sunt animæ occultæ in corporibus quatuor. Alij dicunt, quod non, sed sint septem partes terræ, & una ignis, & hoc etiam bonum est, primum tamē melius. Quidam dicunt quod nō, sed sint undecim partes terræ, & una ignis, & idem regimen est, primum tamen melius. Et subdit. Operate ergo quod uolueris, quia regimen est idem, & spatium temporis etiam idem. Et ut quidam dicit in libro luminum, uolunt tres partes terræ, & unam ignis, quod tamen Rasi non placet. Dicite ergo, non enim præcij inæqualitas commutari debet. Et nota quod folia cum duabus partibus ungenti debent lento igne amalgamari, & postea totum unguentū infrigidari, cum pon-

dere

dere suo uero, ita quod sint nouem un-
ciarū, et æris una pars. Et in turba Pan-
dolfus. Ecce quod in ouo sunt quatuor,
terra, aqua, aër, & ignis, & punctus So-
lis in medio rubeus, qui est pullus. Et
Morienes dicit, quod prima propositio
est quasi nulla. Et quidam expertus in
hac arte dixit, modicum Solis ut dra-
gmam unam, ut sit semen ignis. Et As-
fiduus omnia inuestigans, dicit duas
inueni substantias, scilicet agentem, &
patientem, & ecce agens unum ubiq̃,
patiens uero plura, ex quo notū, quod
in hoc opere accepto uno, duo fiunt
scilicet masculus & foemina. Porro ma-
sculus ubique singulare, foemina uero
plura. Et nota quod duplex est pondus
artis, scilicet commune, in quo non est
diuersitas, scilicet nouem, & pars decima.
Aliud est pondus singulare, seu plu-
rale, & est duplex, primum est primi or-
peris, & illa est in prima compositione
æris, & est diuersum secundum diuersos.
Nota de pondere imbibitionis,
quantum scilicet potest. Ignis imbibere
partes, quod natura scit melius, quam
artifex,

artifex, quia natura simul imbibit, nec fit manuum contrectatio, sed ignis & Azoth, ut Afsidius dixit. Iam aliud est pondus spirituale secundum operis, & illud etiam est diuersum secundum diuersos. Athomus in turba, uult tertiam partem ignis & duas terrae commassari. Dicit enim & si fuerit uiginti quatuor unciae extinguite calorem illum tertia parte, id est, octo uncijs, de aceto. Et Bonellus in turba moderate dicit. Cauete humorem multiplicare, nec ponatis ipsum siccu, sed facite ipsum ut massam forte. Sciētes quod si aque massam multiplicaueritis, non continebit eam, nec bene ardebit in camino, id est, non bene exiccabitur, nec cito. Et si nimis siccaueritis non coniungetur, nec coquetur. Arsuberes etiam dicit in turba. Iniungite ipsum aqua niuis, ut apud uisum sufficere credatur, & decoquite donec rubigo consumatur. Morion uero partem quartam uult ignis & tres terrae, dicit enim. Nam cum corpus immundum dixeris, mitte postea de fermento, id est aqua uitae quartam partem

tem sui, fermentum enim auri, est aurum, sicut fermentum panis, est panis. Et quando in eum miseris, depone in Solem ad coquendum, donec hæc duo in unum redigantur. Hermes uero cui nullus fuit similis, quartam partē docet addere, & illam nō simul, sed ex quarto ad quartū, id est, in quatuor diebus, pro qualibet quarta, & tere in mortario, donec fiat sicut pinguedo, uel unguentū, & postea assa ad siccitatem, & iterum humiditatem contere in pluribus diebus, & hoc nouem uicibus solue & coagula: In qualibet enim solutione & coagulatione; augebitur effectus eius. Rasis uero in libro Luminum, æqualem docet addere partem aquæ ipsi terræ, ut in opere suo uidebitur. Tamen Hermetis modus est melior istis.

Et sciendum quod Philosophi finem ante principium in suis tractatibus sæpius posuerunt, et principium in finem interserentes. Vnde quandoque depresserunt primum opus, et locuti sunt de secundo, quandoq; primū opus pertractauerūt, dimittentes secundum.

Quandoq; tamē ex radicibus scientiæ,
 quandoq; sine mineris. Propter quod
 Hermes in libro radicum, qui est secun-
 dus de 7. dicit. Quod sapiētia auctoris,
 maior est libro suo. Potest enim auferre
 re principium, uel finem cum radice,
 uel sine radice, sicut primus inuentor.
 Et in quinto de 7. postquam de contri-
 tione aquæ & terræ satis dixisset, &
 pondere secundi operis, scilicet de quar-
 ta parte, & de quinta parte, & de altera,
 dummodo deglutire possit eam. Dein-
 de loquitur de pondere primo in fine,
 dicens. Quod secundum scilicet senten-
 tiam cœlestium, & secundum senten-
 tiam singularium, & secundum senten-
 tiam bonorum materialium, est archa-
 num, & non dicam tibi nisi singulari-
 ter. Et hæc est una pars ignis, & tres
 terræ. Et iam per Deum benedixi, Na-
 turæ enim sunt quatuor, & non plures,
 Vnde multiplicia sunt pondera eorū,
 aut penes quatuor naturas elementor-
 um, aut penes quatuor naturas, & a-
 quam secundam, & penes pluralitatem
 rerum, scilicet trium, qui est numerus

perfe-

perfectus. Aut penes septem Planetas, aut penes duodecim signa, quibus opus regitur, pondera sua descripserunt. Primi posuerunt quartam partem Solis, secundi quintam, tertij tertiam, aut paulò plus. Quarti septimam, ut Rasis ponit, septem partes terræ & tres ignis. Quinti duodecimam, & secundum diuersas rationes, diuersa pondera statuerunt. Et quandoq; loquentes de uno opere, posuerunt pondera alterius, unde Senior. Et ipsi forte locuti sunt uerbum in uno sensu, & sub eo est alius. Amplius prima quinq; , scilicet duo superius, Luna semiplena crescens, & Luna plena, & subdus alia tria, scilicet duæ aues, & Luna plena, significant primū opus, quod est extractio tincturarum de corpore, donec nihil remaneat in corpore, quod non ascendit cum spiritu humido, quo modificatur corpus, & in aquam uertitur claram. Primo tamē apparet nigredo, ex dominio humidum in calido, quæ tam diu durat usq; consumatur humidum, & tunc dealbatur aqua. Et de hac aqua dicit Morienes,

quod nihil cum ea facias, ipsa non existente fermentata. Et Senior dicit. Antequam descendere feceris, has tres partes aque, id est aquam, aërem, & ignem, existentium in aqua super terram eorum albam stellatam, & foliatam, scilicet in secundo opere, prius in primo opere soluetur totum, scilicet corpus humidum, & fiet terra scilicet lapis. Vnde necessaria est preparatio eorum prima, sicut consuetudo est, & hæc est putrefactio corporis cum igne bestiarum subtili, centum & quinquaginta diebus, & quidam 120. diebus naturalibus, & forsitan apparebit albedo prima in septuaginta diebus, nec approbatur hoc apud Philosophos, quia significat intentionem ignis. Et ideo primum in humore est apud eum melius, quam secundum, uel tertium, quia significat temperantiam ignis, donec detur albedo, & rubedo reducatur. Nota licet hæc retorquatur ad solutionem rerum primam, tamen Senior intelligit de albedine secunda, quæ in 150. diebus resoluitur, cum una tertia de nouem coloribus, aut

quia

quia in 21. die resoluitur in aquam, aut in 150. diebus resoluitur albedo secunda, quæ est primum opus, & coagulatio tota totius, quod est uerius & expertum. De hac putredine dicit Pandolphus in Turba. Sume occultum honorabile, hoc est magnesiā albam, quæ in uino mixta est, & contrita, & non accipiat eam nisi mundam, & puram, & ponatis eam in uase suo, & orate Deum, ut uos ipsum uidere faciat lapidem rectum, & coquite ipsum lente, & cum extraxeritis ipsum, uidete, si factus est niger, & si est, bene rexistis. Sin autem, regite ipsum album, quod est magnum secretum, donec operiatur nigredine, et postea nigredo fiat, quæ 40. diebus tantummodo durat, & dealbatur, & coagulatur. Et hæc aqua est flos gris, aurum Indicum, & aqua croci, & alumen fixum, et ut Asuatus in turba ait, authoritate Hermetis, dicit enim, Hermes, partem nummorum sumi iussit, id est album humidum, et ex ære Philosophorum partē, et nummis commisceri, et uasi imponere, cuius os bene clauda-

tur, et coquatur 7. diebus unius nominis, tunc conuertetur æs in nymmos, id est, in album humidū, et coquatur iterum 7. diebus, et non tædeat decoctio, postea aperiatur uas, et inuenietur nigredo, desuper iteretur decoctio, donec consumatur nigredo, qua consumpta, apparebit albedo nobilissima, et sic coepisti Solis humorem, et spiritum Lunæ, et hoc est opus primum, quod non precedit aliud.

Duæ uero aues homogeneæ sunt, masculus et foemina, sed numerus duorū, in unum positus in figuris, scilicet septem, Luna uero plena subtus, designat humorem Solis, et sputum Lunæ lapidis humidī Philosophorum extrahendi in aqua sua. Superius est Luna crescens similiter, quia paulatim & paulatim non simul, sed pars post partem ascendit tincturæ. Donec humor totus congelatus in ære, conuertatur in spiritum humidum sui generis, quod designatur per secundam Lunam plenam, quæ est Abarnaas perfectum, et de ista aqua diuina, quæ est lapis Philosopho-
rum,

rum, est totus liber Senioris. Secunda uero, medietas figurarū, similiter opus secundum, id est, coagulationis, uidelicet partium aquæ eorum, id est, colorū aque, in terra alba munda, id est, fixationis eius in ea. Sol cum duobus radijs, est imago aque diuine, in qua sunt tria, scilicet ignis, aer, et aqua, et est aqua ex duabus naturis composita, maris et feminæ. Et tamen est aqua triplex, propter rem tertiam additam duabus, et ista aqua non simul imbibitur, id est, conteritur, sed singulariter diuersis radijs imbibitur, conteritur, et coagulatur, et incineratur. Sol uero cum uno radio est, quod aqua triplex est, una natura homogenea in una aqua. Et licet sint duo opera, album, et rubeum, tamē est unum opus in eodem incipiens, et eodem, et non alio modo terminans, et est figura unius in uno. Terra uero est, corpus inferius ex duobus corporibus, cui admixtum est tertium sui generis, quod primo coagulatur, ut speculum, uel gladius denudatus, et postea per maiorem calorem incineratur, et

iterum conteritur cum spiritus humido, donec non appareat, sed ei commisceatur, et fiat unguentum, et iterum congelatur. Deinde incineratur, et sic primū reducendo super suum finem, donec plene dealbetur, albedine fixa. Et hac est secunda tertia artis, de qua dicit Morienes. O Rex si regnū tuū uendidisses, hoc opus non compensares. Deinde iterum imbibitur donec commisceatur, et congeletur, et incineretur. Quia dicitur in turba à Pandolpho. Scientes quoties cinerem unitis, toties oportet ipsum exiccare, et humectari, donec uertatur color eius in id, quod quæritur, et totum congeletur, et in imbibitione infinitas emittit colores, donec perfectum et ultimum puniceum, et fixum colorē producat in igne continuo, sine manuum contritione. Vnde Mundus Philosophus, postea per 40. dies finite donec spiritus pertranseat corpus. Hoc enim est Regimen, quo spiritus incorporantur, et corpora in spiritus uertantur, et moneo, siquidē ne compositum fumiget, quo peracto maximum habebitis

bitis archanum, quod Philosophi in libris suis celauerunt. Terra uero quam circumdabat sphaera nigra, est secunda nigredo, quæ peruenit ex humiditate aquæ missæ super terram. Sed quod diuisa est per tertiam eius, id est, per tria tertia, significat tres falsaturas, uel tres terras, scilicet terram margaritarum, et terram foliorum, et terram auri. Terra margaritarum est prima, terra ex qua extractæ sunt tincturæ in aqua sua, ex qua procedunt margaritæ, secunda, terra foliorum, id est, colorum, nam uariabiles producit colores donec perfectè dealbetur, est tertia, Vel potest dici prima terra foliorum, quia folia æris mutata, transeunt in aquam, et terram. Secunda terra margaritarum, quando plene dealbatur. Et tertia terra auri, quæ est tinctura solaris, & ipsa terra post denigrationem secundam dealbata, dicitur aurum Philosophorum. Et aqua est aurum eorum, quia est mater auri, quia generat aurum secundum Seniores, & ille tres terre, est una natura unius sphaeræ, & unius generis, & similiter est in

g v telli-

intelligendum de tribus falsaturis, & falsatis, id est, imbibitionibus, cum tribus tertijs partium nouē. Prima tertia congelatur, & incinerata, efficitur masculus, & sunt duo, Masculus Solis, & Mercurij, & una foemina Lunarīs naturæ. Deinde per reliquum aquæ quæ sunt 6. colorum partes, fit altera foemina, & erunt duo masculi, & duæ foemine. Secunda uero tertia est falsatura, quod totum nihil aliud est dictum, nisi calcina, solue, & distilla, coagula & incinera, & iterum calcina donec totum coaguletur, & ultimo figatur, quod est ultima tertia, & finis operis, de quibus tribus tertijs, in turba cap. de ænigmatibus, per omnia ænigmata, postquam opus suum diuidit in tria. Primo in corpus mortuum, & animæ extractionem à corpore, quod est primum opus. Secundo de calcinatione corporis, & eius mundificatione, per aquam suam imbibendo, & affando, donec ad modum niuis dealbetur, seu salis candidi. Tertia est animæ mundæ corpori mundo, & candido sociatio, propter quod

ænigma

ænigma primum ponam Turbæ. Dicite enim accipe hominem, tunde eum super lapidem uel laminam trahendo, donec corpus moriatur eius, & spiritus eius extrahatur, & hoc est primum. Deinde de secundo dicit, Tunde eum iterum, & trahe corpus, donec spirituale fiat, & eius pereat spissitudo, & esto securus, quod cum suam amiserit spissitudinem, fiet spirituale. De tertio sic statim sequitur. Redde ei postea animam suam, id est colorem. Viuidum, tyrium, deinde pone in balneo, per 40. dies, sicut & in uulua sperma moratur, quod utique regenerationis nostræ est principium, & ita surget creatio, propositumque peragetur. Ecce tres terras ponit, terram mortuam, & terram candidam, quæ est Luna interior alba, quia albedo in uentre libidinis, id est, nigredinis occultatur, & in albedine rubor, id est, terra uiuida, quæ est tertia terra. Vnde Florinus in Turba. Cum albedinem illam supereminentem uidebitis, certi estote quod rubor in illa absconditus est, & tunc oportet uos ipsum extrahere, & tam diu deco-

decoquere, donec totum rubeum fiat, Quod autē dicit per 40. dies significat unius nominis. Athomus similiter dicit, per 42. dies, & subiungit quantitātē, scilicet, sicut & in uulua sperma moratur. Hoc est 40. hebdomadas, & quia citius & tardius potest hoc fieri, unde subdit Athomus, quod opus uero hoc secundum à die mensis Septembris 10. qui est primus mensis secundum Aegyptios, ex ubertate fructum usq; ad decimum librę perficitur, id est, per annum est eius perfectio, quia contingit ex diuersitate ignis tardius & citius perfici. Et postquā anima coniuncta est corpori, non extinguitur ignis, scilicet per tres terminos, & tres gradus ignis, & fit alteratio gradatiua, donec tertio gradu compleatur, ut dicit Gratianus. De terminis autem & gradibus ignis consule librum trium uerborum, & hoc ego ibi exposui. Nota de domo thesaurorum de qua dixit author in primo. Assiduus loquitur de ea sic. Ergo fili locū huius lapidis tibi ostendam, nec peritum tædeat legere, & ne desperet se ad hanc scientiam

scientiam peruenire posse. Hæc autem quodam est in loco, qui utiq; locus est quatuor elementa, & sunt quatuor ianua, quas si nosse uis, dico primo quatuor esse stationes, quatuor angulos, quatuor terminos, & quatuor parietes. Has autem quatuor claues exponam, in fine carminis huius. Sequitur. Hæc autem domus est thesauraria, in qua omnia thesaurarantur, sublimia de scientijs siue sapientijs, uel rebus gloriosissimis, quæ haberi non possunt, nec in hac domo thesauriscentur. Domus in qua hi thesauri sunt, quatuor ianuis clauduntur, quæ quatuor clauibus reserantur. Cuiq; istarum clauis est una. Nullus hanc domum potest ingredi, nec aliquid ab ea extrahere, nec archanum quod in ea clausum est scire, nisi prius clauem cognoscat, & eum secum habeat, aut saltem sit de familia domus. Scito ergo fili & animo aduerte, quod qui scit clauem unam, & ignorat residuas, domus ianuas sua clauē aperiet, sed ea quæ sunt in domo non aspiciet, quoniam domus superficiem habet ad

infimum

infimum uisum tendentē. Ergo oportet
 ut singulę ianuę singulis clauibus aper-
 riantur, quousq; domus tota adimplea-
 tur lumine, tunc ingrediatur qui uis, de
 thesauro accipiens. Scito fili quod isti
 thesauri non sunt absconditi. Verum
 in ea seruati domo coram oculis tuis,
 cum domum ingrederis, uolo tamen u-
 nam clauem tibi ostendere uel tribuere,
 quod per eius signa inuenies, quibus si
 rationē habes, tertias eius residuas po-
 teris inuenire ex ea. Porro hæc una cla-
 uis est ascensio aquę per uasis collum,
 ad caput eius habens similitudinē ani-
 malis hominis, & est basiliscus sapientū
 absq; cornu, quod extrahit aquam cor-
 nu cerui, & germen aquę præcipue, &
 lumē fluminis pulcherrimi, cuius sunt
 notiores lapides, præciosę gemmę, &
 coralli. Ex eorum nempe pinguedinis
 uapore, fit clauis una, & si uis perfectio-
 nem, oportet te reliquas tres extrahere,
 & scire gloriā, de quatuor terminis
 inferius, prima clauis est humoris ex-
 tractio, & pinguedinis, id est aquę &
 olei, & humor est Lunę, & pinguedo
Solis,

Solis. Cuius sunt hæc signa, scilicet nigredo superabundans, qua cōsumpta, purificata iam est anima, in aqua per distillationem. Dicit Vīctimerus. Expedit uobis aquā ex uapore sublimare. Nam cum uideritis natura aquam fieri, ab ignis calore, totumq; corpus magnesiæ, ut aquam liquefactam, omnia tunc uapor facta sunt, de iure attrahit uapor, & cōtinet suum par, quia fixum retinet uolatile, natura enim naturas continet. Et Rasis in libro luminum. Cum inhumationem facias donec uersatur in aquam mollem, tunc enim finē tui desiderij pocieris, & hoc est post albedinem primam. Secunda clauis est attenuatio corporis terrestris, quoniam rigiditas ei inest & flexibilitas, & inquietatio, quæ non nisi laborioso & subtili ingenio euelli potest, ut dicitur in turba. Non enim potest attenuari corpus, quam diu flexibilitas, & rigiditas, et durities in eo consistit. Capiatur ergo ut dicitur in turba, corpus, & abluatur, & ad lentum, & tepidum ignis calorem, tergatur, & ad modū eorum qui linum

cum

cum cinere & aqua calcis maioris albi, candidum faciunt, dealbetur. Deinde per noctem unam dimittatur in humido loco, postea aqua maris ablutum roretur paulatim, donec plenissime dealbetur, & toties dealbetur, donec ab omni inquinamento mundum, & albißimum uideatur. Hæc autem albedo non fit sine nigredine magna, primo in cuius uentre est albedo ista salis candidissimi nostri, & hæc est secunda clauis. Tertia clauis est totius aquæ, id est, humiditatis residuæ, quæ iam olei nomen habet, imbibitione, contritione longa, quia affatio, & congelatio, incineratio, & inceratio, cum eodem oleo fiat, donec tota aqua adunetur. Quarta clauis est fixatio in tribus terminis, & tribus gradibus ignis, donec sit fixum, tingens. Et subdit in alio capitulo, Assiduus. Deinde post coagulationem, fac ipsum uolare, per quosdam menses, id est per 40. diebus, unius nominis in humido stercore, id est, igne humido, uel lento, donec aqua rubescat, & inspissetur, & fiat quelles. Et intelligo quod Assiduus uult

tuult tres partes terræ & unam ignis, dicit enim. Ex eorum pinguedinis uapore, fit clauis una, pinguedo autem fit ex dominio Solis. Et si uis perfectionem, oportet te tres reliquas partes terræ extrahere. Sed prima glosa est melior, & hæc nō fallit. Et nota quod omnes Philosophi experti, unum uas habuerunt, inexperti duo, ad minus unum, pro registro, in quo reliquum perceperunt. Vnde Gratianus dicit. Et nota, si præparentur omnia simul apud expertos, bonum est, tamen maior experientia inquirentibus cum singula singulariter preparantur, & examinantur, unum in reliquo. Non enim potes aliter præparare singulariter, non enim sufficit una aqua absq; alia, id est, Lunarís absq; Solari, non fiet genitum ex uno tantum, sed ex mare & fœmina simul. Et per Deum, in expositione istorum omnium, longo tempore libros consului, centies perlegendo lectiones, et non habui istud, nisi per inspirationem à Deo. Et in his paucis consului multiloquium & grauitatem benedictam Ses

h

nioris:

nioris. Deinde doctrinam Affidui, breuiter exponam. Accipe albedinem & nigredinem quæ scilicet sunt clauēs operis primi, & secundi, & dimitte dum coquitur, id est fermentatur, id est corrumpitur in alembico, & in uase suo. Et ascendit, id est, sublimatur in uaporem in suo humore, fecem, id est, nigredinē quæ est Ethel, proijce, id est, sursum iace, uel proijce, id est dele, & purga aquā, extende, id est aquam ablue. Glosa, Hermes secundum quantitatem claritatis tingit, unde aquam extende, id est, destilla sublimando, donec fiat clara, & omnis humor massæ extrahatur clarus & albus, terram munda, scilicet à grossitie, & rigiditate, ut fiat cinis subtilis, priuata nigredine, uas firmiter claude, scilicet gipso uel creta, & albumine. Sunt enim in eo uenti, qui si detenti non fuerint, totū opus periret, ut dicit Morienes ad Regem Kalid, in dialogo, uentum ueta, quia infrigidaret materiam in uase, & ignem extingueret, fumum ueta, id est, quod fumiget materia de uase, uel quod non debet esse ignis fumosus carbonū,

lignos

lignorum, sed ignis bestiarum subtilis bene colatus. Ignem propius duc, id est massatione terræ cum aqua fit fortior, de prope apponendo, putrefactionem serua. Gratianus. Et unumquodq; calcinatum dissoluatur suo modo, ut putrescat, & Morienes in dialogo auctore Sapiente, quod tota fortitudo huius magisterij non est, nisi post putredinem. Ait enim si putridum non fuerit, ad nihilum reuertetur. Et subdit, quod post putrefactionem Deus altissimus proficiet quæsitam compositionem, Frigiditatem & calefactionem ueta, id est, excessum frigiditatis & caliditatis, intemperantia, id est, in medio perseuera extremorum calorum, scilicet non excessuum. Et omne opus quod est extra modum, id est, cum excessu & abundantia ueta, ut nō sit nimis sicca massa, nec nimis humida, unde Bonellus in Turba. Scito quod si massę aquam multiplicaueritis, nō continebit eam ignis, nec bene ardebit in camino. Et si nimis siccaueritis, non coniungetur, nec coquetur. Noli festinare, unde Rasis in

libro luminũ. Aqua dum miscetur aeri, ipsum interius dealbat, expecta igitur candorẽ. In hoc enim negotio si agendi difficultas, aut tædiosa fatigatio opificem negligentia afficiet, ipsum expectato gaudio priuat, spem suffocat, æstimationem interimit. Sequitur. Esto patiens coquendi, & putrefaciendi, tempus non te tædeat, quamuis sit longinquum, tamen omni alio operi, quia ut dicit Senior, propinquius. Et aliena semper præparant, & nunquam prosperantur. Sequitur, Propinquum ueta, quod ut dicit Senior, non nisi in multis diebus, hoc opus perficitur, nec est necesse, ut reiteretur, prout dicit Hermes. Sufficiet homini per mille millia annorum, & si quotidie duo millia hominum pasceres, nõ egeres, tingit enim in infinitum, & tantum quod non potest comprehendí intellectu. Et in quinto libro de 7. dicit. Et nõ scies effectum eius, nisi postquam proieceris, & compleueris, & totum iam hoc scís, nec in infinitum &c. Sequitur. Et animalia, id est colores, qui fiunt per aquam uiuam in terra,

in terra, noli foetificare, id est, immundare fece, id est, puluere seu nigredine. Quia ut dicit Rasis in libro Luminum, Nunquam in fine nigrum fit, nisi in administratione error sit, quod si nigrum quid procedat, imperfectum est medicamen. Et Senior dicit, Si remanserit in ea nigredo post rubificationem eius, peccasti in preparatione, & corrupisti quicquid operatus es, & morieris pra dolore peccati & inopiae, quia haec sunt diuitiae incomparabiles. Colores autem uiuidi sunt albus, citrinus, & rubicundus, quia ut dicitur in Turba. Comburare est dealbare, & rubificare, & ideo dixit, animalia quorum anima corpus colorat, & uiuificat. Quidam tamen libri habent. Et animalia foetificare, id est, producere non te pigeat, foetus enim lapidis, est color semper uiuidus, & in perpetuum manens. Quidam libri habent animalia noli effoetare, id est, aperire, sit enim uas clausum. Sed in registro illa animalia, id est colores poteris experiri. Sequitur, non te pigeat quod agis, rubifica donec aqua tota coadunetur

uel coaguletur, & ignem non fugiat, id est fixum fiat, quæ est probatio super omnes probationes, si fumum super laminam ferream, & ignem non emisserit, & fluxerit sicut cera, & firmiter metallo adhæserit. Sequitur. Scit enim aqua pugnam ignis, & prolixitatem coquendi & putrefaciendi, & inspissandi. Opus enim quodlibet sibi met, est duplex, & artifex sequitur naturam eorum, donec ad suum ordinem perueniat, igne coquente. Sequitur. Deinceps, scilicet post coagulationem in humido stercore, id est, igne sapientum, uas circunda & latonem, per aliquot menses, id est, nouem, sicut & in uulua sperma moratur, ut dicitur in ænigmatibus. Turba, fac ipsum morari, uel uolare, id est ascendere. Ascendit enim, & descendit in arbore Solis, donec fiat quelles, id est Elixir. Quod dicit per aliquot menses. Hoc Mundus in turba dicit per 40. dies, & subdit quales sint, ut in uulua sperma moratur, hoc est nouem mensibus, uel circa. Sequitur. Scito etiam quod nullum quelles facit rubeum, nisi id quod

fit de scarabeis, id est pigmento rubeo, quod est Auripigmentum. Sequitur. Nulla aqua fit quelles, nisi illa quæ fit de scarabeis aquæ nostræ. Hæc enim sola aqua, est aqua thesauri infiniti. Et bene dicis nulla aqua fit Elixir, nisi ista aqua olei rubei, quæ est aqua singularis & nulla alia, quia nulla alia totaliter congelatur. Vnde Rasis omnium lapidum genus, hoc nostro excepto, liquidam producit aquam, quia ex quibus elementis constituitur nostra natura, consociatur, & illa est temperatissima complexionis, & compositionis fortissima. Aliorum autem lapidum aqua, est simplex, liquida, debilis compositionis. Senior. Et si quis studeret inuenire aliam rem facientem huius operationes, non posset. Et alibi dicit. Et post Deum non habes aliam medicinam. Ipsa est enim aurum sapientum, quod fugat paupertatem. Vnde subdit Præteriti, nec præsentis possunt tingere aurum, nisi cum auro, & quod non est aurum, scilicet lapis eorum, ex ipso procedit aurum. Et bene dicit Assiduus,

h iij

Cum

Cum uero de substantia dicimus, non dicimus aurum, quousq; nobis peragatur, scilicet aureum, quoniam non est aurum dictum. Sed aqua cœlestis gloriosa, scilicet æs nostrum, ac argentum nostrum, sericum nostrum, totaq; oratio nostra, quod est unum & idem, scilicet sapientia, quam Deus obtulit quibus uoluit. Et subdit Assiduus prædictis, unde sermo uenit. Vade ad fontē, scilicet sitiens, & peruenies in terram nigrorum, uel fuscorum, quia oportet quod terra denigretur in primo opere, sicut in secundo, & nouem. Nec opus est pluribus, quam nouem partibus acceti, secundum Seniores & Moisen in Turba. Et Hamuel nouem aquilas ponit. Sequitur. Etiam suffoca illas, id est, concludes in uase bene obstruendo, & accipe eorum sanguinem, id est, rubedinem pinguem, quæ est eorum uenum, occidens, id est Icorem omnium imperfectorum corporum, quorum lepram occidit, & quod Mercurio competit in aurum perfectum reducit. Non enim conuertit, nisi quod suæ naturæ est,

est, & competit ei. Sequitur. Quod est scandens ad superiora, & in continenti fluít ad receptaculum, coque ipsum donec fiat rubeum, id est, donec tota tinctura extrahatur, quod fit post summā nigredinē, quam dealbatio summa sequitur. Et subdit statim, Ego autem dictum lapidem tibi significabo. Nisi hic uapor ascendet, nihil habes ex eo, quia ipse est opus, & absq; quo nihil. Et sicut anima corpori, ita est ipse, qui fit quales. Ne igitur dicas quod inuidiæ causa ipsam aquam nominauerim, licet nominauerim, inspice & crede mihi quod hic lapis est, non lapis. Nunquam aliquem Philosophorum audisti dicere, hunc lapidem esse aquam fontis uiui. Et Rasis in libro luminum: Lapis noster in quo totus noster effectus, & gratia est, aëreus est, uisui quidē aqua, ignis natura, colore comburens, naturarum proprietate integer, nec durus, humidus, substantia etiam liquefcit, multorum etiam medicamentorū usui aptus existens, & utilis, ut in omni apparatu suo, speciem aquæ suscipiat. Deinde se-

h v quantur

quuntur alia præcepta Assidui, dicentis. Quod in hoc libro est literarum uel librorum perfectio, & opus perfectissimum, ac certissimum in medio generis sui. Quia Sol est in medio Planetarum, id est metallorum, mediæ & temperatissimæ complexionis, & in medio generis inter Mercurium & urinam, & in medio ætatis suæ, quo ad secundum opus, uel primam dealbationē, quia tunc tingit in album perfectum. Et est aptissima putredinis, id est, incinerationis, & tractionis animæ à corpore, per putrefactionem, & exiccando putrescit, & in aptitudine bonitatis, aut positionis suæ, id est, partium in tota situatione bona quiescit. Et cum hoc fuerit immun- dum scilicet Sol, aut permixtum scilicet Luna, aut turbatum scilicet Iupiter, uel non accipitur in tempore oportuno, id est senex uel iuuenis, nondum notus, id est regulatus transmutatione in aquā suam. Et aptitudo putredinis fit cum aptitudine bonitatis positionis, quo ad positionem ignis fortis, & uasorum debita proportionē. De senio dicit Moy-
ses in

ses in Turba. Et si ouum compositum ultra quā debeat regitur, id est, magno igne, profecto extinguitur lumē eius à pelago sumptum, quia æs cedit ad latera, nec soluetur, & per consequens non cōgelaretur, nec tingeret. De oportuno tempore, dicit idem. Regite ipsum, et coquite donec appareat album, & tunc uidebitis unum, à tribus focijs derelictum, id est, aquam uitæ, in qua sunt tria, ignis, aqua, & aër, uel aquam uitę à corpore, in quo sunt similiter tria, & dicit Limenis circa duodecim uel octodecim dies, quam diu non est nigrum, & quā diu est in nigredine, etiam summam. Et Morienes dicit, quod sanguis frangendus est, ne impediatur, quæ fractio, id est separatio, fiat postquam dealbatum fuerit. Et nota quod si ulterius quam debeat regatur, tunc corpus subintrabit, & ideo in tempore oportuno debet accipi. Et sequitur. Vel si accipiat ab inferiori parte sui generis, id est, ex Planetis imperfectis alijs. Et nota quod Pandofilus in Turba dicit. Quod ouum Philosophicum euersum est, scilicet

licet contra maiorē mundū, quia ouum nostrum secundū mediū suū, dicitur altius, scilicet à Sole & secundum extremitates dicitur inferius, id est, alias duas partes, quia ouum mundi, secundum polos dicitur altius, & secundum suū mediū, inferius, & in medio est Solis punctus, sicut pullus & secundū hoc superius. In ouo uero mundi, ē conuerso est, scilicet mediū suū inferius est, gratia exempli. In mūdo ignis est subtilius, leuius & altius elementum, sed in ouo illius ignis est infimum elementum, quia in medio cōstitutum, & in mūdo terra est grossius & grauius & infimum elementū, sed in ouo scilicet cortices exteriores, sunt terra, & altius elemētum, & sic de cæteris. Ergo est uerum, quod ouum habet se per contrarium ouo mundi. De ouo mundi contrarium est, quia ouum mundi, secundum polos dicitur altius, & secundum suū mediū inferius, uel secundum extremitates, id est, Saturnum & Lunam, que in mūdo sunt inferius & superius. Saturnus superior & altior &

Luna

Luna inferior, & fex Planetarum. Sequitur. Ecce in ovo sunt quatuor, scilicet terra, aqua, aër, ignis, & punctus Solis in medio rubeus, qui est pullus, & hæc est causa quod Philosophi, artē hanc ovum nominaverūt. Sequitur. Dīctum Absidui. Nec in igne operatur alieno, uel extraneo spiritu, quia ut dicit Senior, nec facias super ipsum ingredi aliquid alienū, corrumpere enim ipsum, & destrueret totum, uel sic & melius, quod in igne non operatur alieno, sed in suo igne, qui est humidus, extraneus enim ignis inæqualis est, & excessivus, carens temperantia. Tota autem huius operis efficacia, in suo constat igne, ut dicit Morienes, & Geber, Solus calor Solaris est complexionem bonam generans, quem calor ignis, scilicet natura imitatur. Sequitur. Quoniam cum digeritur aliud istud, id est aqua uitæ Akis, quæ est animata tinctura, incorruptibilis, eiusque forma, perficitur, scilicet postquam dealbatum fuerit, tunc operationi aptum est, unde non debet sumi, antequam Melancholia, id est, nigredo

gredo in eo non abundet, nec postquā abundet, uel si fumatur antequam aër, id est, uapor æris, in eo gignitur, id est, in corpore immundo, non spirituato, & senescat in posterum, Vel expone, postquam forma eius perficitur, aptum est operationi, antequam Melancholia nigra in eo abundet, quia sic operaretur in nigrum, & non in rubeum, uel in album, & antequam aër, id est, anima uiuæ, gignet in eo scilicet immundo, & grosso existente non spirituato corpore, & senescat, id est, morbidum fiat, & Melancholicū, antequam Melancholia abundet, & aër gignitur alienus. Nota quod hoc fit si dimittatur stare aqua, quando operationi apta fuerit, quia coagulatum eius, cadit ad fundum coagulatum, per frigidū aëris, & siccum congelans. Quod cuidam sociorum meorum contigit, qui per annum sic inuenit, sed non fuerat distillata. Deinde dicit, quod in his decem præceptis errauerit nullus. Et de isto opere quidam sapiens pulcherrimam similitudinem, de uiro scilicet & muliere, artis locutus est,

est, dicens. Qui me miserculam offenderit, & à quiete mea disperferit, do plagam in faciem suam, per quam fugam capiat, per hoc tangit euitare excessum caloris, miserculam, id est humiditatem teneram Lunarem, & qui me de loco meo ui abstulerit, id est de ære meo, & dilectum meum mecum uinculauerit, id est coniunxerit Solem cum Luna in uno corpore, in aqua sua, sagittæ ex pharetra nostra, id est, humores uaporis nostri corporis, uindicabunt nos, & uitam regenerabunt, & nunquam de cætero morientur, & si præter dominium nostræ mobilitatis, id est sine excessu transmutationis inclusi, creati fuerimus, scilicet igne lento, propugnatores nostri, uel propagatores, id est, parentes nostri, peribunt, id est morientur, tradentes animas filio, id est aquæ uiuæ, & nos amentes, id est sine mente, scilicet sine spiritu, iacebimus, scilicet in terra, & si uestibus uilibus denudati, id est coloribus & tincturis nostris, quæ ex natura sunt uilia, quia in stercore & in limo terræ & in opacis locis natura-

liter

liter uolunt latere, & sola opinione hominū preciosa sunt. Vel sic expone, uestibus uilibus, id est, nigredine secundi operis, & balneati fuerimus in aqua nostra, tunc sequitur, Animæ nostræ, id est tincturæ mortuæ, id est extinctæ in corporibus nostris apparebunt, unde quidam dixit. Et si nudus in cœlos ascendero, tūc uestitus ueniam in terram, & complebo omnes mineras. Et si in fonte auri et argenti baptisati fuerimus, et spiritus corporis nostrī cum patre et filio in cœlum ascenderit, & descenderit, animæ nostræ reuiuiscant, et corpus meum animale candidum permanebit, scilicet Lunæ. Corpus uero dilecti mei, id est Solis delectabile, et rubicundum, et roseum relucebit, significat secundū opus. Et si parentes dilecti mei, id est corpora mortua de uīte gustauerunt, et de aqua uitæ sapientiæ, et lacte meo lactati fuerint, et mero albo inebriati fuerint, & in lecto meo, id est uase nupsierint, generabunt filium Lunæ, id est tincturam Lunarem, qui totam parens telam suam præualebit, id est omnes

progenitores. Et si dilectus meus de riuulo rubeæ petra potauerit, et fontem matris suæ gustauerit, et mihi tunc copulatus fuerit, et uino rubeo affinis nostri mecum inebriatus fuerit, et multis plicia biberit, et in lecto suo mihi amabiliter accubuerit, et in amore meo per sperma suum cellulam meam subintrauerit, concipiam & æro pregnans, & tempore meo pariam filium potentissimum dominantem, & regnantem præ cunctis rebus, regibus, & principibus terræ, coronatum aurea corona uictoriæ, à domino Deo altissimo, qui uiuit & regnat in sæcula sæculorum Amen. Explicit primus liber. Incipit secundus liber de expositione figurarum de massa Solis.

Expositio epistolæ Solis ad Lunam crescentem in anno solari, quæ incipit In tenuitate sua seu teneritate, id est nouitate sua nimia, scilicet coniugij cum Sole, id est illuminationis ab eo. Dicit ei Sol, dabo tibi de pulchritudine mea lumen, scilicet solare, quo peruenitur ad perfectionem tincturæ, exaltatur enim

i lumen

lumē solare. Omne enim altū, id est omnis spiritus sublimatus, à te in aqua nostra maris, uel sic, omne altū, id est omnis Planeta, per ipsum perficitur. Dixit primo Luna soli, ò Sol tu mei indiges, sicut gallus indiget gallinæ, quæ sunt aues homogeneæ duæ, in sphaera una, de qua prius dictum est. Et ego Luna indigeo ope tua, ò Sol, sicut primum passuum suo actiuo, ad quod est in potentia propinqua, scilicet transmutandi sine importunitate, id est sine festinantia, de Luna plena, id est aqua perfecta, quia Luna est domina humorum. Ponit efficiens pro effectu. Quia ut dicit Morienes. Radix huius scientiæ est in hora compositionis sue, & expectes die noctuq; super fixationem eius. Omnis igitur festinantia procul pellatur ab ipso artifice, & prouidentia, & ratio, & firma expectatio adhibeatur, quapropter ignis. blandus diutius apponidebet, qui in diebus suis, semper æqualiter perduret, ne festina combustionem corpus consumatur. Sequitur. Cum sis Sol perfectus in omnibus partibus luminarium,

narium, tu es lumē, dominus excelsus;
 & magnus, quia per te complentur res
 minerales, uegetabiles, & animales.
 Ego Luna crescens in lumine Solarí,
 frigida & humida, quia sum mater hu-
 morū, & tu Sol calidus, & siccus, quod
 est principium generationis omnium,
 quando copulati fuerimus, id est, con-
 iuncti in æquitate status, id est in pro-
 portione & in mansione, & in uase ubi
 non sit aliud, id est alia res extranea, ni-
 si leue habens secum graue, id est spiri-
 tus proprius cum suo corpore, uel in-
 telligit quatuor elementa, per leue, i-
 gnem, & aërem, per graue, terram, & a-
 quam, sicut per raram & densam anti-
 qui significauerunt hæc quatuor. Se-
 quitur. In qua mansione, id est domo
 uasis uocabimus commanendo, & eri-
 mus similes, sicut uacat mulier, & uir
 eius in generatione partus, & hoc est
 uerū ex ipsa locutione. Et ego ò Sol, cū
 coniuncti fuerimus uacaturi in uentre
 domus clausæ, ex omni parte recipiam
 à te animam, id est pinguedinem olei,
 quæ est tinctura uiuificans omnia, adu-

lando, id est blando modo, quia natura gaudet propter uicinítatem eorum in natura conformi in aqua sua, uel cum aqua sua, & natura naturam uincit, & natura naturam continet. Vt in Turba. Et si abstuleris pulchritudinem meam, id est Lunæ per decoram lineationem. Intendit nigredinẽ primam, quia decolorat eam Sol, & exaltabuntur, id est sublimabuntur exaltatione spirituum, id est ad modũ spirituum sublimatorũ, cum ascenderimus ordinem, id est ordinatam dispositionem Senioris, id est Saturni, Iouis & Martis, & his nominibus nominauerunt nigredinem illam, scilicet Saturnum albedinem, Iouem rubedinẽ, Martem rubiginosum uel æruginosum, unde à principio conceptionis usq; ad medietatem infantis, quilibet Planeta dat suam imaginem uirtute diuina sic creante. Ita etiã in hoc opere quilibet Planeta suo loco facit impressionem suam, usq; ad complementum operis, ut dicitur in libro trium uerborum. Et ideo dictum est prius, sine importunitate, qui enim importunus, & festiuus

festiuus uult esse, sua uehementia opus confundit, quia non est opus opificis, sed opus naturæ ministrante artifice, & adiuuante eam. Sequitur. Lucerna lucis, scilicet Solaris infundetur lucernæ meæ, id est lunari ex te, scilicet Sole, & ex me Luna fiet infusio lucis lumine, sicut commixtio uini cum aqua dulci, sic ex me & te fit commixtio luminum, est enim utrobique similitudinis proportio, uinum enim & Sol calida, Luna & aqua frigida, confluens. Sed postquam lucerna Solis infusa est lucernæ Lunæ, cessat humor fluere, qui quādiu durat, denigrat lumen. Ideo sequitur. Et ego scilicet Luna, prohibebo fluxū meum, & potest littera sequens esse connexa præcedenti dicendo. Ego Luna prohibebo fluxum meum, postquam tu Sol indutus fueris nigredine mea, colore attramenti. Et tunc innuit primam nigredinem, de qua dictum est, quæ est argentum uiuum de argento. Vel potest esse spiritalis uersus, continuus sequenti, innuendo secundam, scilicet nigredinem, sic post solutionē & coagu-

lationem humoris mei, cum intrauerimus templum amoris, scilicet in secundo opere, postquam indutus fueris nigredine mea, colore attramenti, tunc coagulabitur corpus meum, in natiuitate mea fiet Sol oriens, in Luna crescente, & conuertetur, in decorē solarem. Dixit Sol Lunæ, si feceris hoc, quod dixisti, non inuenies in me nocumentum, id est contrarium, & reuertetur corpus postea nouum. Quia dicit Gratianus. Cum Mercurium fermentauerimus, quid ultra quærimus, nisi decoctionem ignis, cum sulphure, quia ignis & Azoth sufficiunt tibi, ut dicit Elbo. Dealbate igitur Latonē cum Mercurio. Hic nota secundam dealbationē, quia lato est ex Sole & Luna compositum corpus citrinum, quod cum dealbaueris, per diuturnam decoctionem, id est, longam, & ad pristinam citrinitatem perduxeris. Habes iterum Latonem eodem modo ductibilem, ad quantum tibi placuerit, quia in infinitum uirtus eius extenditur, & tunc intraisti per hostium, & habes artis principium, & tunc calcina,

calcina, dissolue, distilla, coagula, & incera, & ita procede per medium, & resuktum facis penetrabile, & tunc ad finem peruenisti. Et Senior dicit de eodem. Est enim hoc minerale, quod cum miseris aquam super terram, uincit album super citrinum & rubeum, & dealbificat ea in albedine argenti. Deinde uincit citrinum super album & rubeum, ita quod citrinare ea faciat, super citrinitate auri. Deinde uincit rubeum super citrinum, & album, & rubificat ea in rubedinem Alkazel marini, & tiriij uel ostreae, quibus tingitur ostrea uel praeparatur & melius. Et cum uideris haec, gaude. Sed si remanserit in eo nigredo, corrupisti quidquid operatus es, & morieris pra dolore, quia haec sunt diuitiae incomparabiles. Et alibi. Non est differentia inter ipsum, & argentum, uel aurum, nisi quod citius funditur. Sequitur. Dabo uirtutem penetrationis, scilicet tincturae, per quam potens eris in praelio ignis, praelio liquefactionis, & purificationis ex qua exhibis sine diminutione, sicut firmus Sol, non im-

i iij pugnas

pugnaberis de cætero, sicut æs, plumbum. Sequitur. Leo, id est Sol inferius, uilescit per carnem. Hic est metaphora, sicut Leo fortis, & rex animalium uilescit per infirmam carnem suam, die enim quarto in quartum, quartanam natura liter patitur. Ita Leo natura per carnem suam sibi contemperaneam Lunarem uilescit, & Eclipsatur. Luna enim, est umbra Solis, & cum corporibus corruptibilibus consumitur, & per ipsius corruptionem, mediante Mercurij humiditate, Leo Eclipsatur, sed eius Eclipsis in utilitatem & meliorem conuertitur naturam, & perfectiorẽ priore. Sequitur. Quod autem successisti mihi, id est, in meam transmutaris naturam, & dignitatem. Deinde ostendit quomodo Sol uilescit per carnem infirmam, dicens, Apud augmentum plumbi nigri, Apud augmētum, id est abundantiam nigredinis plumbi, id est æris nostri deficit lux mea, id est Solis, & extinctus est decor meus. Quia ut dicitur in Turba. Coquite donec exeat nigredo, quam nigredinem alij nummos nigros, alij plum-

plumbum sapientum, uocauerūt. Dum reddit caussam, quare sit lux Solis extincta, circa angulum nigredinis, dicit quoniam alia duo principalia luminaria capient pinguedinem, id est, humiditatem meam metallinam Mercurialem, fixam, de ære meo mundi corporis existentis, & de plumbo uerificato, id est de plumbo sapientum, quod scilicet æs uel plumbum est uerificatum in syllogismo, id est in ratione scientiæ ex parte apud Philosophos. Aliter potest punctari uersus iste. Pondus, id est compositio eorum in syllogismo, id est in ratione discitur, sine seu in intellectu componente de sanguine Solis, & in humiditate Lune absq; sanguine hircorum, & aliorum animalium, quæ nihil ad propositum faciunt, ut pondus, id est compositio sapientum, in suo Elixirio discernat, uerum compositum à falso composito & è conuerso. Quia hæc est magnesia uera, & non falsa. Sequitur. Ego scilicet Sol ferrum durum, & siccum. Et dicitur ferrum propter rubiginem, quam florē uocant æris. Ergo

fortis quem ignis non superat, nec sulphura uastant, pistans, id est condians omne bonum. Per me enim lux generatur, & secretum secretorum Philosophorum, id est tinctura perpetua corporum conficitur, nec est res in mundo aliam agens actionē, quam meam. Et Senior dicit. Si quis studeret inuenire aliam rem facientem eius operationes, non posset, & non est, qui inueniat aliam operationem. Est enim Sol radix incorruptibilis, & ab igne, & ærugine, & sulphuribus, & ideo extrahitur tinctura uera fixa ab eo. Alia autē omnia opera, & spiritus, corruptibilia sunt, & quomodo potest tinctura incorruptibilis extrahi à radice corruptibili? Et iam tot sunt, & fuerunt uanarū rerum præparatores, qui nunquam perfecerunt. Immo non est aliud fundamentum artis, quàm Sol & eius umbra, sicut dictū est prius, & nunc sermo præcessit de radicibus sapientiæ maioris. Sequitur. Quod habet lucem, id est Sol lucens factus est, habens obscuritatem, id est nigredinem, postquam non est ad perfectionem,

ctionem deductus, id est dummodo est in fieri. Intelligit nigredinē secundam, in secundo opere. Conualeſcit à languoribus, id est tenuitate, id est infirmitatibus, & debilitate, & habebit uitā Leonis rugientis, uel resurgentis, post natiuitatē. Methaphora potens est, quia dicit Lucas in turba. Diffinitio huius artis est corporis liquefactio, & animæ à corpore diuisio, & iterum animæ cum corpore coniunctio. Et sic surgit resurrectio corporis, nunquam de cætero moritura. Et hæc est causa quare æs nostrum uocatur Leo, quia sicut Leo rugiendo resuscitat prolem mortuam, uitam immittendo, sic corpus æris mortuum resurgit, coniuncta sibi anima per aquam uitæ. Sequitur. Et apparebit illud magnū fluxibile, id est oleum, in mensuris & tinctura Philosophorum, currens in ictu oculi, sicut cera super laminam.

Capitis & caudæ sunt duæ proprietates, scilicet dealbandi & rubificandi corporeum, & spirituale, uel mortuum & uiuum, tamen prima glosa est me-

lior

lior, unde Senior in fine dicit. Hæc est aqua in qua congregatæ sunt potentiæ, albedinis & rubedinis. Vnde assimulauerunt eam ouo, quia circumdat totum, quod est in eo, habet enim totum in se quo indiget, & præparatur in præparatione sua. Et subdit, & hic est Draco, qui deuorat caudam suam, Draco est aqua diuina, & cauda est sulphur eius, & cinis qui est inter cinerem, & de isto cinere descendit pluuia uiua, uiuificans terram &c. Et cinis iste est fermentum aquæ, quem cinerem Morienes uocauit coagulationem, cum sit coagulans aquam in terram. Alia glosa, Capitis & caudæ, sicut dicitur in turba. Sume uiperam, et priua eam capite & cauda. In his enim duobus locis quiescit eius uenenum, id est tinctura, ex quo scilicet ueneno, procedit spiritus, scilicet tingens. Deinde caudam & caput, id est principium operis, & finem eius, & est unum & idem, à quo incipit & cum quo finit. Omnia enim operatur aqua ista coelestis. Sume ergo residuum corpus uiperæ, id est terram, & coque lento igne,

igne, scilicet Philosophico, quousq; ab
ollibus secernatur, id est donec fiat du-
rum, & splendidum, sicut gladius denu-
datus, & pone eam super laminas, id est
in uas, & tamdiu tunde, scilicet igne &
pistello, donec uertatur corpus in spiri-
tum, & aufferatur ab eo flexibilitas. Nō
enim potest attenuari, id est spirituari
corpus, quam diu flexibilitas in eo con-
sistit. Intendit quod incineretur corpus
residuum, quod uocatur terra, à qua est
extracta tinctura per aquam. Sicca cor-
pus huius ad Solem, id est ad lentum i-
gnem. Intendit æqualitatem ignis. De-
inde capiti suo iunge & caudæ, & cum
eistere, scilicet igne qui omnia terit,
donec uideas quod inquiris. Hoc itaq;
completo scias quod habes corpus cor-
pora perforans, & naturā naturam con-
tinentem, & naturam natura letantem,
quod profecto Tyriaca philosophorū
uocatur, & dicitur uipera, quia sicut ui-
pera concipiendo præ libidinis ardore,
caput secat masculi, & pariendo mori-
tur, & per medium secatur. Sic lunaris
humor concipiens lucem Solarem, sibi

con-

conuenientem, Solem necat, & pariendo progeniem Philosophorum, ipsa similiter moritur, & uterq; parens moriendo animas filio tradunt, et moriuntur & pereunt. Et parentes sunt cibus filij, & naturam eorum accipiunt, & cū ære roborantur ad pugnam ignis. Hic autem filius laudabitur in omnibus libris Philosophorum. Et est lapis Indus Babilonicus, & est æs combustum, ut Kalid dixit. Sequitur. Septem sunt ordines ponderum ordinatorum corporum. Quinq; partes ex eis sunt absq; obscuritate, scilicet de umbra Solis duorum lucentium est pulchritudo, scilicet Sol, et hæc compositio est secundū numerum figurarum, scilicet tertia dimidia Luna, à minori computando numeri quinq; mediæ Lunæ, et duo Soles, unus cum duobus radijs. Secundus cum uno radio. Expositio harum dabitur tibi expositione mea, et proprietates radicis. Hoc dicit propter hoc, quia dixit duorum lucentium est pulchritudo. Sol est clauis cuiuslibet ianuæ, id est omnis introitus artis, et quod restabit, id est

id est, quod reliquimus, est de radicibus
 artis sine dubietate, id est certitudinali-
 ter. Sol est simplex clauis totius operis,
 cum firmamento et terreitate, id est, cum
 Luna terrea, et opaca, inter ceteras Pla-
 netas feculentior, quod post maculas
 quas habet, dum in plenilunio est, et cū
 firmamento directo, id est regulato per
 artem, et dicitur Luna firmamentum,
 quia dicit Hermes, Luna potens in fir-
 mamento est, et pauper luminis, et cum
 Mercurio lucrum eorum, conuertibilis
 natura, Solis umbra. Quidam libri
 habent cum firmamento directo terrei-
 tati, directio enim in medietate ordina-
 to terreitati, id est elementari corpori, et
 utraq; littera est bona. Quia septem par-
 tes ponderis sunt, et per uersum istum
 exponit precedentem. Ideo dixit, hæc
 est demonstratio, id est expositio septem
 partium, hæc est diuisio, id est separatio
 spoliationis, id est tincturæ spoliatæ, hæc
 est diuisio decoctionis, id est, in igne co-
 quente. Quam scilicet spoliationem, nig-
 redinem appellamus, quæ fit per de-
 coctionem competentem, in qua indis-

solu-

solubile temperatum, dissoluitur, et anima temperati, extrahitur. Nota secundum Seniores, quod præparatio hæc uocatur conuersio et diuisio in subtilitate, et attenuatione spirituum, ut tinguant, et imprimantur corporibus, et hoc propter conuersionem suam in præparatione de statu in statum, et de re in rem, et de infirmitate ad potentiam; et de grossitie in tenuitatem, et subtilitatem, sicut conuertitur semen solum in matrice præparatione naturali, de re in rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius, et principium eius; et hoc sine ingressione alterius rei, nisi sanguinis menstrualis ex quo fuit semen, et ex sanguine ei simili, et ex ipso fuit nutrimentum eius. Et similiter ouum sine ingressu alterius rei, conuertitur de statu in statum, et diuiditur de re in rem, donec conuertatur in pullum uolantem, sicut illud à quo fuit radix, et principium eius. Et similiter semina terræ nascentium, putrescunt, et mutantur et ingreditur super eis corruptio. Deinde germinant, et augmētantur, sicut ea ex quibus

quibus habuerunt radicem, & propter hoc mineralia nostra non mutantur ut exeant à radice sua, si redit ad id ex quo fuit, nec conuertitur ex hoc ad aliud, & quid dicit aliud, falsum dicit. Hæc est ergo conuersio, & diuisio quam audis in libro sapientum. Huc usque Senior dixit. Sequitur, hæc est coagulatio absque diuisione, id est coniunctio maris cum foemina, & absque dissolutione, postquam feceris, id est præparaueris, singulariter affirmando illa septem, scilicet quinque partes Lunæ, & duas Solis, quæ septem diuisisti per septem Stellas, id est secundum numerum septem Planetarum, qui omnes Planetæ operantur super istas septem partes Planetarum nostrorum, & hoc est tertium, scilicet Mercurium amalgamare, cum septima parte ponderis. Deinde mitte de albo humido nouem partes. Ita quod decima sit pars æris. Et postquam purgaueris in præparatione conuersionis donec uideantur sicut, margaritæ in similitudine, tunc errare non poteris de cætero. Hæc est dealbatio detegens dubium terre tue sitientis,

& hoc per aquam nubium cœlestium.
 In hoc scilicet dicto demonstrato, ostendi tibi flores aureos, id est tincturam Solarem omnis floris, id est coloris conuersi ad medium extremitatum, scilicet albi & nigri, uelut indumentum pauonis in similitudine. Hic enim est lapis, cui inest omnis color, secundum diuersas conuersiones eius in præparatione sua. In hoc igitur opere Sol ut rex, & dominus cœli, immittit spiritum, & uitam, Mercurius uero format spiracula. Est etenim acetum acerrimum, quod aurum merum spiritum facit esse, ut dicit Pythagoras. Ipse est quo mediante fit corruptio, & regeneratio eius. Luna uero sponsa Solis, spiritum seminis conceptum à sponso suo, illuminat, & sua frigidityte & humiditate laborat ad expellendum fortum ex his procreatum. In introitu uero residui numeri Stellarum scilicet quatuor, detecta est tibi impressio & imago in decoctione, quibus Planeta facit uirtutem Dei. Et hoc est quod dicit, decoctum à qualibet Stella singulariter, Scilicet Saturnus constrin-

gen do,

gendo, & congelando sua frigiditate & siccitate, ipsam naturam in massa, Iupiter uero sua caliditate & humiditate digerendo, Mars uero sua caliditate & siccitate homogenea congregat, & heterogenea sequestrat, Venus uero frigiditate & humiditate, membra & imaginem disponit. Et sic nascitur Alchimia naturalis per principia naturalia, & per impressionem formæ scilicet naturalis, substantialis, ministrante artifice. Aes enim de se non habet nisi formas accidentales, sed iuuat naturam, disponendo principia, inducit formas substantiales. Et locus generationis, licet sit artificialis, tamē imitatur naturalem, quia est concavus, conclusus, in quo fumus principiorum naturalium, generatorum per naturam ratione caloris diurni, & continui, diu reflexus in se, & uaporaliter commixtus, congelatur in metallum, cuius est uapor secundum speciem, ex qua est radix. Ex his dictis patet solutio duorum argumentorum contra possibilitatem artis. Quorum unum est quod non habet ars inducere

k n formas

formas substantiales, sed accidentales. Secundum est, quod locus naturalis debet esse principium generationis. Adducunt tamen dicentes metalla generari, secundum influentiam Planetarum, quę constellatio latet Alchımistas, quia oporteret eos in illo incipere operari, in quo natura cœlestis incipit mouere mineram. Quibus dicendum, quod motores cœlorum, quandocunq; & ubicunq; inueniunt materiam dispositam, habentē potentiam ad talem formam, tunc incipiunt mouere per impressiones suas ad illam formam, dummodo artifex coniungat actiua passiuis. Sol enim & homo generant hominem, nec tamen oporteret quod homo generans hominem, præsciat impressiones Solis, scilicet conuenientibus principijs actiuis & passiuis, cum habilitate materiæ, Sol disponit, & monet ut cæteri Planetæ, secundum distantiam localem ad orbem, tum licet omni tempore posset incipere opus, unum tamen tempus habilius est altero. Quia dicit Hermes in secundo libro de septem, Quod hoc ele-

mentum

mentum est humidum in uere & æstate, oportet ergo ut sumatur inter istud et illud scilicet 15. dies post introitum Solis in arietem, usq; ad introitum tauri. Hoc enim tempore amplius augmentabitur, & oportet destillare hunc lapidem Sole existente in ariete, & in tauro, hæc Hermes dixit. Sed Assiduius dicit, quod oportet poni lapidem istum in uase suo, carente sectione in hyeme, æstate, autumno & uere, & omnibus anni diebus. Quia ut dicit Senior. Est semen mundum, mundam habens benedictionem, ex potentissimo enim masculo, & foemina generosa castissima procreatur. Et huic semini nihil incongruum est commixtum, & existit albilissima materia auri & argenti, ex purissimo Mercurio & sulphure incombustibili. Ideo quilibet Planeta imprimat suam imaginem & impressionem singulariter, sicut & in foetum humanum, donec perficitur. Sequitur. Hæc est perfectio coagulationis sine fallacia, & factus est Sol, id est Solaris minera perfectis statibus. Principium eius ignis est,

& in igne creuit, nec timet cinerem, id est testam cineris. Est & fixus non fugitiuus, iungitur in corpore scilicet metalli, usq; ad cor, id est in profundum, quia ex radice fixa scilicet ex Sole, qui est fons totius caloris & Planetarum rector, proficiscitur. Sequitur. Hic est filius uilis & carior, id est, hic filius scilicet lapidis, cuius mater est uirgo, & non concubuit, & est uilissimus & carissimus. Et dicitur filius uilis, quia nullius præcij in oculis est, est omnis ignorantis, hæc foemina est uilis, quia si diceretur ei hoc opus, uideretur esse falsum sibi. Senior & est carissimus, quia sine eo non operatur natura, scilicet sine humido, Lapis enim Philosophorū aqueus & humidus est, humor uero est uilissimus, quia pedibus conculcatur, & est carissimus, quia principium est generationis naturarum, & est ænigma sapientum dictum istud. Præparatio ergo huius est difficilis, & occulta destruens, quæ multos sapientes nudauit, nec est super eo lapide iter in opinionibus laborantium, & operantium, quia dicit

dicit, infiniti sumunt radicem eius, & homines in uanum abierunt à radice huius scientiæ, & simile ei non possederunt, quod tamen nusquam currit in æstimationem eorum. Est itaq; difficilis errantibus & mirabilis, facilis scientibus, modicus, leuis, delectabilis, & propinquus. Intelligit autem ipsum ingeniosus. Est & subtilis ex hoc arbitrando, cum clarificati fuerint eius animi, ex libris relictis à græcis, quoniam nihil occultatur, præter præparationem eius, quæ est difficilior omnibus. Hoc est quod corruscat in Elixiri, quod hic detinctura incipit à potentia, id est à materia potenti aptissima, ad talem formam, & peruenit ad actum, id est formam auri & argenti, ad quam fuit in potentia. In talem enim metalli speciem congelatur humor, cuius est fumus, & uapor, quia simile non generatur, nisi ex sibi simili, per naturam. Deinde inuehitur author contra operarios uanos huius artis, nec radicem habentibus, nec præparationem ad minus, dicens. Omnis præparatio est bona illius rei,

præter hanc præparationem occultam philosophorum: sed ipsi composuerunt prohibitionem eius ab actu suo, quia ipsi semper præparant, & nunquam prosperantur. Quia ut dicit Morienes ad regē. Scito quod terra, aut lapis, aut ouum, aut sanguis, aut acetum, aut omnia huius ut sulphur, argentum uiuum, Auripigmentum, salsa, ad hoc magisterium sunt inutilia, et malum exitum habentia, et homines sepe hæc omnia terunt, et coquunt, et à sua decoctione extrahunt, et extractum sepeliunt, et iuxta suam opinionem benefacere credunt. Et ut error eorum magis confirmetur, et ne desperent hoc quod querunt, nequeunt, sed sperant inuenire. Et de confusione librorum falsorum dicit Sator. Composuit enim librum suum, opinans quod intellexit illud occultum mysticum, et ipse nec scit, nec intelligit litteram unam ex his quæ composuit in libro suo de libris Philosophorum remotus. Et si queratur ab eo, ex ipsis respondet per similitudinem, et si comprobetur ei, defendit se per cauillationes,

nes, & similitudines uanas. Sequitur in re firmata, id est in radice artis firma, preparatio eorum facta est ignota, quia non habent esse, & si habent radicem, non habent eius præparationem, propter hoc non cognoscunt. Omnis animus sequens concupiscentiã, id est opinionẽ suam uanam, fluit, id est fluctuat, & diuagatur per diuersas uias erroneas, ita quod ultimo dicant. Præparauimus eum cum omni præparatione, nec adepti sumus, & cum scientia fecimus illum, & cū præparationibus suis sapienter operati sumus. Et propter hoc sunt stultis stultiores, quia præparant illud quod nō habet tincturam in se ex omni re, quæ tendit ad nihilum, & infimum, & credunt bene facere, & nihil acquirunt præter labores, & propter hoc sunt inflati in possibilitate artis, & excœcati sunt à ueritate. Dixerunt antiqui sapientes. Hic author deridet superbiam Alchimistarum Philosophorum, operantium in rebus foetidis. Dixerunt antiqui sapientes de tali operatione. Hircus est, id est superbus & olens fo-

tidior hircus, ex oleis capillorum, & ster-
corum, & menstruorum, & multorum
talium foetidorum, combustibilium la-
borant, & non recognoscunt radices
scientiæ, nec præparationem eius uel
sic, non recognoscunt homines quod
decipiunt in ignominiam illius. Talis
operator conuenit, id est aptus est, apud
considerantem, id est Philosophum &
uidentē, id est Prophetam, de quo cum
se intromittit scientia talis, inquam ma-
gis conuenit, id est aptus est, ad aran-
dum, id est ad pascendum cum Came-
lis, id est conuenientior est rustico uel
pastore, quàm Philosophiæ huic, quæ
tantum à Deo habet esse, per inspiratio-
nem humilibus & iustis. Sequitur. Su-
perbus enim scilicet ex eo hircus iste,
quod dicitur sciens, & tamen non est.
Quibusdā enim magis opere præcium
est uideri sapiens esse, quam esse, & nō
uideri, ut dicitur in Elenchis, sic etiam
iste superbit quod creditur, & dicitur
esse sapiens & sciens, & quod omnis
sciens nouit quantum erret in illo. Vul-
gus, id est operator uulgaris, habens o-
culos

culos mentales, clausos, id est obnubilentos, dormit, id est somniatur, quia imaginationes fantasticas, & uanas habet, in rebus uanis. Cuius scilicet uulgi barba, id est operis uas, conuenit pueris id est ludo puerorum. Dicitur enim in Seniore, quod utilitas quam intendis, non est, nisi apud dominos barbæ, id est domorum. Et iterum dicit, quod genitum eorum est in barba, id est in domo dominorum, uel potest esse alia derisio talis, quia antiquitus sapientes, in signum maturitatis, barbati incedebant, cuius barba, id est sapientia conuenit pueris, id est stultis, Vel potest esse sensus ex simili, quod illudunt homines tales falsidici, sicut pueri trahunt barbas dormientium, illudentes eis. Sequitur. Si hi habuerint rem, id est radicem scientiæ, non inueniunt eius præparationem, & res artis non perficitur, nisi cum præparatione, & hoc est, quod quærunt, & omnis opinio eorum, præter illam, fallax est. Attraxerunt ignorantes in funiculis, id est per deceptiones, & demonstrationes suas uanas. Transmutant enim

enim in apparentia Lunā in cuprum,
 & aurum in aliam speciem coloris fan-
 tasticam, & cum in ignem ueniunt, re-
 uertuntur in formam Solis & Lunæ,
 sicut prius fuerunt, & ignorantes cre-
 dunt quod fecerunt eis aurum & argen-
 tum. Aut amalgamata faciunt Solis &
 Lune cum Mercurio, & promittunt eis
 tingere & coagulare Mercurium in So-
 lem & Lunam, & per limaturas auri &
 argenti distillatores attrahunt, ignoran-
 tes, & decipientes. Sequitur. Ignorans
 ferit colloquintidā, & sperat inde com-
 medere mel, sed quando quod sperauit
 non uiderit, redit ad agnitionem suam,
 & extendit, id est magnificat, & confor-
 tat errorem suum, & dicit hoc esse ex
 infortunio. Similiter isti de capillis, &
 de urina, & illi de stercore, & illi de o-
 uis, & uentribus concharum, & san-
 guine, ea pro seminibus, & radicibus
 auri, & argenti seminant, in quibus nul-
 la proportio est, nec potentia parua ad
 actum illorum, & reiterant operationes
 insistentes diuersis modis, et tamē nun-
 quam proficiunt, dicentes hoc esse ex

infor-

infortunio nostro, nō ex materia rerum
uanarum, nec operationibus suis falsis.
Templa id est corpora Alchimiſtarum
uulgarium, quę uidentur eſſe templum
ſapientiæ maioris, ornata, id eſt uestita
indumentis, ſicut locuti fuerunt, de arte
ſulphuris & arſenici, & eorum deco-
ctionibus, & in pigmentis, & urinis. Et
ſi locuti fuerint de capitellis ouium, &
ſtercorum, & capillorum, & conſimili-
bus quibus maculantur, ut dicimus, hi
ci ſunt, qui cum foetore montana con-
ſcendūt per deuia. Sic iſti Philoſophan-
tur, componētes libros foetidos, in qui-
bus nulla eſt utilitas, niſi de perditione
temporis, & expenſa, de quibus ſuper-
biunt. Deinde inquit ſiue dicit author,
interrogando qua de re, id eſt ob quam
cauſam dictum eſt ab iſtis doctoribus,
in multis, nunc in hoc, nunc in illo la-
bore, ſcilicet in teſtis capitum, id eſt in
oſſibus capitis, et carne, cerebro, capil-
lis, et in ouis gallinarum, et ſcorpionū,
et in utribus et in teſtudinibus conchi-
lium, id eſt concharum, cum tamen ue-
ritas ſit ſine diuerſitate in una re, et una
dispo-

dispositione, et uno actu scilicet decoquendi, Vnde Morienes ad regē. Hoc mysterium totum ex una re, et una uia persistit, et unica dispositione perficitur, et author respondet quæstioni, dicens. Nonne hoc est ex paucitate æquitatis dictum ignorantium, et uituperatorū. Et reprobatur eos per quandam quæstionem, et solutionē eius manifestam, dicens. Si diceres quod ouis peperit homines, aut grana tritici fructificabant galbanos, aut palma portauit mala granata, aut uolatilia cœli parturiūt pisces aquarum. Ipsi responderent falsum dicis, et dixisti. Deinde soluit dicens aut non generant res nisi similia, aut non fructificant res nisi fructus suos, nonne conuertentur à sua ignorantia? Dixerunt quod pater auri et argenti, sit animal terræ et maris, uel homo, id est pars hominis, ut capilli, sanguis, menstruū, secundina. Et quidam dixerunt in arboribus, id est plantis et herbis. Et quidam in lapidibus, ut arsenicis et alijs mineralibus, alienati sunt, à ueritate scientiæ, ex his erroribus ex credulitate res

rum incertarum, remouerunt à se latr-
dabilia nota, id est desiderata, scilicet sta-
tionem scientiæ, id est stabilem scien-
tiam, et mineram eius. Etenim res eius
est manifesta in oculis uirorum et mu-
lierum, rectis, de habentibus oculos iu-
stos. Et quidam libri habent masculi-
nos oculos, id est procaces et uagos, qui
etiam cognoscuntur ex oculis perfecto-
rum hominum. Sic et ex libris, et intel-
lectibus uirorum et mulierum hanc
scientiã, scientium per Prophetas suos,
quorum intellectum nullus illorum au-
det, nec potest exponere. Manifesta est
res quæ est uagæ mentis et intellectus
instabilis super res uagas nō fixas, mul-
timodas, cum tamen ueritas artis sit si-
ne diuersitate. Probatio quod sit sine di-
uersitate, quia est res una. Vnde Senior
dicit inferius de lapide artis, scilicet de
aqua, auctoritate artis. Aqua non con-
glutinatur, nisi cum simili sulphure sui,
nec inuenitur in re aliquid simile sul-
phuris sui, nisi in hoc, quod ex eo est,
scilicet Sole, qui est ex humido albo a-
quoso. Et Hermes. Non conuenit rei,
id

id est aquæ, nisi quod propinquius est ei ex natura sua. Et generaliter nulla proles est similis ei, ex quo non est, humiditas autem est ei similis ex natura sua, et est ex Dominio Lunæ. Pinguedo autem est ex dominio Solis. Et subdit Senior. Lapis ergo sapientum ex se ipso, et in se ipso perficitur. Est enim arbor, cuius rami, et folia, et flores, et fructus sunt ex ea, et per eam, et ad eam, et ipsa est rota, uel totum, et non aliud. Et subdit. Et similiter dico uobis quod unumquodque aliud non generat ex se, nisi cum eo, quod ex eo est, et specie sua, quod est homogeneous ipsius. Similiter Adam et Eua, et omnium hominum genus, ergo omnis res continet cum suo simili et propinquo, secundum speciem suam, et similiter carnes ex carnibus generantur, et tinctura metallorum, ex metallis. Et subdit. Incipe ergo in nomine Domini nostri Iesu Christi, et cognosce naturam eius. Est enim à radice materiæ suæ, quod est in eodem et de eodem, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo. Et est radix eius,

eius, scilicet Mercurius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est de quo extrahitur, & est in eo, et ex eo, et per eum. Omnia ista significant lapidem suum, qui unus est, id est singularis, et non potest esse quin uerba repetantur frequenter eadem, propter expositionem, et testimonium Philosophorū. Ecce quam lucide dicunt Philosophi, et ignorantes oblique ad illud intendunt oculos mentis. Et Geber dicit, Necessesse est artificem constantis esse uoluntatis, & non modo hoc, modo id attentare præsumat, quia in rerum multitudine ars nostra non perficitur. Est enim lapis unus, medicina una, in quo magisterium totum consistit, cui non addimus rem extraneam aliquā, nec minuimus, nisi quod in præparatione superflua, id est frigidum & humidum remouemus, quæ denigrant opus & destruunt. Sapientes doctrinam plene tradiderunt, pro posse suo demonstrantes, sed stulti non intelligunt. Sequitur. Per Deum, si consideraueris Stellas, id est Planetas erraticas, id est metallorum corpora, non

I

est

est inter nos, scilicet Philosophos, differentia, id est diuersitas, in hoc quod opinantur, id est de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius, & sulphur fixum incombustibile per naturam rectificatum. Et propter hoc præparatio nostra surgit per seras, & clauis aperientes seraturas, id est problemata obscurata. Per Deum, si porrecta fuerit ad eam, scilicet præparationem sapientum palma, id est manualis operatio, non reuertetur ad eundem uacua, sed locupletata thesauro incomparabili, tamen pro se in mundo, id est hominibus mundanis, si absque uera præparatione per aspectum, id est intellectum uituperatum, & assignationem erroneam sit, manus reuertetur uacua. Et præparatio ignorantium continuans artem annihilat occupatum in eo, nec scit, nec fit prouentio artis, nec clauis, nec seras, id est problemata sapientum, neque scit quod coagulans mittat tincturam, neque peruenit ad prouentum. Et ista nostra præparatio sapientum est lar-

gi muneris, habēs labores solutionis. Et quidquid figitur ex duobus, id est ex humiditate metallica duorum luminarium sine alio extraneo, ab eisdem fixatur, seu fit existens suo, scilicet genere. Vnde Hermes. Tres facies in uno uidi patre: Et bene dixit, quod ex uno sunt, licet habeant partes elementales, ut aquam & terram, ignem, & aërem, quæ tamen omnia ita sunt uehementissime complexionata, quod minimum elementi unius, est cum minimo elementi alterius, quod per nullum artificium possent separari, propter compositiones tam fortes ipsorum, unde subdit author. Pars inscientiæ absq; partibus, id est sine diuersitate, & factum est totum totius, id est unum unius, quia totum est ex eo, & non ex alio. Sicut sartor ex ipso panno, partes format diuersas, ut plicas & manicas, girones, & thorale, quorum ipsa principalis materia est pannus, & textor cum eisdem filis pannum componit, de quibus est stamen. Sic & hoc magisterium est unum per se, nec alio indiget, ut dicitur in Morie-

ne ibidē. Sequitur. Oculi scilicet intellectuales, accipiantur à figuris Senioris, cum scientiam respicias ad radices, cum ramis separatam, duplicata conjunctione, & ligatura duarum auium, in causa, qualiter prohibetur una per aliam ab ascensu. Et una est sine plumis, propter ponderositatem, scilicet terra, sed aqua habet plumas. Et utrumque est sulphur & retinaculum alterius, & sunt duo argenta uiua. Et subdit. Hoc est sulphur rubeum, scilicet aqua, quæ non habet in actu suo finem, quia tingit in infinitum, & nomina & cognomina, id est pluralitas nominum in hac arte excoecauerunt uidentes in libris suis, unde exanimauerunt scientias erroris, excæcati multitudine nominum, hoc scilicet sulphur nostrum, uel hæc aqua nostra, est tinctum, & tingens hoc scilicet sulphur est, quod super quolibet igne est durans, scilicet seminum arboris oliuarum, & aliarum quando uicinatur igni bestiarum, continue duranti est uenenum, id est Icur corporum. Omne uenenum est in eo, id est omnis medicina

medicina lætans, id est omnē morbum
corporum, & hominum, & metallorū
corrigenſ. Et factum eſt hoc ſulphur
uelut Lunare, habens ſplendorem, ſci-
licet Solarem. Abſciſæ ſunt ab eo ſcili-
cet ſulphure, ceteræ pennæ, & alæ, id eſt
ſpiritus, & ſpiritus eſſe eſt manens, &
non recedens, id eſt fixum. Ad ſuperio-
ra enim anima eiꝯ uolat, propter ſimi-
litudinē ſuam, id eſt humiditatem me-
tallinam, cōformem, & unigeneam ſul-
phuri rubro. Tunc lucerna fixa cum
habente, ſcilicet alas, & cum lucerna
Lunari aſcendit in ſtatum, id eſt in ter-
minum. Aſcendit ab eo anima eiꝯ &
exaltatur ad cœlum, id eſt ad ſpiritus,
& fit Sol oriens, id eſt rubeus, in Luna
creſcente, in naturam Solarem. Et tunc
lucerna duorū luminum, id eſt aqua
uitæ, ad ipſum unde orta fuerat, reuer-
tetur, ſcilicet in terram, & uileſcit, & hu-
miliatur, & putreſcit, & figitur amanti
eum, id eſt ſulphur terreum. Diſpenſa
ergo duo luminaria, quæ aqua ex duo-
bus corporibus, & naturis eſt, uel ſic di-
ſpenſa duo luminaria, ſcilicet Solem &

Lunam , & utraq; littera est bona, sed secunda est melior. Et facta est illa aqua una, habens in se duo lumina. Sicut uidemus Solem cum duobus radijs in figura , significantem coniunctionem duorum luminarium radican- tium super cinere mortuo, & pluentes, & reuiuiscit, quod fuerat morti deditum, sicut post magnam inopiam , quando mortuus est, id est depauperatus, resurgit. Et consimile dixit alter. Si nudus ascendero in coelum , & uestitus ueniam in terram , complebo omnem mineram. Hæc est soror, & hic est frater, id est masculus & foemina, sunt unius generis. Indurauerunt aquam , & desponsauerunt masculum & foeminam in aqua, & totum in terra , & tamen subtilitate præparationis , id est igne æquali , lento , non excedente calorem coelestem, fixerunt eos. Sed postquam facta est conceptio, uolare fecerunt scilicet gentium, & fuerunt in domibus montium, scilicet animæ parentum, significat crescentē Lunam, crescente lumine maiori. Et duas aues, significat ex eo, id est

duos spiritus, uel duas animas, duorum
 luminarium ex gre. Vt enim Morienes
 dicit. Opus hoc assimulatur creationi
 hominis, quia primo est coitus. Deinde
 conceptio, deinde impregnatio, postea
 ortus, ultimo nutritio. Et Marcus dicit,
 concipiunt in balneis, significat calorem
 lentum & humidum balneorum, in
 quibus sudat lapis in principio dissolu-
 tionis sue, paulatim, & paulatim, & pa-
 riunt in aere, significat superiorem tha-
 lamum, scilicet alembici. Quia genera-
 tio huius tincturae est in aere alembici,
 superiori, & gradiuntur super mare, &
 manent in montibus & sepulchris suis.
 Et subdit idem, & proijcient semen su-
 per marmore simulachrorum, & in aqua
 sibi simili deifica, & uenient corui uo-
 lantes, & cadunt super illud simulacrum.
 Intendit nigredinem, quae est flos aeris
 aureus per coruos. Deinde uolabunt
 super cacumina montium, ad quae ne-
 mo potest ascendere, id est ad superiore
 partem alembici conclusam undique, &
 dealbabuntur ibi. Respice praeparatio-
 nem primam eius, & cogita hanc, quae

est spirituum extractio omnium de corpore, & ipsorum mundificatio in aqua sua. Et respice Solem, & soles duos, id est Solem cum uno radio, & cum duobus radijs. Et hæc est ultima præparatio, scilicet spirituum cum corpore suo, cum contritione, & assatione multipliciter reiteratis, donec uideas illa quæ queris in ea. Et dicit, quod secunda & ultima præparatio est ex tribus scilicet falsaturis, uel terris scilicet terra foliorum, terra margaritarum, & tertia terra auri. Vel ex tribus, id est ex trinitate Lapidis. Et sunt tres compositiones rubei lapidis habentis splendorem. Glosa, Gratianus dicit quatuor sunt Elementa, & triplex elementatum minerale. In terra tamē uegetabile partim in terra, secundum radicem, & partim supra terram, secundum herbam. Et animale omnino super terram gradiens. Secundum Morienem terræ sunt tres tertiæ huius artis, prima est aqua uitæ præparatio post corporis putrefactionem. Secunda tertia est secunda dealbatio. Tertia tertia est animæ cum corpore coniunctio.

ctio. Vel secundum Seniores tres sunt terræ, scilicet foliorum, margaritarum, & auri. Quatuor sunt elementa, sunt quinque elementata, quia calidum frigidum humidum & siccum sunt in terra, & quinta essentia, nec calida, nec frigida, nec humida, nec sicca, sed medium horum. Et hoc iam prius expositum est, de numero principiorum artis. Quidam enim in uno, quidam in duobus, quidam in tribus, quidam in quatuor, quidam in quinque dicunt, & omnes bene dicunt. Hec autem omnino non impelluntur, sed sponte sibi congaudent, quia sicut homogænea, unde natura naturæ congaudet, natura naturam continet, & natura naturam uincit. Tertia est ex duobus corporibus principalibus, & aqua triplex, æris, & ignis, & aquæ natura, & omnia unum, quia sunt ex uno, & Sol simplex, & Soles duo, id est cum duobus radijs contriti in terra non ultra ascendunt, sed figuntur in ea. Triplex est anima habens projectionem tingentem, scilicet anima Solaris & anima Lunarís, & tinctura

1 v sulphur

sulphuris albi, humidī, & sunt unum de
 eodem. Virtus superioris, scilicet aquæ
 vitæ, id est tincturæ, & uirtus inferioris,
 id est terræ, sunt simul similitæ naturæ,
 quia eadem generatione generantur,
 & corrumpuntur. Eorum autem cor-
 ruptio, est ipsorum putrefactio, quæ to-
 tam generans naturam, in melius dispo-
 nit. Quia, ut dicit Morienes ad regem,
 quod tota fortitudo huius magisterij
 non est, nisi post putredinem, quia nun-
 quam fuit aliquod animatum aut nati-
 uitate æditum, nisi post putrefactionē.
 Si enim putridum non fuerit, non fun-
 detur, neq; soluetur, & si solutum non
 fuerit, ad nihilum reuertetur. Sequitur.
 Dixit Hermes, corona factum est resi-
 duū, id est reliquiæ huius aquæ diuinæ,
 quæ non prætermittit rem, id est terram,
 ratam & fixam, in qua sunt tenebræ, id
 est nigredo. Secunda in secundo opere,
 scilicet per residuum huius aquæ imbi-
 bendæ, summè dealbabitur, & hoc est
 quod dicit, scilicet uiuificat eam, scilicet
 terram, occidens, id est humor pluuiæ,
 & uiuificat duo tertia terræ, scilicet al-
 bum

bum & rubeum, & tertium tertiæ est combustum. Notat tria tertia terræ uiuificandæ, scilicet terram foliorum, & terram margaritarum, & terram auri. Et prima tertia est combustum quid, quia flores tincturæ, animæ sunt extractæ, cum illa aqua pura congregata est, in illa terra, ut dicit Anaxagoras in libro quarto, quia spissum omnium elementorum coagulatur in terra. Sicut uides imaginem eius depictam in Sole, cum duobus radijs Planetæ super terram. Id uero quod remansit de tinctura in terra congregata, non est in aperto, id est, non apparet eo modo sicut ante præparationem fuit, scilicet ut non uideamus in manibus puerorum de cætero, sed est thesaurus inapprætiabilis sapientium. Quia ut dicit Socrates. Dispositio operis, est ludus puerorum, scilicet ante præparationem, in præparatione autem, ocium & opus mulierum, scilicet coquere. Vnde quidam Philosophus dicit, quod hunc lapidem pueri portant in manibus, quorum est silentium post clamores. Et in his dictis Philosoph

Philosophorum est sera & sera infra seram aptata, id est obscuritas obscuratur obscuritate, quia typus & figura in tropo, clavis eius, & una ex eis, quia una uia, una dispositio, una actio. Deinde ponit in Carmine suo in fine, pondus primum. Scito filii Radices sunt non minus quam tres, id est tertia dimidia Luna cum eo scilicet Sole, ad illud, id est humidum aqueum, hoc proijcitur ignorando, id est occultando, quod in eo lapide est, ex operibus, quia nihil occultauerunt, nisi preparationem eius. Unde ignorando non sumitur actiue, quia magister tenetur scire operationem, scilicet passiuem, id est non notifico alijs indignis, scit enim Deus protector hominis, cui uult inspirare, & a quo uult celare. Comparete igitur figuras expositioni, quia non habemus imaginem preter picturam tabulae Senioris, & uidebit hoc habens considerationem, & discretionem clarius quam Solem radiantem, cum iusticia, non cum iniusticia in disputatione. Nota quod dicit Morienes ad Regem in Dialogo suo.

Si

Si sapientes qui post antiquos Philosophos, & Prophetas fuerunt, suas expositiones de qualitate uasis in quo conficerent, non inuenissent, posterius nunquam ad huius magisterij perfectionem peruenire potuissent. Igitur de qualitate uasis, tuæ commendo memoriæ. Gratianus dicit. In primo gradu expediunt uasa metallica. In secundo gradu uitrea, in tertio testea, id est in primo opere sit uas metallicum, coagulatione uitreum, in fixatione testium. Forma autem omnium sit sphaerica inferius ad medium dimidię Lunæ, & altum secundum quantitatem materiæ. Antiquorum tamen quidam in uitreis uasis perfecerunt, sed talia uitra non sunt apud nos, nisi si consimilia inueniantur. Quidam antiquorum in testeo uase totum terminauerunt opus. Vt Zenon. Debet enim esse uas lapideum molare, forte, non porosum, bene decoctum, quale habent uitrearij in quibus liquescunt uitra. Hoc enim uas quod eis durat sex hebdomadas, bene durat in arte sex annos, quia ars non habet calorem excessiuum,

spirituas

spiritualem autem glebam habet, quæ non liquescit in igne, sicut communis glutî figularum gleba, sed resistit igni fortis existens compositionis, & densum non porosum, nec potest ex altero quolibet lapide, uas artis fieri, quia alter lapis non maneret in igne, sed scinderetur, paucis exceptis. Ergo debet esse ex lapide cocto. Sic autē fiat tale uas. Accipiat^r gleba dicta & exsiccet^r, deinde conteratur, & efficiant^r lapides, & ligna, & terra aliena, et quidquid est alterius naturæ in ipsis, uel ab ipsis. Deinde pars ferè mediâ cremetur igne, ut lapidescat, quam contere molando subtiliter, & cribrando, & cum isto molito conficias glebam loco arenæ, & bene commisce quod sit satis tenax, & de isto fac uas, & decoquatur in igne, & de uitreari permittas intus uitro fortî quod non scindatur, nec debet de uitreari uitro plumbi, sed cineris, & fiat sibi coopertorium eiusdem generis sine spiraculo. Est enim uas, quod nec est cucurbita, nec alembicus. Verum uas ex duobus lapidibus unius generis,

ris, ut Kalid dicit filius Ysidis. Nota quod nullum metallū expedit pro uase nostro nisi ferrum limpidum, benedictum, nullum enim aliud duraret. Aqua etenim nostra ferro non commiscetur, unde Rasis in libro luminum dicit, Si in ferro exaltatum fuerit, salutē confert. Et prius dixit, quod non potest excogitari compēdiosius instrumentum, dicens. Potissima tamē ad distillandum administratio. Et inter cætera compēdiosius uas ferreum exigit, & ex limpidissima factum materia, & in hoc uitrū præcellens, quod frangī non potest. Et pro certo breuiter terminaretur primū opus in hoc uase, quia supra lampadis ignem cito absolueretur putrefactio & corporis solutio. Et sicut dictum est apud expertos, unum solum uas requiritur. Sed apud inquirentes, plura, & singulariter preparantur, & unum in reliquo uase experitur, & examinatur, sed tunc nota quod debent esse eiusdem spissitudinis, & tantum in uno de materia quantū in alio, & ponatur ut ignis æqualiter agat in ipsa, & sit æqualis expositio.

positionis in furno, ut quatuor digitis aut paulò plus excedant & intus æqualiter pendeant, ut ignis æqualiter eis deferuiat lumen. Si autem sit uas uitreum locetur æqualiter unum sicut alterum ex gleba priorì, & limo. Fornacem facias de gleba communi luti, figulorum communiter facta in spissitudine trium digitorum, & altitudine ulnæ capitalis & latitudine palmæ bonæ, ita quod ignis flamma sua non tangat fundum uasis, & quod libere deferat calorem æqualiter ad omnes partes. Habeant etiam respiracula trium uel quatuor foraminum. Sit autem furnus æqualiter elatus, et in summo suppone ei rotam factam de bona gleba in spissitudine duorum digitorum uel amplius paulò, quæ rota habeat in medio foramen unum uel duo. Et nota quod non totum simul ponatur in præparatione, sicut apud expertos, scilicet in parte experiasur, quod in toto errare non contingat, uel duo in quibus pendeant uasa tua. Et bona cautela est quod non augeas ignis gradus duplo priore, sicut docet

Nodanus,

Nodanus, sed in medietate, ut scilicet in primo gradu sit libra, in secundo gradu, sit libra cum dimidia &c. Per lentum enim ignem non errabis, sed per excessionem corrumpes, licet prolixiori tempore coquitur lento, quam acuto. Tollerabilius est autem sub moderatione prorogare, quam sub excessu irrevocabiliter peccare. Nota etiam cum quibus partibus aceti citius soluitur Rebis in aquam, sed prolixius exsiccatur, & figitur. Et hic communis est modus, & doctrina Philosophorum. Experti uero superfuderunt aquam, ut superemineret tribus digitis, secundum quod eis uidebatur bonum. Si uero septem partes, aut citra sumantur pauciores, sed tardius soluitur corpus aeris. Plus enim agunt nouem partes, quam sex uel septem, sed citius exsiccantur pauciora, quam plura, et citius figuntur. Et quidquid potest uirtus in uno opere, hoc poterit duplex uirtus modico tempore secundum Philosophum, dummodo sit æqualis comparatio proportionis agentis ad passum. Ad eius perfectionē

producēdam, Vñ est quod legitur uer-
 rius 21. (alius 61. dies habet) dies pro so-
 lutione, pro ducatu primo 13. dies, pro
 cōplemento secundo 40. dies, secundū
 quod natura & ignis te docebunt. Se-
 quere naturam eius, secundum signa
 & clauēs traditas, & errare non permīt-
 tent. Scit enim pugnam aquæ & ignis,
 & prolixitatem coquendi ut dicit Assi-
 duus, donec uisui patefiat, ita quod i-
 plius operis imitatio te doceat operari.
 Est enim rectissima norma & formula
 huius artis. Sumatur ergo lapis humi-
 dus & albus, bene fermentatus, & cum
 una tertia de nouem abluatur, & putres-
 fiat paulatim & paulatim, partem post
 partem, donec dealbetur in 150. diebus
 id est 21. diebus, unius nominis, & hoc
 secundum Seniores. Dicit enim pri-
 mum opus, luminare est abluere, deal-
 bare, & putrefacere 150. diebus, & hæc
 est dealbatio totius, & fuga tenebrarum
 ab ea. Et forte apparebit albedo in 70.
 diebus, id est 10. hebdomadis, & duo-
 bus diebus, uel in 4. hebdomadis uni-
 uersaliter. Sed subdit. Nec approbatur
 apud

apud eos hoc, sed primum est melius, quia significat temperantiam, & bonitatem ignis. Secundum autem, & tertium, intensionem ignis, & corruptionem operis. Nota idem uult, scilicet Morienes, quod albedo quæ est primum opus & fundamentum rubedinis in 21. die peragatur, & duobus diebus. Ultimo subtus & supra fortem ignem dando, & erunt similiter 23. dies. Sicut Senior dicit, Et docet Morienes cum quarta parte imbibere, in prima expositione, donec ad octauam partem tincturæ redigantur, id est in tertium. Item dicit Anthonius in Turba. Extinguite calor tertiam partem, id est octo, & de aceto si fuerint 24. est eiusdem aceti, et cum quarta parte per tres dies assare præcipit. Et 7. erunt assationes, & iterum ulterius cum quarta parte, donec album & fixum fiat, per duos dies subtus & supra administrando ignem. Isti igitur duo concordant in opere. Eadem est intentio Rasis, septies assat, & iterum assat, & humectat donec candidum fiat, & ignem non fugiat, & tunc cum aqua

sua dissolvit, & coagulat & tingit. Et dicit in triduo scilicet unam fieri distillationem, & coctionem rectissimam, & perfectam. Et subdit. Quamvis triduo conterere mandamus, dies, aut pars diei sufficit, & in fine operis, cum tinctura completa est, dicitur numerum dierum inhumationis complevisse, tamen 21. dierum spatium & transmutatio coctionem exsoluit promissam. Et iste tertius Philosophus cum prædictis concordat. Et nota si una tertia in tot diebus completur, duæ tertiæ residui in duplici tempore complebuntur, & in 42. diebus. Et hoc dicit. Mundus & Anthonius & Zenon & plures Philosophi, ita quod in octavo die totum terminatur opus, quia decoctio 21. die, ut dicit Hermes, & multi alij, & dealbatur terra in alijs 20. diebus & uno. Et in Allegorijs, anima decoquitur 40. diebus. Sicut in uulva sperma moratur, & ita resurget propositum. Et eadem via est ad rubeum, sicut ad album, nec potest perueniri ad rubeum, nisi prius dealbetur complete, & fixe. Quæ dealbatio est

funda-

fundamentum secundí operis , & primum opus est , extractio tincturarum , deseruit istis duobus operibus , quæ sunt unum opus , & si non esset fixum post albedinem , iteretur decoctio , donec sic contingat in igne fortiori , quia quod fixum fuerit , fixum redibit. Et quanquam isti periti Philosophi breviores alijs posuerunt terminum dealbandi. Tamen communiter Philosophi in Turba 40. diebus iusserunt regitrunq; opus. Mundus scilicet docet primo 40. diebus regere , & quando tota aqua est imbibita , iterum docet 40. diebus spiritum incorporari , & cum corpore spirituari. Idem docet Pantofilus 40. diebus dealbare. Et Theophilus dicit , quod borra sapientum æs liquefacit , & uelut in aquam fluxibilem uertit , eo quod oportet nos æs in laminas tenues producere. Deinde cum ueneno coquere ad 7. in duobus , 7. ad 7. id est , per 21. dies , dicitur in ænigmatibus Turbe. Et quia nigredo prima secundum Pantophylum in Turba nisi 40. diebus durat , subiunxit Theophilus. Et

in sua coquite aqua 42. diebus. Deinde aperite uas & inuenietis æs, in argentum uiuum uersum. Diuidentes igitur hanc aquam in duo æqualia, alteram partem, coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, ut flos salis in suo splendore, & chorscatione, & iterum docet coquere alteram partem, donec crocus fiat, & donec decoctione & aqua conseratur, & fiat simile quiddam Syrupo granatorum. Similiter Belus dicit, maiorem propinquitatem esse inter æs & aquam, quam inter magnetem & ferrum, & iubet posteros coquere argentum uiuum, quod est uis masculi cum corpore, donec liquefiat, ut aqua fluxibilis, et aquam docet diuidere in duas partes, quarum prima medietate ad liquefaciendum et coquendum utitur. Secunda uero medietate, ad mundandum combustum, et suum socium quæ unum factæ sunt, imbibere septies, donec ab omni coinquinatione munden-
tur, & fiat terra, Et subdit, Scitote quod 40. diebus ipsum totum in terram uertitur. Similiter Victimerus dicit, Aquam

Aquam diuide in duas partes, quarum altera parte, æs oportet comburere. Illud enim æs immisſum in illam aquā, fermentum dicitur auri. Tunc oportet uas reſidua aqua ſepties imbibere uſq; bibat totam aquam, ac cum toto humore deſiccato, in terram uertatur aridam. Deinde in accenſo ponantur igne 40. diebus, quouſq; putreſcunt, cuiuſq; colores appareant. Idem dicit Bonellus. Aquam diuide in duas partes, quarum altera parte corpus comburite, id eſt dealbate, ſecundū Lucam in Turba, qui dicit, comburere eſt dealbare. Altera uero parte putrefacite. Scitote quod totum regimē non fit, niſi in aqua. Accipe ergo æs noſtrū, et cum prima parte ſua imponite uaſi, et coquite 41. diebus, et ab omni immundicia mundaſte, et coquite, donec finiāntur dies eius, et lapis fiet humore carens. Deinde coquite donec non reſtat niſi fex. Deinde mundaſte abluite aqua ſepties, qua finita, dimittite ipſum putreſcere in ſuo uaſe, donec deſiderabiliter uobis appareat propoſitum, et caueſte ne ab aquis ipſum ſe-

m iij parare

parare faciatis, ne inficiatur, et pereat, quod in uase est. Et ante hec omnia circa principium huius capituli dicit Bonellus. Omnia decoquite lento igne, donec omnia que in uase sunt, aqua fiant. Namque calore ei adueniente Dei nutu, aqua fient. Videntes itaque nigredinem illam in minerali aqua, scitote corpus liquifacatum esse iam, tunc suo uasi imponite, et 40. diebus coquite usque aceti et mellis bibat humores. Et quidam detegunt ipsum in quolibet 7. dierum, uel 10. noctibus transactis, in quibus meruideretur aqua usque in 40. dierum perfectionem. Tunc enim bibit amoris decoctionem. Iterum abluite ipsum, et priuate nigredine usque terra fiat, et humor pereat, et lapis tactu siccus existat. Item Ephistus ait. Iubeo quod dealbatio non fit, nisi decoctione Ethelietendendo et imbibendo aes frequentissime tractando, non autem simul fundite aquam, ne Ixir submergatur. Arescente igitur humore, et in puluerem uerso 40. diebus ipsum dimittite, donec appareant colores à Philosophis descripti.

Et

Et Pandophilus iubet coquere, donec totum nigrum fiat, quæ nigredo 40. durat diebus, deinde in alumine fixo, & croco docet imbibere 40. diebus, donec tertia pars consumatur. Item Athanius 42. diebus iubet, & iterum à decimo die Septembris usq; ad decimum diem libræ, dicit opus secundum fieri. Senior uero uult, quod albedo reuolui incipiat ultra 150. diebus, & similiter Rasis. Morienes uero primo docet 21. diebus fieri dealbationem completam, dicit. O Rex si in eo album firmatum conspexeris, si totum tuum regnum & homines uendidisses, opus hoc non compensares. Rasis in libro luminum dicit de operis regimine. Sic tandem alternatim affare & adaquare conuenit, ut nec fugiat ignem, nec fumum emittat. Et post pauca sic tradit regimen, dicit inhumationem 21. diebus continuis absolui, unde & si 21. dies expendit, prius & posterius eosdem impendere oportebit. Sicut dicit Rasis in libro luminũ. Artifici summe uidetur esse necessarium, scrutari, æstimare, diligere, nec in his aliquid di-

m v spendi

spendij impendere te pigebit. Cui autem hec tria deficiunt, nec librorum delitijs ditari merebitur. Vnde scrutationibus duobus didici modis operis fieri complementum, primo modo in uitreo vase sine manuum contritione, sicut in primo & ultimo, ita & in meo operis ignis, & aque ministerio tantum. Sicut se ipsum dissoluit, ita copulat se ipsum albescit & rubore decorat, croceum facit, & nigrum seipsum desponsat, & a se ipso concipit, quousque finem operis acceleret. Quia in ænigmatibus dicitur, lapis proprio iaculo interficit seipsum, macerat & desponsat seipsum, et rubificat seipsum, soluit, et coagulat seipsum, figit & imbibit seipsum. Et anima præparat corpus, & corpus animam, nec prius, ut dixit mihi eruditor meus, uidebis albedinem, donec totum coagulatum fuerit corpus, seipsum imbibendo, nec aquam ab ipso separando, nec tertiam nec mediam eius partem, cum non fiat hæc dispositio manibus humanis, ut dicit Morienes. Sed ignis & aqua tibi sufficiunt, & isti habent registrum, ut
 quando

quando albedo apparuerit, procedunt in sex gradibus ignis, sicut à Philosophis est descriptum, & hanc uiam probant sequentes. Primo Morienes dixit Rex Kalippe. Cum hæc dispositio non fiat manibus hominum, quæ est ista dispositio, qua totum perficitur magisterium. Respondet Magister ei, quod hæc dispositio, est naturarum mutatio, calidi cum frigido, & humidum cum sicco, mirabilis cōnexio. Iuxta quod ait sapiens quod Azoth et ignis, latonem abluunt, atq; mundificant, & eius obscuritas penitus ab eo aufertur. Quia si recte ignis modum disposueris, Azoth & ignis, in hac dispositione sufficiunt tibi, ad albedinem latonis, & eius perfectionem. Et hæc dispositio, est aquæ ex terra extractio, & ipsius aquæ super terram dimissio, donec ipsa terra computrescat. Et hæc aqua cum terra putrescit, & mundatur, qua mundata, totū magisterium Dei auxilio dirigitur. Quia tunc caret foetore, & obscuritate, & omni humiditate, alba, candida, & potens est recipere tincturam. Item Gratianus. Non enim

nim

nim possumus proprijs manibus operari in Mercurium, sed cum decem speciebus, quas manus nostras appellamus in hoc opere nostro, id est nouem partes aquæ, & decimam terræ. Item Theophilus in Turba. Accipite magnesiā albam, & argento uiuo masculo mixtam conterite coquendo in igne, & non manibus, quousq; tenuis fiat aqua. Quia Ixir seipsum conterit, donec decoctione, & aqua conteratur, & fiat syrupo Granatorum similis. Iste tamen Philosophus uult quod aqua diuidatur in duas partes, cum una dealbari, & altera rubificari. Et forte notat duo opera, album, & rubrum. Quia quamdiu album est, durat frigiditas, & humor. Et ut Belus dicit, quod tripliciter mediante aqua mundatur corpus ab omni inquinamento, & diruitur, & fit terra, dicēs. Et scitote quod 40. diebus ipsum totum uertitur in terram. Vnde & subdit, Coquendo ipsum liquefacite, donec fiat aqua, deinde aquam ter abluite, donec fiat, ut nummus liquefactus, deinde coquite, donec coaguletur, & fiat stanno

stanno similis, coquite iterum ipsum, & residua imbibite aqua, donec propositum inuenietis. Qui eodem modo dicunt aquam diuidere, id est materiam, in duo opera scilicet album & rubeum, est sophisma sapientum, & nō uerbum manifestum. Item Locustus dicit. Aquam diuidere in duas partes, quarum altera parte liquefactum est plumbum ut aqua, & coquite donec desiccetur, & fiat terra. Deinde terite aqua adseruata, donec rubeum induat colorem. Sed subdit, argentum uiuum uolentes congelare cum suo mystico corpore. Deinde coquite, donec utrunq; fiat aqua permanens, deinde coquite illam aquam donec congeletur. Hæc autem aqua cum compari sibi desiccatur, eo quod inuenietis tunc argētum uiuum, iam coagulatum a se ipso, ac suo uasi imponite & coquite ipsum, donec conteratur, & donec fiat crocus, colori aureo similis. Et secundum Gregorium, post splendorem corruscantis regitur, usq; rubeus fiat. Sic eum uidentes coquite usq; fiat aurum. Deinde iterate, & fiat

fiat aurum tyrīj coloris. Et Baxon. Co-
quite, donec fiat niger, deinde albus, de-
inde rubeus. Et Zimeon, dicens quo-
modo corpora in non corpora uertun-
tur, dicit. Ethelia conteratur quousq;
puluis fiat. Scitote quod non fit puluis,
nisi continua, & fortissima decoctione,
& contritione in igne, & non manibus
cum imbibitione, & putrefactione, &
solutione, & expositione, & solutione
Ethelie. Item Assathos philosophus,
Nisi similetis res in initio coquendi
absq; manuum cōtritione, donec aqua
fiant, non opus inuenistis. Sed isti plu-
res aut omnes uolunt pluries imbibe-
re, aut diuidere aquam. Et dicens, quod
non simul conteritur, sed successive as-
qua non igne, sed manibus. Et Bonel-
lus dicit. Manuum autem contritione
uere indigent, cauet etamē ne ab aquis
separari faciatis, ne ad uos uenena per-
ueniant, & ea quæ in eo sunt pereant.
Ephistus autem contrarium dicit, quia
dicit. Iubeo autem non simul fundere,
ne Ixir submergatur, uerum paulatim
infundite, & conterite, & desiccate, et
multo

multoties facite, donec finiatur aqua et arefcat. Deinde 40. diebus dimittite, donec uarios emittat colores, dixit ad hoc, quod non simul funditur, id est coquitur atq; conteritur, sed successiue. Quia secundum Rasim fundere, mundare, manare, adaquare, coquere, abluere, id est est. Item Baxon, heu uobis intelligite dicta philosophi, et qualiter opus diuis sit, commiscere, coquere, simulare, assare, calefacere, dealbare, terere, adaquare Ethelia, et rubiginem facere, et tingere, hæc igitur plura sunt nomina, quarum rerum tamen, unum est, quia una aqua uiua, et una decoctio est, sicut dicit Assiduus. Et statim cum uidetur unam actionem continuam prætendere etc. Subdit oppositum. Et si scirent philosophi, quod una contritione et una assatione siue decoctione sufficeret, non tantum dicta eorum reiterassent. Et ideo fecerunt ut teratur compositum et coquatur iugiter, et monuerunt ne uos illius tædeat. Et statim immediate subiungit, ad primam intentionem intendens, cum quibus dictis uos obscurauerunt;

rauerunt, mihi autem sufficit dicere simile. Ecce quod pro sophismate, et obscuritate habet diuisionem illam, et tamen subiungit, præcipiens multipliciter coqui, et ne tædeat decoctiones reiterare. Morienes etiam uult, quod continuetur et æqualis fiat ignis, ne maximum sequatur damnū. Et subdit quod uas suo fornaci immobiliter adhæreat, donec totum tempus frigida actionis auri compleatur. Sed tamen quotidie cum quarta parte rei mortificare, et irrigare, cauendo ne flamma uas attingat, nam omnia in damnum uerterentur, et tamen hoc diuissim imbibere, et apponere aquam terræ, et non omnia simul. Eridem. Et forte hæc simul parare, est apud expertos. Quia dicit Gratianus. Nota, si præparentur omnia simul, bonum est apud expertos, attamē maior experientia querentibus, ut cum singula singulariter præparentur, et examinentur unum in reliquo. Subiungit enim quod in omni dissolutione, fit incorporatio dissoluti, uel dissoluentis, & ibi potest fieri spiritus, corpus, & corpus

corpus spiritus. Et ipse Gratianus singulariter præparat, dicens. Mercurius in omni sua dispositione fit Ixir, id est Mercurius fusibilis, tingens, non fixus in Leone fit Ixir, id est Mercurius præparatus, & separatus, & tingens, tinctura fixa, pro quantitate sua, sed non ad plenum. Cum fermento inceratus fit Elixir, id est Mercurius inceratus, tingens, & mutans, inseparabiliter, & in infinitum & ultra modum, ita quod principium attestatur supra suum finem, quod est calcina, dissolue, coagula Mercurium, incera. Xir dicitur quelibet medicina stringens Mercurium alchimice præparata super ipsum. Extrahe ergo oleum de terra primum, & dissolue in eo medicinam stringentem, & coagulantem, id est terram, & iterum sublima per alembicum, & calcina, & manet expressa calcinatio, & dissolue, & distilla, & coagula, & incera oleo suo, & proijce super Mercurium fermentatum, illud Xir, & est Ixir aptum, ad faciendum Elixir. Et scias pro certo quod corpus sic dissolvitur falsedine median-

te, ratione metallinæ humiditatis, quia nisi corpus suum à quo extrahitur introibit &c. Postea idem dicit Mercurius capiatur, & ponatur in custodiam inter adurens & adustum, & committatur Soli Lunęq; , quæ sunt fontes frigoris & caloris, & terra nostra profert germen candoris, & ruboris fixum & fusibile. Quia ibi exponit, dicens de preparatione fermenti. Nota, Mercurium sublima de fermento, & dissolve eum, in aqua aquilæ, & calcina fenum rubrum, & coagula cum eo Mercurium solutum, & sicca, & hoc siccum iunge cum fermento, & totum calcina, & dissolve iterum, & iterum coagula cum eo Mercurium dissolutum, & hoc est quod dicit adustum, & adurens. Et alias dicit, Dealbate latonem, quem cum dealbaveritis, & per diuturnam decoctionem ad pristinam citrinitatem perduxeritis, habebitis iterum &c. Et tunc calcina, dissolve, distilla, coagula, & incera, & ita procede per mensem, & si resultatum fuerit penetrabile, tunc ad finem pervenisti, & pro ista parte omnes videntur consonare.

consonare. Senior, turba, & ænigmata
turbarum, ut patet.

Explicít secunda pars de Massa So-
lis & Lunæ. Incípít tertía pars, Liber
tríum uerborum , de Massa Solis &
Lunæ.

Opus mirabile tríum uerborum, in
quibus præcíosissimum archanũ,
& donum Dei totaliter compre-
henditur, de lapide præcioso, qui est cor-
pus aëreum, uolatíle, frigidum, & humi-
dum, aquosum, & adustíuum. Cuius
expositio, sola delectatio illius secreti, &
uenerabilis societatis nostræ, me com-
pulsit declarare, ut scientes tantũ archa-
num, quod infinitis problematibus est
celatum, & à sapientibus & prudenti-
bus huius mundi elongatũ. Gaudeant
de dono Dei gloriosi, quod est thesau-
rus indeficiens. Nec exponam, nisi dif-
fíciliora libri appropriando testimonijs
Philosophorum diuersorum, uel expo-
sitionibus eorundem, nec quidquam
nouí adinueníre queo plus, dictis Philo-
sophis

Iosophorum, quia una res, una est uia
 eius, & hæc est secunda pars tractatus
 libri de massa Solis & Lune, id est con-
 silij coniugij super demonstratione li-
 bri trium uerborum. Dicunt igitur Philo-
 sophi, combinationes duarum contra-
 rietatum, quod est frigidum, & humi-
 dum, quæ sunt aquosa & adustiuæ, non
 sunt amicabilia caliditati & siccitati,
 quia caliditas, & siccitas destruiunt fri-
 gidum, & humidum, uirtute domina,
 & tunc uertitur spiritus iste in nobilissi-
 mum corpus, & non fugit ab igne, &
 currit ut oleum in igne, & est tinctura
 pulcherrima, perpetua. Vnde scire o-
 portet, ut manifestemus eius occultum,
 id est calidum & siccum, & occultemus
 manifesta, scilicet frigidum & humidum.
 Istud occultum est de natura Solis, di-
 gnus & præciosissimum omnium oc-
 cultorum, & tinctura una, id est singu-
 laris, et non est alia, quia est aqua per-
 manens, quæ semper uiuit, et acetum
 Philosophorum. Vnde Mundus in
 Turba. Gumma, scilicet nostra, non e-
 mendatur, nisi auro tantum. Dico quod

gumma

gumma nostra fortior est auro, qui non
 scunt eam, auro præciosiorem tenent
 eam. Aurum quidem honoramus cum
 gumma nostra, quia sine ipsa, aurum
 non emendatur. Et inde est quod Phi-
 losophi scribentes de ea, nihil manifeste
 narrant. Si enim plebei uenditores co-
 gnoscerent eam, non uenderent tam
 uili præcio. Et Ars uberes dicit. Scitote
 unum quid esse omnibus naturis for-
 tius, & sublimius, apud Philosophos
 et apud insipientes uilius, sed nos hoc
 ueneramur. Et si Reges hoc agnosce-
 rent, non sinerent ipsum uenire, ad pau-
 peres. O quam mirabiliter natura gum-
 mi hoc uertit aurum in spiritum, &
 quam mirabili modo eminet, cuncta quæ
 superat. Et Pandophilus. Dico quod
 non est dignius corpus, et purius sole,
 sine quo et eius umbra, id est Luna quæ
 de se est tenebrosa, nullum uenenum
 tingens generatur. Qui uero uenenum
 Philosophorum absque eis componere
 nititur, totus errat, qui autem cum Sole
 et eius umbra, uenenum nouit tingere,
 uenit ad archanum quod dicitur num-

mus, qui cum rubeus efficitur uocatur aurum, et qui nouit de canibar Philosophorū occultum, nouit totum opus. Et dicitur Luna umbra Solis, quia aufert pulchritudinem Solis, cum Sol induitur nigredine Lunæ, colore qui est sicut Atramentum, ut dicitur in Seniore, et dicitur de Cambar, id est filius ignis, quia in igne creuit, nec timet terminum ignis, et dicitur à canna, quod est incensio, uel ignis, et etbar, quod est filius, uel dicitur de Cambar, à deca quod est decem, et bar, filius, quasi filius decem specierum artis, scilicet nouem margaritarum, et decima aeris, de quo expositio iam præcessit in primo tractatu. Gratianus autem dicit, quod his decē speciebus capitur Mercurius. Et in Seniore dicitur, Præteriti, nec præsentēs possunt tingere aurum, nisi cum auro. Idem dicit Auctor, quod occultū istud est de natura Solis dignius, quia est spiritus Solaris, et sanguis Solis, et tinctura eius. Nota quod lapis noster, non est adustinus passiue, quia non aduritur, ignis enim ipsum non corrumpit.

pit, sed emendat ut in sequenti probabitur. Sed dicitur adustius actiue, quia sulphur sapientum, ut dicit Senior, adurit combustione albedinis, et meliorationis, quia combustio sapientum est dealbatio tota totius. Satis fecerunt autem Philosophi hominibus, dicentes. Sulphur nostrum, non est sulphur vulgi, quod cōburitur combustione nigredinis, et corruptionis. Et Florius dicit in Turba. Nonne uidetis quod hec crucians, cum nocumento uel corruptione cruciat, immo cum utilitate et coadunatione. Si enim cruciatus hic esset noxius, nō complecteretur ab eo, quousque uariabiles colores extraherentur ab eo uel ex eo. Et hanc utique aquam sulphuris nominamus, quam etiam ad rubeas tincturas aptamus. De incorruptione autem eius ab igne Geber declarat, dicens. Quod sulphur nostrū fortissimæ est complexionis, et uniformis, uel sic, quod sulphur nostrum fortissimæ est compositionis et uniformis substantiæ, quia in eo minimæ partes terræ taliter partibus aëreis, aqueis, et igneis com-

mixtæ sunt, ut nulla ipsarum alteram in resolutione possit dimittere, sed quælibet, cum qualibet resolvitur, per fortem unionem Solis calore, quam habuerunt in mineralibus, secundum debitum cursum naturæ. Argentum quoque vivum, ut dicit Geber, est aqua viscosa in visceribus terræ generata, substantiæ subtilis, terreæ, per calorem temperatissimum unita, totali unionem per minima, quousque humidum temperetur à sicco, et siccum ab humido, æqualiter, et immo fugit superficiem planam de facili, propter suam humiditatem aqueam, non autem adhæret, licet viscosam habeat humiditatem, propter siccitatem illius quæ illa temperat, et non adhærere permittit, est etiam amicabile, et placabile metallis, et est medium coniungendi tincturas, et sine ipso nullum metallum deaurari potest, et non submergitur aliquod metallum in argento vivo, nisi Sol. Ex quo maximū elicies secretum, figitur etiam, et est tinctura rubedinis, et exuberantissimæ refectionis, et fulgidisplendoris, et non recedit à commixto.

Com-

Commiscetur cum auro, et figitur per ipsum, maximo ingenio, quod nō peruenit ad artificem duræ ceruicis, uel petrinæ. Est etiam incombustibile, et incorruptibile, quia omnis corruptio metallorum, uel est per inclusionem sulphuris adurentis, in illorum substantia, per inflammationē ipsa metalla diminuens, et exterminans in fumum, uel multiplicatio flammæ exterioris, penetrantis illa, et secum in fumum resoluentis, ut patet in calcinatione plumbi, ubi est partium rarefactio per calcinationem, tunc enim flamma in ea potest penetrare, & exterminare. Si ergo omnes causæ metallorum corruptionis conueniant, maximè corpora corrumpi necesse est. Quia igitur argentum uiuum per nullas causas corruptionis, se in partes corruptionis suæ, diuidi permittit, quia aut in tota sui substantia ex igne recedit, aut cum tota in illa manet stans, immo notatur necessaria perfectionis causa, propter enim bonam partium adhærentiam, & fortitudinem sue complexionis & commixtionis, scilicet

n v

quando

quando partes illius inspissantur per ignem, ulterius non se permittit corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ, illud in fumū eleuantis, quoniam rarefactionem suā non patitur, propter densitatem compositionis suæ. Et ideo ponderosum est, & propter carentiam adustionis, quæ fit per sulphur, non aduritur. Laudetur igitur benedictus Deus gloriosus, & altissimus, qui creavit illud & dedit illi substantiam & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere, & in illa possit reperiri huius perfectionem, per aliquod artificium, quod in illo inuenimus potentia propinqua. Ipsum enim est quod ignem superat, & ab eo non superatur, sed in illo amabiliter quiescit, ei congaudens. Hæc omnia Geber dicit de Mercurio, & hic est sulphur artis. Vnde Plato, omne argentum uiuum sulphur, non autem omne sulphur argentum uiuum. Et omne aurum æs, non autem omne æs aurum. Et cum ista duo sunt bene regulata, ignis non separabit in eternum, scilicet

ſcilicet quod ſimiles ſunt nature & temperatiſſimæ & fortiſſimæ compoſitionis ſint ambo. Hæc ſunt tria uerba præmeditata intentionis, & ſunt uerba typica, ad ſimilitudinem foetus Philoſophorum. Aqua tribus meſibus foetum in matrice conſeruat, Aër tribus menſibus fouet. Ignis totidem cuſtodit, quibus ſcilicet totidem menſibus expletis ſanguis, qui fouebatur in umbilico, à quo nutriebatur infans, pectus mater nas mulieris cōſcendit mammas. Ibiq; poſt partus anguſtias, niuis candorem aſſumit. Infantī uero nunquam patebit exitus, quouſq; omnis flatus aëreos exhauriat. Egreſſus tandem os aperit & lactatur. Et ab iſtis uerbis oportet nos cum acuto ingenio extrahere duo, et ſeptem, quæ ab iſtis uerbis intelliguntur. Et Senior auctoritate Hermetis ſimiliter idē dicit ſic. Et ſcito quod aqua ſamulatur ei in uentre tribus menſibus primis. Deinde tribus menſibus aër, Deinde ignis tribus ſequentibus, & decoquit eum, & perficit eum. Et cum cōpleti fuerint nouem meſes, abſciditur ſanguis,

sanguis, quo nutriebatur in umbilico matricis, & ascendit ad pectus mulieris, & fit ibi sicut corona, & fit nutrimentum eius post egressionem eius ab utero. Et hoc dictum est totum propter assignationem præparationis lapidis, quemadmodum præparauerunt eum sapientes. Per matricem, intendit fundum cucurbitæ, & per semen uiri & mulieris, humorem Solis & Lunæ, per sanguinem menstruum album humidum, quo fœtus fouetur, & formatur in matrice uasis nostri. Per matricem clausam tempore conceptionis & impregnationis nota obstructionem uasis, & confirmationē coniunctionis, ut quod intus est, non recipiat inspirationem ab aëre. Sunt enim ibi uentus, & spiritus, qui si exhalarentur, totum opus cassaretur. Per sanguinem qui rubeus est, & niger intendit nigredinē apparentem, in principio operis, ex qua exortus est rubor tincturæ. Per ascensum sanguinis ad maternas mammas, nota sublimationem eius ad aëra, in superiori parte alembici, ubi candorem niuis assumit,

assumit, & tunc perfectus est lapis, qui est spiritus humidus, & aqueus. Et Morienes dicit. Et non est tamē sicut aqua alia, sed est aqua quæ ubiq; reperitur, & nullius est præcij, & est semper, quia est principium mundi. Ex aqua enim omnia facta sunt. Super aquam ferebatur spiritus Dei gloriosi, & altissimi, & principium generationis hominis est ex ea. Cuius aquæ pater est Sol. Cuius mater est Luna. Vt dicit Hermes pater philosophorum. Et Assiduus. Cuius mater est uirgo, & pater non concubuit. Et est unum & idem dictum. Et pro certo, Sol est principium generationis hominis in obliquo circulo. Vnde Philosophi de hac arte loquentes alij naturaliter docent, ut de masculo, & foemina, de humido, & calido, & alijs principijs naturalibus. Alij arithmetice edisserunt dicentes de nouem, & parte decima, & ut duo, tria, faciunt sex, unum & duo, tria. Alij Astronomice, ut de Sole, & Luna, & Planetis, quorum lux, & motus est causa eorum, & ubiq; & semper sunt uirtute, & in qualibet re subiecta,

subiecta, & nullius præcij, quia non uidentur lux, & motus horum. Sicut autem lac efficitur nutrimentum infantis, post eius egressum ab utero, sic terra nutritur, uiuificatur, & crescit, per hanc aquam diuinam, donec sibi met sufficiat. Vnde per similitudinem spermatis in matrice, naturaliter docent Philosophi præparationem Mercurij philosophici, unde Pythagoras in Turba. Et nõ sine causa confertur spermati uel uulua, quibus rectè assimilatur, quia in complexione sua, multociens facit apparere colores, prout in unoquoque regimine gubernatur res. Et Bonellus in Turba, dicit. Scitote nihil absque complexione generari. Sperma quidem ex sanguine, & libidine generatur, & nutritur, caliditate et humiditate sanguinis, post 40. uero dies foetus formatur, et nisi esset humiditas in utero, non solueretur sperma, nec procrearetur foetus. Illum uero sanguinem constituit Deus, ad nutriendum sperma donec foetum producat, qui cum productus est, non nisi lacte nutritur, quam diu paruulus est,

est, et quanto plus calore naturali exuritur, tanto plus ossibus confortatur, in iuuentutem ducitur, et cum uenit ad senium, sibi ipsi sufficit. Simili modo oportet nos in hoc opere laborare, scientes, nihil absq; calore generari. Et quod intensus calor balnei facit exhalare, frigidus uero perire. Si uero sit temperatus, tunc suavis est ei, et ita leuificantur uenæ, et calor totaliter augmentatur. Et iste Philosophus pulcherrime docet preparationem et generationem, et nutritionem fœtus. Et Aristoteles in Epistola ad Alexandrum. Et scias quod nullus natus nascitur, nisi ex patre et matre. Infans uero quando omnis spiritus materiæ suæ, ad eius organisationem exigentibus, exhaurit, nascitur naturaliter, sine suo nutrimento. Et sicut in nouem mensibus, infans omnes flatus aëreos exhaurit, et menstruum conuersum est in lacteam formā, ita in nouem mensibus conficitur, primum opus scilicet albedo secunda, quia totum coagulatur opus, tamē soluitur circa sex mensibus, secundū authoris experientiam.

Sed

Sed secundum Balgum in Turba 180. diebus, et secundū plures Philosophos ut Rasim, Assiduum, et Seniores, et secundum auctorem in Turba, in 20. diebus, et uno die eiusdem nominis, omnis fumosi uaporis fit cessatio. Cumq; candorem lactis suscipit, nullius suspitionis ambiguitas relinquitur. Vt dicit Rasim in libro luminum. Corpore etenim mortuo, et ab eo argento uiuo in ipso coagulato, prius extracto in aqua sua, ex qua sunt nutritur, et crescit istud corpus, et reuiuiscit, nunquam de cætero moriturum, quia est tinctura incorruptibilis, et ex incorruptibili grano procreatum, uirtute diuina. Et pro certo hic Mercurius, non est uulgaris, non enim coagularetur tam cito, Aqua igitur tribus mensibus foetum conseruat in matrice, Aër tribus mensibus fouet ipsum. Ignis totidē coquit. Hoc dictum est per similitudinem foetus, de Mercurio nostro, quia infra sex menses per lentum continuum, et æqualem ignem Philosophicum, completur aqua et aër, id est spiritus et uapor æris in aqua Philo-

Philosophica. Sicq; capitur Mercurius extractus, rubeus in occulto, sed in manifesto candidus est, et forte in 21. die soluitur, et in totidē coagulatur diebus. Sed ignis regimen in extractione huius Mercurij, nota secundum quod dicit Auicenna. Quod calor in humido corpore, prius nigredinem efficit. Deinde ipsum nudat nigredine, quoniam eius omnino finit humiditatem, et cum superfluit illa, calor ipsam albificat, ut uidetur in calore apud uulgus. Primo enim in opere omnia denigrantur, secundo dealbantur, tertio per maiorem ignis intensiorem, oportet compositionem incinerari totam. Sic etiam in nostro opere ex abundanti humore in corpore, nigredo generatur in igne. Hæc autem nigredo uocatur Ethel de Ethel, id est argentum uiuum de Argento uiuo. Et Pandophilus in Turba. Regite ipsum albo humido, quod est magnum secretum, donec operiatur nigredine, et pura nigredo fiat. Est enim hæc dissolutio nigredinis, humiditas Lunæ, et pinguedo Solis, quibus nihil est affi-

o nius,

nitus, & propinquius. Et secundū Hermetem. Hæc autem nigredo secundum experientiam Pandophili tantum 40. diebus durat, qua consumpta apparebit albedo nobilissima, postquam calor eius omnino finiuerit humiditatem, & tunc omnes flatus aëreos exhaustit, corpore interempto. Ignis autem totidem custodit, id est totum opus complet, ut glosat auctor, id est ignis corpus mortuum primo coagulat. Secundo incinerat, & iterum dissolutum in aqua sua conterendo pistetur, donec totum humidum fiat, ut pinguedo spissa, & extingatur aqua tunc per ignem. Iterum distilla, coagula, & incinera. Quia ut dicit Pandophilus in Turba. Scitote, quoties cinerem, id est corpus imbiberitis incineratum, & quoties gummi suum imbibitis, toties oportet ipsum siccarī, & iterum humectari, donec uertatur color eius in id, quod quæritur. Et Assiduus. Coque ipsum donec aqua coadunetur, & coaguletur, & ignem non efugiat, significat temperantiam ignis, ne compositū fumiget. Scit enim aqua

pugnare

pugnare contra ignem, prolixitate co-
quendi, & putrefaciendi & inspissandi.
Deinde uas humido stercore, & igne
humido Philosophorum circunda, &
per quosdam menses fac ipsum uolare,
donec aqua rubescat, & inspissetur, &
fiat Elixir tingens per quosdam men-
ses. Hoc est secundum Mundum Phi-
losophum, per 42. dies, id est septima-
nas, aut secundum quod & in uulua
sperma moratur, donec formetur inde
homo, sicut ex radice sua, ex qua fuit.
Glosa, uolare, quia ascendit et descendit
in arbore aurea. Et sic interficit superio-
rem & inferiorem uirtutem, donec fiat
fixum. Et Athanius in Turba dicit, de
eiusdem mensibus. Coquite ipsum in
Sole, id est calore solari, qui est ignis
continuus, unius generis, & in terra ni-
gra, per 40. dies, & duos dies, & forte
hoc diutius continget coqui. Ideo sub-
dit exponendo illud tempus dicens. O-
pus uero secundū a die mensis Septem-
bris 10. usq; ad decimum libræ perfici-
tur, id est per annum. Sic igitur expone.
Ignis totidem custodit, id est nouem

mensibus uel per annum temperatiori igne, quibus nouem mensibus, fouebatur sanguis, ab umbilico descendens ad pectus mulieris, ubi candorem lactis assumit, qui efficitur nutrimentum foetus, post egressionem eius ab utero. Intelligitur per hoc, quia secundum hunc modum præparauerunt lapidem, quod non ad temporis quantitatem, sed qualitatem intelligi debet, de progenie Philosophorum nutrienda, uita sua scilicet aqua diuina. Spiritus igitur iste uertitur in spiritum, quia dupliciter exponitur in corpus, id est coagulatur in terra, & corpus uertitur in spiritum, id est totum sublimatur in arbore aurea, aliter corpus uertitur in spiritum, id est amissa sua spissitudine & rigiditate, fit spirituale. Vnde in Turba dicit. Certus esto quod cum amiserit suam spissitudinem, spirituale fiet. Et Gratianus dicit. Quod autem corpus fiat spiritus, & spiritus corpus, intellige quod spiritus & corpus fiant unum, & cum corpus solutum in falsedine tingit, est spirituale. Corpus igitur istud uertitur in spiritum, id est, est spirituale,

spirituale, id est tingens, quia tingere est spiritus officium. Et secundo, spiritus iste iterum uertitur in corpus, id est ad ultimum fixatur. Et primo fixatione Lunari, secundo fixatione Solari, & uirtute Dei, à quo hæc sapientia, suis quibus uoluit emanauit, & moderantia patientia moderatiua terminorū ignis, quia quatuor sunt termini, ut postea uidebitur. Et hæc longitudinis duorum & septem. Hæc sunt uerba difficilia, quæ longo tempore rimatus sum, unde nota de temperamento ignis, quia debet esse æqualis in omnibus gradibus suis septem, & in omnibus terijs suis, scilicet quatuor, donec interior ignis opus suum perficiat, ut dicit Gratianus. Et hæc longitudinis duorum ignium, & septem graduum ignis. Nam à tribus duo intelliguntur, & non è conuerso, ut author dicit in litera. Et secundum auctorem, duplex inuentus est ignis, qui est trium graduum. Glosa duplex ignis, id est simplex ut ouorum, uel auium, aut in statu febris, secundum Marcum in primo opere & secundus

o in ignis

ignis gradatus, aut duplatus. Et iste ignis duplex, est trium graduum in prima clauē operis, & triplex in secunda clauē operis, sunt enim duæ clauē artis, ut dicit author. Prima clauis est annus, & secunda clauis alter annus & septem dies, ut postea, per alios authores probabitur. Et quælibet clauis est trium graduum, sicut in processu patebit, testimonio aliorum sapientum, uel aliter potest exponi, hæc trium graduū, id est secundum tres gradus Solis in circulo primo, dum Sol est in ariete, in exaltatione sua. Secundo dum Sol est in Leone, tertio dum Sol est in sagittario. Et huic dicto concordat Gratianus dicens. Quod calor artificialis imitatur naturalem in tribus gradibus, primo in humido dissolvente dum Sol est in ariete, usque ad Cancrum in exaltatione sua in primo opere. Secundus gradus est in humido aggregante, quando Sol est in Leone, scilicet in dealbatione secunda operis secundi. Tertius gradus est in humido incorporante, ubi fixatur Sole intrante sagittarium, ibi enim calcis

calcínatur substantialis humiditas. Primus gradus est debílis, qui est spirituum à corpore extractio, & relínquitur terra foliorum, id est oculorum, id est spirituum. Secundus gradus est fumus, id est secunda dealbatio, quæ est terra margaritarum. Tertius gradus est perfectus, quantum ad terram auri, id est rubedinem suam, unde author loquitur Arithmetice de opere, cum dicit, longitudo duorum, & septem. Et loquitur Astronomice cum dicit de triplici gradu Solis. De quibus Gratianus dicit, Mercurius in omni dispositione sua fit Xir, in Leone inceratus, fit Ixir in terra, In fermento inceratus fit Elixir. Ita quod principium attestatur super suum finem, & è conuerso, quod est calcina, dissolue, distilla, coagula Mercurium, & incera, Mercurius namq; trinominis efficitur in aptatione sua, primo fit Xir, Secundo Ixir, tertio Elixir. Xir est Mercurius fusibilis, & tingit tinctura non fixa, nec mutat. Ixir est Mercurius præparatus, & separatus & tingens fixa tinctura, pro quantitate sui, sed nō

o iij mutans,

mutans, scilicet dum est in Leone. Elixir est Mercurius inceratus, tingens, & mutans inseparabiliter, et ultra modum scilicet Sole intrante in sagittarium, in quo grando & pluuia de coelo cadit in terrā, & animæ, id est colores spirituum premuntur, id est incinerantur, & fixantur, & reuiuiscunt. Triplex est ignis igitur trium, scilicet graduum, & est duplex, scilicet positiuus, & gradatus. A tribus enim duo intelliguntur, id est ab istis tribus gradibus ignis, duo ignes accipiuntur, simplex, & duplicatus, & isti ignes sunt diuersi, quia positiuus non est gradus, quia non est duplicatus. Isti autem tres gradus diuiduntur per septem gradus, includendo primū cum sit fundamentum, ad cuius additionem omnes ignes sequentes gradantur. Qui autem sint septem ignes, intelliges per Gratianum, dicentem. Quod Mercurius non sit ponendus, in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo, in fermento Solis, & Lunæ, similis in uno corpore. De cuius aptatione sic dicit, Corpus dissolu-

dissolutum in humido, superueniente Mercurio, dissoluit ipsum, sed hoc non est opus humidi, sed falsedinis, mediante humido, à quo consociatur corpus cum Mercurio, ratione metallinæ humiditatis, quare magis amica est corpori metallino, quare anima in suum corpus ingreditur, & quia duo corpora non habent unum locum, descendunt ad fundum, & aqua pristina supernatat, & dicitur secundaria, in qua Mercurius simplex dissolutus non cadit, & hoc est bonum secretum, si causam noveris. Nota huius expositionem in Epistola Aristotelis ad Alexandrum, ubi enumerat species artis, dicens. Scias igitur quod ignis sulphur est, id est Sol. Vnde Parmenides in Turba, Quod hoc mare uertit aurum in rubeum ignem. Et Gratianus, Ita certa teneritudo Mercurij consuescit in igne, cum Alkibric, id est Sole, à quo separabit substantiam rubicundissimam cum beneficio feruentis oliuæ, aut animalium pinguedinem, de pascuis uberrimis assumptorum. Cuius uerbi expositionem postea

O V demon-

demonstrabo. Igitur, sulphur ignis est scilicet Solaris splendor, & spiritus potens magnesiæ, est terra, id est corpus mortuum, duorum luminarium, quæ alium locum obtinet, quàm corpus aquæ, quia unumquodq; seorsim ponitur, scilicet corpus, & aqua, & aqua supernatans pristina, est Mercurius, qui prima dicitur aqua. Secunda est aër, id est uapor corporis. Et argentum uiuum est aqua prima, per totum corpus fluens. Sed spiritus est aqua secunda, in qua lunaris humor, & pinguedo Solaris, ratione metallinæ humiditatis, Mercurio sunt coniuncta. Sequitur quia omnia nutriuntur, & omne germen uegetatur, & omne lumen ascendit, & omnis fructus. Mercurius uero simplex, communis, & uulgaris, non est operis nostri, sed compositus, qui congelatur subito, & figitur sicut illud, sed simplex Mercurius caret fermento, nec est nobis utilis, & hoc est magnum secretum, unde de isto Mercurio composito, dicit Eximerus in Turba. Moneo igitur uos argentum uiuum, quod ex pluribus rebus

bus confluit, congelare ut duo tria faciunt, id est masculus et foemina faciunt aquam uitæ, in qua sunt tria, aër, ignis, & aqua, & quatuor unum, scilicet quatuor Elementa faciunt, ut fiat unum & duo unum, scilicet spiritus & corpus coniunguntur. Vel sic, Et quatuor unum, id est quatuor partes æris, & una Solis & Lunæ, tres fiant unum, scilicet continuatione, ut dicit Senior in Turba. Accipe de sincero corpore partem unam, & ex alio ære tres, & commisce aceto. Et Dardaris dicit. Quatuor uulgi nummi, tingunt æs. Et repetam ego uerbum primum, quod Mercurius nō est ponendus in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo ab ære, unde Rason. Si solueritis corpus album ut fiat argentū uiuum, extrahentur ab eo flores eius, & si scirent aurifabri qui cum eo opus habent, lucrarentur per ipsum multum, non fusione ignis, sed solutione eius, ut conuertantur in id, ex quo fuit radix eius. Et ista est Glosa Senioris. Sed talis solutio, non fit nisi per ignē simplicem, lentum,

lentum, uelut ouorum uel auium, nutriatur in primo opere. Deinde Gratianus de secundo opere dicit, significando sex gradus ignis. Mercurius gradatim ducendus est ad fixationem. Primo igitur calcinatur eius uentositas in primo gradu caloris, secundo cruditas, in secundo gradu caloris, tertio substantialis humiditas, in tertio gradu caloris. Et unumquodque calcinatum, dissoluatur suo modo ut putrescat, scilicet conterendo, imbibendo, & assando. Et ita tandem, in unum contentum corruat imbibendo, cum uno fermento, id est aqua una, quia aqua est fermentum aquæ. Et rursus ducantur per tres gradus caloris, & ita Mercurius agit in se ipsum. Et sic patet sex esse gradus ignis duplicati, & ignis simplex est septimus. Gratianus uero non ponit nisi sex gradus, siue modos excludendo simplicem, & positium ignem, & positius non dicitur gradus, sed quia fundamentum est graduum. Author uero operis ponit sex gradus ignis includendo simplicem primum. Ideo quia primus ignis
positius,

positivus, & secundus qui est primus gradus non differunt, nisi quia primus, scilicet primi operis est uniformis in primo, in medio, & in ultimo. Sed gradus primus secundi operis est difformis, quia ultimo acuitur, & per ipsum ignem fit coagulatio aque cum corpore, & corporis spirituatione. Quomodo autem sit difformis, patet per plura testimonia Philosophorum. Lucas in turba dicit. Ignis sit lenis in dealbando, donec coaguletur, postea faciat ignem aliquantulum fortiolem. Et Achiratus ibidem dicit. Coquite ipsum donec in lapidem uertatur, postea coquatur igne fortiori, quousque lapis durior fiat, & confringatur, & in cinerem uertatur, postea imbibite ipsum, donec humidus fiat, & coquite igne fortiori. Et ut dictum est, os uasis claudite, & coquite donec totum corpus confringatur, & incineretur. Et uersus finem libri dicit Author Turbe. Postea in uase uitreo ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, donec uideatis uas candescere, & uelut lacinctum lucere. Sed antequam ulterius exponatur,

tur, Notandum, quo igne rubor primi operis, & secundi, extrahatur. Gratianus dicit. Sed non te seducat, quia dicitur spiritus fiat corpus, ut intelligas scilicet fixum, & corpus fiat spiritus, quod simili modo intelligendum est. Itaque trita teneritudine Mercurij, sicut dictum est prius, Glosa. Trita & contrita teneritudine, id est humiditate, Mercurij, & exiccata post restitutionem animæ corpori, consuescit scilicet Mercurius in igne cum Alkibric, id est sulphure incombustibili, manere, quia nec ignis nec sulphura vastant, sed ignis magis ipsum emendat, id est Sol. Et scito quod duplex est sulphur artis, Mobile, aqueum scilicet argentum viuum, de quo dicit Plato. Omne argentum viuum sulphur, & non e conuerso. Et aliud est sulphur ei simile in natura, scilicet Sol, & ista duo sulphura se consequuntur, sicut ferrum magnetem, à quo scilicet sulphure, id est auro, separabis eius substantiam rubicundissimam, id est colorem substantiæ purpureæ, & uenenum tyrium cum beneficio feruentis oliuæ, & anima.

animalium pinguedine de pascuis uber-
rimis assumptorum. Et ideo dicit Mo-
rienes ad regem Kalid, de igne secundi
operis. Præcipietis enim ignem seruare
æqualem, ut nec augeatur, nec minua-
tur. Et subdit. Ignis autem Philosophi-
cus talis est, quod eius materia sit cum
uiua partitione. Partitur autem eius
materia ex stercore ouino, apponendo
de folijs oliuarum. Nihil est enim aliud
quod ignis combustionem æqualem
perdurare cogat. Assiduus dicit, Ignem
Philosophicum esse ignem humidum,
id est in equorum aut bouum stercore,
abscondere & putrefacere in igne lu-
cernæ. Dicit etiam compone pacem in-
ter spiritum & corpus suum, super ignē
putredinis de speciebus, id est floribus,
siue corporibus quæ à terra procedunt,
uel quæ aër generat, uel quæ in anima-
lium uentre nascuntur. Et in alio capi-
tulo, dicit de igne secundi operis, post
aquæ coagulationem in terra. Dein-
ceps uas humido stercore circunda, &
per quosdam menses fac ipsum uolare,
donec fiat quelles. Et Senior dicit.

Quod

Quod putrefactio est corporis cū igne bestiarum subtili, & hunc ignem mensurati sunt, & occultauerūt. Et per hunc ignem aqua congelata fuit lapis, & ignis quietus fit aqua currens, & cum præparata fuerit, reuertitur ad formam priorem suam, & congelatur, & continuant in eo patientiam, & reductionē in præparatione. Et notabiliter exponendo ignem bestiarum subtilem. Subiungit Senior dicens, quod primū luminare, scilicet 150. dierum, melius est, quā secundum uel tertium, scilicet 120. uel 70. dierum, quod oportet esse intensum lumen, sed primum esse temperatum. Et Kalid. Scitote etiam ignes esse unius generis, igne quoque coquentibus, quandoque corruptio accidit, unde præstat unum genus habere in coquendo. Et Aristoteles in Epistola ad Alexandrum, Caue ne ipsam sua flamma contingat, sed quemadmodum liquefacta, ea liquefac. Et Rodanus in libro trium uerborū dicit, quod in solo igne, siue aliqua separatione possunt fieri omnes distillationes, & sublimationes,

& cal-

& calcinationes, & rubificationes, & fusiones, cum omnibus resolutionibus, et coagulationibus, sicut dicunt esse, donec amicitia fiat inter istum & illum. Tunc uincet omnem rem solidam, & curret oleum in ictu oculi. Et Gratianus dicit, quod ignis in omnibus gradibus suis debet esse æqualis, donec interior ignis opus suum perficiat. Et Bonellus in Turba. Et quanto plures transeunt dies, tanto fortius congelatur & non comburitur. Solis enim beneficio, id est igne solari coctum et coagulatum est, uel congelatum est, & albedo illa potentissima, facit eum ignem superare. Et Theophilus dicit, quod cum Philosophi uident lapidem uersum in sanguinem, ponunt eum ad Solem, id est ignem lentum continuum, & mensuratum, quousque lenitudo cessat & sanguis arescat, & tunc apparet uenenum, & occultum manifestatur. Vnde Rasis in libro luminum. Quod soli apponere mandamus, inhumationem aut ignem denotat. Et Castus. Regite ipsum Sole & rore, donec fiat lapis. Et Anthonius.

p

In Sole

In Sole & terra nigra iubet decoqui, dicens, quod opus hoc citius & aliud tardius congelatur, ex diuersitate coquendi. Si enim locus ubi coquitur roridus fuerit, congelatur citius. Si uero siccus, tardius, seruamus ignem humidiores, citius perficere sicciores. Et ad quid omnes Philosophos eloquar, unus et equalis debetur in omnibus gradibus ignis. Ignis igitur & Azoth sufficiunt tibi in hac arte, Cera uero, oleum, & sepum ex dominio sunt Solis, & de rore coeli, in quibus multa sunt hominum secreta. Sed antequam de gradibus ignis dicatur, sciendum est prius quomodo spiritus iste, uertitur in corpus, & corpus in spiritum. Assiduus. Scito fili quod naturarum omnium rerum quaedam quibusdā perfectiores sunt, nec quidquid aliarum dirigitur absq; alijs, nec totum iungitur, nisi insit ei pars, nec pars, nisi insit ei totum, quomodo liquecit terra & in aërem uertitur? Et subdit quomodo spiritus in corpus uertitur? dicens similiter, dum opus conuertis, dicis quod ignis coagulatur, & fit aër,
Aër

Aër uero coagulatur, & fit aqua. Aqua uero coagulatur & fit terra. Ecce in uenam naturam inimica conuenerunt, quæ cum impulsantur, id est coagulantur, fiunt amica, rarescunt uero, & fiunt inimica, scilicet in separatione elementorum. Oportet te igitur totū extenuare in terra, id est terram spirituiare, et tingentem facere, et iam peregisti. Et Gratianus cōsimile huic dicit. Ignis in aëre fit lux. Vnde deficiente humido, deficit splendor. Intendit coagulationem ad modum speculī seu gladij denudatī. Ex osse fit Calx, intendit ex siccatione illius humidi splendentis, ut uertatur in cinerem, de quo dicit Aziratus. Et quā præciosus est cinis iste. Aër in ouo fit spiritus, id est spissum aëris in uitro concluso, concidit in aqua, unde fissa pellícula euaporat. Et Pandophilus. Et claudite os uasis diligenter, ne exeat flos, sed suo propinquo societur, & augmentat eius albedinē. Aqua in terra fit uitrum, unde succi adunati semper sunt duriores. Intendit per hoc, coagulationem æque in terra, sicut dictum est. Quia prin-

cipium huius rei attestatur super suum finem, quod est Calcina, dissolue, distilla, & coagula, & iterum calcina, & incera. Socrates etiam dicit. Lapis mortuus, est vitrum igne confectum, & viscositas eius, quia spiritus uirtute ignis aperuit. Spiritus ergo in viscositatem agit, quamvis enim perforare non possit, sed spiritus magis tingens, corpus penetrat, & non corpus corpus. Sequitur. Terra in igne Sal, id est terra calcinatur in cinerem, sicut dicit Pandophilus. Quoties cinerem imbibitis, toties oportet ipsum exiccare, donec uertatur color eius in id, quod queritur. Ideo sequitur. Et hæc postea inter se fiunt uariæ res. De hac conuersione spiritus in corpus, dicit Plato in Turba. Scitote omnis Turba, quod omnis spissitudo, in terra quiescit. Spissum namque ignis in aërem cadit, & spissum aëris & ignis in aquam & densum, quod ex ignis & aëris, & aquæ spisso coadunatur, cadit in terram. Vnde subdit Gratianus, quomodo corpus fit spiritus, dicens. Terra resoluitur in aquam, aqua in aërem, aër in ignem

in ignem, & hæc est uia qua corpus fit, spiritus. Hæc enim aqua est calida, ignea, adurens, potens, sed fortioris caloris, & adustionis quam ignis, ut dicit Senior, quod superat eum sicut dictum est. Et Parmenides dicit, ô natura illa coelestis uirtutis, naturas multiplicans, ô uere fortis, naturas uincens, & superans, suasque naturas gaudere faciens. Hæc est ista natura spiritalis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Sequitur. Ignis per contritionem fit aer, Aer per contritionem fit aqua. Et hæc est uia qua spiritus fit corpus. De ista conuersione spiritus in corpus, & e conuerso. Gratianus distinguit, dicens. Quod Ir, non facit Xir, nisi beneficio diuturni caloris, æqualiter & continente perdurantis, sicut se diffundit minera in diuersos lapides, & post modum separatur ab eis. Deinde exponit se dicens. Ir, interpretatur manus, uel mancipans. Non enim possumus proprijs manibus operari in Mercurium, sed decem speciebus, quas manus nostras appellamus in hac arte, id est nouem

partibus albi humidī, & decima parte
 æris, & pondus istud est ouum in gene-
 re. Sed Rasis septem partes terræ, &
 tres æris ignis nostri ponit in specie,
 quæ sunt decem species, quibus Mercu-
 rius capitur, & fermentatur. Sequitur,
 Xir dicitur esse quelibet medicina strin-
 gens Mercurium, Alchimiſtice præpa-
 rata super eum, scilicet terra lapidis,
 quæ coagulat lac uirginis, id est retinet
 Mercurium. Vnde subdit modum, di-
 cens, Extrahe oleum, id est Mercurium
 primo de terra, id est ab aëre, & dissolue
 in eo medicinam stringentem & coa-
 gulantem, id est terram dissolue, scilicet
 imbibendo, cōterendo, donec fiat sicut
 spissa pinguedo, & dispareat oleum lon-
 ga contritione, triduo, secundum Ra-
 sim, & postea assa simul, donec in unā
 transeat naturam. Et hoc est quod dicit,
 & iterum sublima per alembicum, id
 est assa. Et dicit sublima, quia igne sibi
 ministrato, surgit in altum acetum, quia
 eius natura spiritalis est, & ideo ascen-
 dit ut apparet in uase, & in coopertorio
 nodi parui, propter hoc ignis sit levis

in coagulando. Sequitur. Calcina, id est incinera exiccatum, & manet, id est fitur expressa calcinatione, & iterum dissolue, id est imbebe, & incera, & distilla, id est assa & coagula, & iterum calcina, & incera oleo suo, & proijce super Mercurium fermentatum illud Xir, id est terram calcinatam, & imbebe Mercurio fermentato, id est composito, & est Ixir aptum ad faciendū Elixir. Glosa. Xir interpretatur Mancipatus, id est manibus, id est speciebus captus est, quia extractus est de terra uel à terra Mercurius fixus. Ixir interpretatur emancipatus, uel extra manus, quasi Mercurius extractus, id est in corpore suo albo manicatus, id est captus, & tunc tingit in album, quia Mercurius tinctus tingit, unde Lucas, Magnesia cū sit alba, omnia dealbat, iungite ipsum feci suæ, donec coaguletur, & album fiat ut nix, & assate donec seipsum incinerare faciat. Magnesia quidam cum dealbatur non dimittit spiritus fugere, nec in eis umbram apparere, quo completo, maximum habebis archanum.

Sulphur enim sulphure mixtum est. Et Eximidiſius dicit, sulphur sulphure continetur. Sulphura enim fugiunt, nisi uiuo argento sui generis, id est extracto ex ære, detineantur. Et non credatis quod tingant, & postea fugiant. Et Rasis in libro luminum. Et Morienēs & Assiduus uolunt, quod terra cum sit dealbata, & candida, fit fixa, supple fixatione Lunæ, sed non fixa fixatione Solis, & ideo tingit in Lunam, & hæc secunda tertij operis. Elixir dicitur Abelson quod est totum, & Xir mancipatus quasi totum captum, id est fixum, scilicet tota animæ incorporatio, & fixio perfecta longitudine duorum annorum, & septem dierum, secundum experientiam auctoris. Et ista est secunda Glosa libri duorum & septem. Et sic nascitur Alchimia naturalis, secundum impressionem Planetarum, sicut in littera auctoris, quia in hoc opere, est salus Lunæ, id est sublimatio humiditatis Lunarīs, & est circulus Solis, quia post extractionem, est gradus triplex, sicut prius expositum est, & bene dicit circulus

culus Solis , quia post extractionem spiritus Solaris à corpore suo mortuo, fit animæ restitutio , & corporis uiuificatio. Et in hoc uerbo tangit auctor mineram Rebis, de qua sufficienter declaratum est in primo tractatu. Redeamus igitur ad expositionem trium uerborum, in quibus tota ars consistit, scilicet aqua tribus mensibus foetum in matrice conseruat. Aër tribus mensibus fouet, Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio, secundum similitudinem aeris in matrice. Et duplex inuentus ignis est, qui est trium graduum, & à tribus intelliguntur duo, sicut prius expositum est. Primus gradus ignis complet aquam, et aërem. Secundus, id est sequens gradus in igne, complet totum opus, scilicet coagulat, calcinat, incerat, et figit, hoc est quod diximus, totidem. Lapis autem est duplex, frigidus, et humidus. Et liquor Mercurialis, de primo spermate facit globum, id est sphæram, per pannum subtilem, quidquid continere non potest de humido, id est aqua secunda, et

p v hoc

hoc transacto primo opere, quod completur per ignem primí gradus. Nota si non fiunt globi, non natabit, sed submergetur æs ad latera uasis, nec confringetur dissoluendo etiam per annū, si affatur, hoc expertum est. Deinde per ignes sequentis gradus recipit ille globus carnem, id est coagulationem, & sanguinem, id est tincturam, unde Assiduus. Est enim lapis noster auro incarnatus, & recipit membra, id est partes integrales, notat incarnationem aquæ residuæ, & coagulationem, & incinerationem, & iterum dissolutionem, distillationem, coagulationem, & calcinationem, ita quod principium attestatur super suum finem, & è conuerso, donec omnes partes membrales sui, in unam transeant naturam. Et deinde per ignis administrationē, recipit imaginem, secundum naturam, id est speciem suam, ex qua fuit radix eius, à Deo altissimo, & ueniet ad ortum, & lucebit colore purpureo, id est puniceo, unde in allegorijs Philosophorum de ultimo regimine. Postquam totum opus uersum

sum est in terram, & in uas uitreum ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, significat obstructionem uasis, donec uideatis uas candescere, & uelut laccinctum lucere. Et hic color Tyrius, quo tingitur purpura, extrahitur igne duorum, et septem graduum, de quibus dictum est, & adhuc melius in specie dicetur. Quidam uero hoc dictum uolunt intelligere de primo opere, & faciunt globum, & illum assant supponendo patellam, per tres uel quatuor horas in panno pendentem in fumo. Deinceps proijciunt ipsum in totum humorem nouem partium, & coquunt, donec suam recipiat imaginem, & membra, id est donec totum humorem lunarem, & pinguedinem Solarem, extraerit acetum nostrum, quæ sunt tincturæ æris. Sed mihi uidetur esse dictum de opere secundo, nam citius folia amalgamisata in massam sine tactu conuertuntur, per acetum nostrum, & magis agit in Rebis, quia magis tangit agens patiens, & fortius in massa plana, quam compacta in globo, in quo non possunt

partes

partes acetī nostrī ita libere permisceri.
 Vnde Arisleus. Accipite corpus quod
 magister sumi iussit, facientes inde ta-
 bulas. Deinde in aquam maris nostrī
 imponite, & in suam Etheliam uertite,
 & coquite, donec priuetur nigredine, et
 appareat albedo. Et idem Bonellus in
 Turba dicit. Sumite de uero ferrum, fa-
 cientes inde laminas, & aspergite eas
 ueneno, et imponite in uas cuius os be-
 ne claudatur. Et Arisleus & Theophi-
 lus aiunt, uas debere fore concavum ad
 capacitatem librarum 30. licet magister
 operis non posuisset nisi 25. libras cor-
 poris nostrī æris, in laminas tenues co-
 aptatī, uel productī, purī, crudī, amœni,
 & sincerī. Deinde tangit primum opus
 dicens. Sed sperma simile est huic, quia
 æs & Mercurius sunt adhuc intransmu-
 tata in coagulatione & fixatione, sicut in
 secundo opere in se inuicem transeunt.
 Et lapis hic est solus, & non alius in
 mundo, nec est ei alius similis in effe-
 ctu, uel natura, qui se ipsum impregnat,
 & de seipso concipit, & seipsum partur-
 rit, postquam hoc uiuum moritur à rus-
 bea

bea morte &c. In Ethimologijs sapientum. Lapis noster proprio iaculo interficit seipsum, similiter maritat seipsum, & soluit seipsum, & coagulat seipsum, & figit seipsum, & imbibit seipsum, & anima præparat corpus, & corpus animam. Et postquam hoc uiuum moritur à rubea morte, hoc intelligi potest de corpore uiuo æris, postquam hoc rubrum mortuum est à rubra morte, id est, postquam extractus est humor & tinctura sua rubea. Vel potest intelligi aliter, de argento uiuo composito, & iam extracto in primo opere, postquã illud moritur, id est calcinatur, & figitur à rubea morte, id est ab igne eius, frigiditatem et humiditatem corrumpendo, tunc est cura mortui, id est cuiuslibet corporis imperfecti, quæ sunt corpora mortua, carentia tinctura, quæ spiritus & anima sunt corporis uiui, & æris nostri, & ideo est cura corporis imperfecti, cum per caliditatē, & siccitatem tingit, & non fugit ab igne, nec fumum emittit, & fluit sicut cera, & est sicut oleū. Quia siccitas Alchimie tingit & non

fugit

fugit ab igne, & cum hac tinctura rectificantur omnes mortui, id est omnia corpora metallorū imperfectorum de tinctura uera rubea, & alba, ut semper uiuant.

Dehinc de clauibus, & terminis, et gradibus ignis est dicendum. Prima clauis, et primus terminus completur 12. mensibus, et si completum non fuerit, saltem complebitur hoc in fine quarti termini, unde auctor in litera. Primus terminus mortificat frigiditatem, et humiditatē, extrahendo animas, et totum spiritum, et uertit in terram coagulando, et calcinando etc. Secundus uero terminus est sequens annus, et loquitur de termino in genere, quia sequens annus habet tres terminos. Et in hac secunda clauē operis terminus sequens, id est annus complet mortem primi mortui, id est corporis nostri, cuius spissitudo et rigiditas in primo termino destructa est, et augmentat rubedinē, et facit massam caliginosam, et pineatam, et ascendit in arborem crispata, ad modum fructus pinī, quasi conspersa pruina, et lucida

cida fulgens, et folia auri, facit annus iste. Et hæc est rectificatio Mercurij, quod est oleum fixum, quod rectificat omnia metalla corrupta, et producit ea ad sanitatem, et ad naturam meliorem. Secundus terminus est quatuor mensium, et si completum tunc non fuerit, saltem in tertio termino hoc contingit, qui est etiam quatuor mensium, et si tunc similiter non perficitur, saltem in quarto termino hoc fiet, qui est quatuor mensium, et septem dierum. Dixit Rachay filius Dybe. In fine primi termini, uide si fundat se super laminas, fumumq; nō dederit, nec crepitū, quod est signum perfectæ decoctionis, quod si hæc defuerint, reduc ad quartum ignem. Sequitur de ignibus. Primus terminus tribus regitur ignibus, primus ignis est in primo gradu levis, et debilis, et hoc regimen sit sex mensibus, et hic ignis complet aquam, et aërem, id est spiritum in aqua sua, qui est lapis solus, sicq; capitur et Mercurius extractus, sit rubeus in effectū, et occiditur corpus. Deinde ignis totidem custodit, scilicet

scilicet sex mensibus, cuius regimen fit duobus ignibus, scilicet secundo, qui est duplex respectu tribus primis mensibus, et tertius ignis, qui est duplus secundi tribus mensibus, et sic completur primus terminus, et prima clavis, licet tamen author longum tempus consumperit in extrahendo frigiditatem, et humiditatem lapidis, in sua experientia. Kalid tamen, filius Ysidis, in 13. hebdomadis completit totam coagulationem, quia in tribus hebdomadis, id est 21. diebus, unius nominis, complevit aquam et aërem, lege in libro suo. Ista autem diuersitas est, secundum diuersitatem ignis. Debet enim aqua diuidi per medium, mediamque eius partem imbibere per septem hebdomadas, super tepidum ignem, et ad gradum maiorem perueniet, deinde imbibere ei aliam residuam partem, in sex hebdomadis, et tunc substantia et color eius resplendebunt. Secunda clavis est similiter 12. mensium, et 7. dierum, et habet tres terminos. In primo rege cum igne quarto, qui est duplum tertij, et sunt quatuor menses.

Hic

Hic est secundus terminus 16. mensium.
Deinde rege cum igne quinto quatuor
mensibus, qui est duplus quarti, et hic
est tertius terminus, scilicet 20. mensium.
Post hec rege igne sexto, qui est duplus
quinti, mensibus quatuor et septem die-
bus, cum tribus gradibus ignis. Assi-
duus similiter spatium prolixum ponit,
dicit de quo uarie Philosophi dixerunt,
scilicet per 21. diem, et 40. dies, et 80. dies,
per 4. menses, et 7. menses, et unam he-
bdomadam, et tribus diebus, et partem
unius diei, et addiderunt, et diminue-
runt, quod tibi ostendam absolui, per
annum eius perfectionem, scilicet per
quatuor temporum perfectionem; scilicet
hyemis, cuius est frigiditas, et hu-
miditas, et ueris, cuius est occulta ca-
liditas, et æstatis, cuius est caliditas ap-
parens, et autumnus, cuius est siccitas ap-
parens, ergo post autumnum non oportet
te cessare ab opere et nouum opus
incipere, quasi diceret. Siccata materia
oportet figi, et maturari, altero anno. Et
nota quod Morienes, et Rasis, et Se-
nior, et alij plures primum opus in 21.
q diebus,

diebus, id est hebdomadis terminauerunt. Mundus & Pandophilus in 42. diebus, quia nigredo non nisi 40. diebus durat. Quidam per 80. dies, Vt Rosinus, & Socrates, quidam per quatuor menses, quidam 21. diem, nominauerunt, tres hebdomadas, ut Rasis, quod triduo tantum opus primum perficitur. Et Kaled in tribus hebdomadis, & hoc est tribus mensibus Philosophicis, & etiam per 21. hebdomadam. Quidam uero opus secundum in 9. hebdomadis, id est mensibus terminauerunt, ut dicitur in allegorijs 40. diebus, sicut & in uulua sperma moratur, id est 40. hebdomadis. Et Athonius similiter per annum. Et quidam 7. mensibus, id est 28. diebus, alias hebdomadis. Quidam per hebdomadam, id est 70. diebus Philosophicis, ut Zenon. Et sic debet intelligi dictum Assidui, qui etiam 40. diebus dicit totam aquam esse lucidam. Quidam per quatuor menses, & hoc est 120. diebus, quam ad dealbationem secundam. Quidam per unum diem dicunt, quod intelligatur de distillatione & imbibitione.

tionē. Tandem Rasis, quamvis triduo conterere mandamus, dies, aut pars diei sufficit, id est per hebdomadam triduo, id est tribus hebdomadis. Vnde Bachaseus dicit. Non potestis ad utilitatem peruenire absq̃ proluxo termino, & regimine continuo. Et Senior dicit. Non perficitur hæc medicina, nisi præparatione longinqua in multis diebus, & noctibus. Vnde patet quod Philosophi diuersum posuerunt huius combustionis terminum, forte propter diuersitatem locorum. In calidis enim regionibus citius, quàm in frigidis. Item in humido igne citius, quàm in sicco coagulatur. Constans dicit quod hoc opus toties continue operatur, donec uis sui patefiat, id est quod ipsius operis imitatio te doceat. Scit enim aqua pugnam ignis, & prolixitatem coquendi, ut dicit Assiduus, uel sequere cuiuslibet alterius dictū. Theophilus dixit, quod in centum diebus uertitur totum opus in terram. Bonellus & Archanus, & Myretis idem uolunt. Et Arisleus dicit fieri completum in 80. diebus, idem

dicit Rosinus, Socrates in 150. diebus,
 Balgus & Aziratus in 190. diebus de-
 coqui, & magister operis ponit idem,
 & dicit se perfecisse totum opus in 80.
 diebus. Et in allegorijs in 40. diebus de-
 bet decoqui, & dicunt quod infra heb-
 domadam albescat. Item Athonius di-
 cit decoctionem fieri 42. dierum. Item
 alibi in Allegorijs per 21. diem. Idem di-
 cit Morienes. Item Lucas dicit quod as-
 sequitur 7. diebus, & fit album. Item
 Socrates dicit terite cum ratione, & sa-
 le, & aqua maris, & pluuiam, per 21. diem
 & aqua falsa, per 10. dies, & aqua dulci,
 per 10. dies, & inuenietis. Item Mun-
 dus dicit quod oportet decoqui per 40.
 dies, & dicit idem iterum debere deco-
 qui 40. diebus, hoc est 80. diebus, unius
 nominis, uel bis nouem mensibus. Ita
 quod in nouem mensibus figatur. Item
 Pandophilus dicit quod in 7. diebus
 appareat nigredo. Item Rasis in libro
 luminum dicit, inhumationis terminū
 21. dierum, exsoluere promissa, & nota
 quod dies quandoq; sumitur in arte
 pro die naturali, quandoq; pro hebdo-
 mada,

mada , ut Rasis in libro luminum de humatione 21. diem ponit, id est hebdomadas 21. Senior uero accipit diem naturalem dicens in 150. diebus, quod forte in idem incidit. Et quidam istos 20. dies , & unum uocant tres hebdomados , ut Kalit , & Hermes in primo capitulo marinas testas &c. & Rasis tribus diebus , quemadmodum ad affationem perfectam , secundum Morienem. Et nota ad intellectum horum plenior , quædam dicta terminorum debere intelligi , de primo opere tantum, quædam de secundo tantum, quædam de toto opere , quædam de prima albedine, uel nigredine, quædam de nigredine, & albedine secundi operis , secundum quod diligens studens in auctoribus plenius & manifeste uidere poterit , unde diuersitas ignis prolongatur , & breuiatur. In 100. enim diebus unius nominis, & 80. hebdomadis plures finierunt opus. Et hæc omnia natura rei quæ coquitur, & ignis, te docebit. Quia ut dicitur in libro Ethimologiarum, Lapis noster proprio iaculo

q in inter

interficít seípsum , & similiter maritat seípsum, & desponsat seípsum, & coagulat seípsum, & figit seípsum, & imbibit, & incerat seípsum, & ánima præparat corpus, & corpus animam. Si autē maximæ Philosophí inde 70. Philosophicorum, locum habeant in hoc opere, de proportionē mouentis , tunc in medio tempore poterit præparari. Si enim aliquod mouens mouet aliquod mobile in uno opere, duplo fortius mouens mouebit ípsum in medio tempore, dummodo æqualiter perficerent opus, & utruncq; ignē non effugiat compositum artis. Sed cauendū est de igne excessiuo, propter periculum, quia ut dicit Rasis in libro luminum. Et quia maximus quam mediocris ignis, equaliter efficiat, lentus tamen semper est adhibendus, & sic continue pista, donec in speciem pulchram conuertatur. Nota, non mireris æquiuocasse dies, quia hoc Philosophi fecerunt, per inspirationē, lege Danielem, qui dicit quod post 70. hebdomadas nascetur Christus, & post 60. hebdomadas occide-

tur

etur Christus &c. Daniele etiam dicit post 14. hebdomadas ueniet filius iniquitatis, & aliàs dicit 14. dies. In ultimo capitulo huius tractatus quandam questionem declarabo, cuius difficultas floridam habet declarationē, & lumen præstabit intelligendi dicta secreta Philosophorum, in libris ipsorum.

Quæritur igitur utrum tota aqua tinctura coaguletur in corpore, uel solum tinctura existens in aqua coaguletur. Quod nō probatur primo per dictum Gratiani, Ir non facit Xir, nisi beneficio diuturni caloris æqualiter & continue perdurantis, sicut se diffundit minera in durissimos lapides, & postea separatur ab eis. Ideo uidetur similiter quod tinctura aeris se diffundat in aqua sua, & postea separatur ab ea. Hoc idem uidetur dicere Rasis in libro luminum, dicens. Quatuor sunt naturæ quæ Philosophicum constituunt hominē, quarum tres naturæ, scilicet terrestres gummi inficiunt rubicundo subiecto, nihil tamen ponderis, præter quàm in candido erat, rubicundo adiiciet, dum argen-

tum solum in ruborē mirabiliter transformat, hoc idem argentum tertio, auctoritate Senioris, qui dicit, Spiritus est locus animæ, & est aqua quæ extrahit hanc animam à corporibus suis, & anima est tinctura soluta in aqua, & portatur in ea, sicut portatur tinctura tinctorum nostrorū in aqua, qua tingunt pannos, & tinctura extenditur in panno. Deinde recedit aqua per exiccationem, & remanet tinctura in panno. Similiter aqua sapientum, in qua portatur tinctura, reducitur super terram suam benedictam, sitientem, quam assimilauerunt panno, & aquam nominauerunt animam, quam uocat Hermes aurum, dicens. Seminate aurum, in terram albam foliatam, & hæc terra tingit, deinde recedit aqua spiritualis, & remanet anima, quæ est tinctura in corpore, in quo manifestauit pulchritudinem suam, hæc omnia dicit Senior. Ad istam quæstionē dicendum, quod aqua cum tinctura coagulatur, quod per experientiam uidi. Vnde Kaled filius Ysidis, quoniam uidi aquam coagulare seipsam,

tunc

tunc ratificatus sum quod uera est res,
quæ assignatur. Et alibi dicit. Est enim
lapis non lapis, quoniam in ipso est fer-
mentū, sine quo non coagularetur mas-
sa aquæ. Et Senior dicit aqua eorum est
aurum, & est fermentum corporum, ad
quæ reducunt ea, & de hoc lapide extra-
ctum est aurum, quod fugat paupertas-
tē, & post Deum non habes aliam me-
dicinam. De quo dixit Kaled, præteriti
nec præsentēs possunt tingere aurum,
nisi cum auro, & hoc quod aurum, sci-
licet lapis eorum tingens ex ipso gene-
ratum prodit. Et de isto auro, quod est
flores qui fiunt aër sublimatus, omnis
eorū intentio constituta est, unde quod
non diceretur, lapis non lapis, nisi quia
est aqua congelabilis in lapidem. Et in
quodam libro dicit Kaled filius Isidis.
Quod quatuor sunt signa demonstnan-
tia artem. Primum est siccitatis & humi-
ditatis coniunctio, & nigredinis appa-
ritio, eo quod oportet te coniungere hu-
midum cum sicco, & calidum cum fri-
gido. Secundum signum est ungentum
apparens in initio operis, & est similis
q v lique-

liquefactio, cum fuerit super ignem, & cum aëris frigiditas ei succedit, & accedit, coagulatur. Deinde in igne liquefcit, quemadmodum ungentum. Et est venenum occidens, quod dissolvitur, et fit ponderosum in inferiori parte instrumenti subsistens nigrum, & fit aqua, & tunc vocant ipsum spiritum, & argentum viuum, cui multa sunt nomina. Tertium signum est quod ipsum est minoris aquæ post præparationem, pro ut lac scilicet uirginis, id est sicut lac coagulatum, est minoris ponderis separatum à sero. Et huic signo tertio Pythagoras in Turba ponit simile. Dicit enim. Accipite Ethesliam, & more lactis coagulate, quia corpora sunt ei sicut coagulum lactis. Et iterum dicit. Id ipsumque suo uasi imponite, & coagulate, donec fiat pulvis, & coquite cum sputo Lunæ, & coagulate, & dirigite, & inuenietis lapidem fractum, & aqua imbibitum. Iste est lapis, quem cunctis nominibus nominamus, qui opus recipit, & bibit seipsum, & est lapis à quo procedit omnis color. Quartum signum est quod suam spissat naturam,

hæc

hæc igitur est uia præparationis. Huius autem operis fundamentum est patientia, suauitas, mora, et aptitudo instrumentorum, ad ea assanda. Ecce in istis quatuor signis patet eius coagulatio cum tinctura. Ex his ad rationes. Ad primam cum dicitur, sicut minera se diffundit in durissimos lapides &c. Dicendum quod est simile, & dissimile. Simile est in hoc, quod sicut metalla generantur in concavo loci obtusi & clausi in lapidibus duris, uel similibus taliter, quod à materia eleuatur fumus siue uapor ratione caloris, qui scilicet fumus diu in se reflexus, & uaporabiliter commixtus congelatur in metallum, illud quod est sibi congruum, & in talis metalli speciem terminatur, cuius est uapor, secundum proprietates cœli, quæ influunt à Stellis, & à materia. Qui si esset locus apertus, nullum ibi metallum generaretur, sed tota eius materia exspiraret, sicut in plantis, & in animalibus locum habet. Ita à simili, si uas in arte nostra non esset clausum ad inclusionem spiritus, tota uis eius exhalaret. Dissimile autem est in hoc, quod

quod lapides sunt materia inconuenientia ad commixtionē metallorum. Ideo ab ipsis separatur metallum, ab inconuerso et Hetherogeneo. Ignis enim hætherogenea separat, & homogenea congregat. Sed in huius artis mixtione omnia sunt homogenea, ideo fit uniuersalis cōmixtio, ita quod minimum illius elementi unius, est cum minimo alterius. Ideo ignis non separat inter ea, sed totum cōgelatur in talis metalli speciem, cuius uapor est. Quod autem coniungantur per minima, patet per Hermetem dicentem. Nisi lapis noster esset aëreus, non coniungeretur ei Anhaurit, ita quod ignis non separat inter ea. Et Gratianus dicit. Solaris splendor transit in aërem, & ubi transit splendor, transit & aër. Lapis igitur noster aëreus est, quia non obstat ei, nec uisui, odore tamen sentitur, nec tactu facit uestigium, & coagulat Mercurium dissolutum, ut ipsum est. Lapis igitur inuisibilis est, hæc omnia Gratianus dicit. Et dicitur lapis aëreus, quia per euaporationē suā in aërem transit, & spiritus efficitur potentiss

tentissimus, unum extans cum Mercurio, ex quo fuit primo. Vnde Rosen. Si fuderitis corpus album, ut fiat argentum uiuum, extrahentur ab eo flores eius, non autem mutaretur in Mercurium, si non essent homogeneae naturae. Vnde Kaled filius Ysidis. Dixerunt sapientes huius artis, plures sunt res quibus adiuvatur opus, quae non proximae sunt, tamen sunt ex progentie generis sui. Et isdem dicit, masculus & foemina, & quatuor naturae, sunt unum, eò quod alterum generatum est ex altero, ex cauernis suis, & ex genere suo, sunt ergo unum, & ad unum reuertuntur. Igitur ignis non superat inter tincturam, & aquam, sed magis coagulat lac Virginis, id est Mercurium, ut ipsa sit coagulata. Ad secundam rationem dicendum, quod processit ex falso intellectu. Vnde triplicem habet expositionem, primo sit expositio, quatuor sunt Elementa lapidis optime proportionata Philosophicum constituentia hominem, id est elixir perfectum humanum, quia multas infirmitates & plurimos defectus humanos fugat ab homine,

homine, & lapis dicitur homo, quia nisi ratione, & scientia humana ad Deum peruenitur, unde in Allegorijs. Accipe hominē &c. Et Assiduus, Benedictus qui tendit ad hunc lapidem, gratiasque Deo aget, quia in nullo propinquorū uel extraneorum opera indiget. Et Morienes. Sed hæc est scientia, quæ maxime inter alios inquiri debet, cum & per illam ad aliam magis admirabilem peruenire possimus, scilicet medicinā. Philosophi enim utebantur hoc lapide, & uixerunt longo tempore. Nam ut dicitur in Ethimologijs Philosophorum, quod in hoc conuenerunt omnes Philosophi, quod lapis noster æmathites, quando fuerit rubificatus, quod est cōpletus, tunc facit diuersas operationes, nō solum in corporibus solidis, sed etiā in humanis, lapidibus preciosis, & gemmis, & non est res mirabilior in hoc mundo, quā ipse est, in omnibus operationibus suis. Ipse uero nō solum curat metalla, sed etiā corpora humana cōseruat ab infirmitatibus suis. Et subdit ibidem, Recipe lapidem hematitem, & da

et da bibere cum aqua paralitico, hydro
pico, phrenetico, omnibus leprosis, &
præcipuis infirmitatibus, uidelicet in
ternis, & externis, maculas malas, qua
cunq; fuerint in corpore, delet, & ualet
ad uisum proculdubio oculorum, &
quidquid tale est, maximè confortat na
turam. Et scias qui utitur eo omni die,
hilaris erit ultra modum, & faciem luci
dam reddit omnibus ipso utentibus. Et
Melancholiam, omnes malos humores
indifferenter à corpore expellit. Et quid
mirum. Nonne aurum curat multas egrit
tudines, si facies aurum, quod est nobis
lius auro, spirituatum, & attenuatum at
tenuatione spirituum, curat solida cor
pora, & humana. Est enim Theriaca
Philosophorum, ut dicitur in allegorijs
ipsorum. Istę igitur quatuor nature la
pidis cōstituunt Philosophicum homi
nem, quorum tres naturæ, id est terra in
qua sunt tria, scilicet duo argenta uiua,
cum sulphure suo, & quarta natura est
aqua lapidis, scilicet aurum uiscosum,
quod uocatur gummi rubicundum, quo
inficiuntur illæ tres naturæ terrestres,
inficiuntur

inficiuntur, id est tinguntur, & despon-
 santur tinctura perenní. Quia ista aqua
 omnia facit, scilicet per eam dissolvitur,
 coagulatur, calcinatur, terra, & incera-
 tur, & per eam retinetur omne volatile.
 Tres igitur naturæ inficiuntur gummi
 rubicundo, id est aqua aurea superiacta-
 ra, quæ est aqua simplex in essentia. Et
 consimile huic dixit Moyses in Turba,
 de primo opere. Decoquite ipsum leui
 igne, donec appareat albū. Deinde ex-
 tinguite & uidebitis unū, id est aquā ui-
 tæ à tribus socijs diuisam, id est à cor-
 pore in quo sunt tres naturæ, quia duo
 masculi, scilicet Sol & Mercurius coa-
 gulatus & Luna, ista in terra inficiun-
 tur gummi rubicundo superiecto, nil ta-
 men ponderis, id est humiditatis metal-
 linæ accedit, præter quā in candido erat,
 & in aqua uiua rubicūda, & æri nostro
 rubificando, quia naturaliter æs nostrū,
 licet mortuum sit, est rubicundū. Et licet
 extrinsecus sit album, intrinsecus tamē
 rubicundū est, adijcias solummodo ar-
 gentum uiuum, id est substantiā metal-
 linam argenti uiui, tunc in ruborē, id est
 tinctu-

tingituram auream mirabiliter transformat. Est enim ut dicit Kaled, minoris aquae post præparationem, sicut lac, quasi diceret, non plus ponderis adjiciet aqua corpori, quam de humiditate metallina in se habet. Quia licet humiditas aquea transeat, sed metallina manet, dum solummodo argentum, scilicet uiuum in ruborem mirabiliter transformat. Vnde in Moriene dicitur, quod Azoth nequit substantialiter Latoni auferre suum calorem, nisi quantum ad uisum. Sed Laton ab Azoth suam aufert albedinem, & ei dominatur, & rubicundum reddit eum, quoniam latoni inest naturalis fortitudo, quæ super omnes colores apparet. Ergo bene dixi dummodo solum argentum uiuum in ruborem mirabiliter transformat, est enim color latonis perpetuus. Quid autem perpetuum est, facit res perpetuas, & quod seminas in Mercurium metes ex eo, unde Gratianus. Omne metallum est in Mercurio, unde quale seminas in eum, tale & metes ex eo, habet enim fixum incorruptibile semine, id est humiditatem metallinam, incorruptibilem,

bilem, quia aut totaliter incombustus
 ab igne recedit, aut totus in eo manet.
 Sicut dicit Geber, & habet in se humi-
 dum aqueū super abundans, cum quo
 transit fixū. Alia Glosa, Tres naturæ
 gummi inficiuntur rubicundo, nihil ta-
 men ponderis, id est augmenti præter
 quā in candido erat, id est in lacte Vir-
 ginis, quia mater eius uirgo est, & pater
 nō concubuit, ut dicit Assiduus. Et Her-
 mes. Cuius pater Sol et mater Luna etc.
 Ideo benedicitur lac uirginis, & adiiciet
 rubicundo et Soli, quia Sol nō augmen-
 tatur, nō enim manet, sed corrumpitur
 in melius. Augmentum enim est præ-
 existentis quantitatis additamentū, sed
 Sol effectus est Azyma, seu fermentum
 corruptū. Diffinitio enim artis est, ani-
 mæ à corpore separatio, & animæ cor-
 pori mundo coniunctio, & hoc fit dum
 gummi rubicundū solummodo argen-
 tum terram albam argenteam, quia ar-
 gentū in ruborem mirabiliter transfor-
 mat, id est in colorem purpureum, & sic
 Sol nō augmentatur, sed ipso corrupto,
 Luna nostra uiua in tincturā Solarem

uirtute

uirtute aceti mirabiliter transformat. Vnde Morion sine stultos in omnibus alijs errare, qui ad hoc propositum nunquā peruenient, donec Sol & Luna in unum corpus coniungantur, quod nisi Deus altissimus uoluerit, nunquā fiet. Est enim donū Dei, & secretū altissimū. Hæc autem coniunctio Solis & Lunæ, non fiet nisi post ipsorū corruptionem. Vnde in allegorijs, Oportet enim ut truncq; occidi gladio proprio, imbibendo sibi animas permanentes, donec anima interius occultissima extingatur, quia ex homine nō exit, nisi homo, nec ex brutis nisi similia eius. Similiter nulla erit uia ad rubedinem, & albedinem, nisi si argentum uiuum ignem patiens, Soli & Lunæ coniunxeris, nec aliter animā penetrantem & tingentem ei poteris extrahere, quæ in uentre corporis occultatur, igitur nullum eorum manet incorruptum corporum. Ideo nō fit ibi augmentū, sed generatio tincturæ perennis, quia corruptio unius, est generatio alterius, secundū Philosophos. Sed hæc dictio solummodo non excludit

r ij coagu

coagulationem argenti uiui. Quia dicit
 Rohen. Et memoratus sum coagulationis
 corporis, quod uocatur corpus igneum,
 & de Cambar & argentum uiuum,
 & sulphur rubeum. Et his nominibus
 nominauerunt animam, ab ipso corpore
 egredientem. Aliter posset exponi,
 deinde multum ponderis &c. id est
 quantitate non augmentat tinctura in
 tingendo, dum solummodo argentum in
 aurum mirabiliter conuertit. Ita quod
 humiditas metallina, cum aqua sociatur,
 corpus metallinum, id est pinguedo Solaris,
 & humor Lunarum coagulatur, id est
 fixatur, Vnde Aruberes in Turba,
 In urina puerorum, & aqua munda permanente,
 coquite ipsum lento igne, antequam
 tingat, donec tota nigredo ab eo
 recedat, postea de facili confringetur.
 Si autem recederent, sicut aqua tinctorum
 nostrorum, non dicerent aqua perpetua,
 aut permanens, nec dicerent quod de
 facili confringeretur, id est coagularetur.
 Hoc enim argentum uiuum est perfectio rei.
 Ideo non transit ut dicit Geber. Consideratio
 uero rei quae perficit, est

confide.

consideratio electionis, puræ substantiæ
argenti uiui, & est materia quæ ex ma-
teria illa sumpsit originem, & est ex illa
creata. Non est autem ista materia ar-
gentū uiuum in sua natura, nec in tota
substantia sui, sed fuit pars illius. Nec est
modo cum lapis noster factus est, sed
pars eius. Ipse enim illustrat et ab ustio-
ne conseruat, perfectionisq; significatio
est. Laudetur igitur Deus omnipotens,
qui creat carissimū, ex re uilissima, qui
est lapis noster, de quo fit opus istud,
habet in se omnes colores. Est enim al-
bus, rubeus, rubicundus, citrinus, citri-
nissimus celestinus, uiridis, grauis. In
lapide isto sunt quatuor Elementa, est
enim aquaticus, aëreus, igneus, & ter-
reus. In occulto eius est caliditas, & sic-
citas, & in manifesto frigiditas, & hu-
miditas, et est oleum, & istud est siccum,
& illa siccitas tingit Alchimice, quia sic-
citas tingit, & non aliud. Humiditas au-
tem aquosa, & adustiuā corrumpit hoc
opus, & tingit in nigredinem. Ista igitur
infirmittates oportet destruere per
gradus ignis, de quibus hoc melius
r in censen-

censendum est, ut quod post coagulationem suam in tali gradu ignis teneatur, quod fugere non possit, donec maiorem possit sustinere gradum ignis, in quo teneatur iterum per dies, dummodo ipsum non effugiat, quo ad triplum maiorem possit sustinere ignem, & sic manu ducatur de gradu in gradū, donec ignitionem perfectam in corpore patiat, et ignem non effugiat, et in ultimis tribus gradibus expedit uas lapideum, non porosum, ignem patiens, sicut præcessit sermo in fine primi libri. Nec credo in uitro mediante cinere hæc fieri posse igne Philosophico, quod nō agere possit actiones in gradibus ignis per tot media remouentia fixationem medicinæ, scilicet per testam, et cinerem, nisi pendeat lutatum in rota super ignē æqualem in gradibus suis. Vnde Gratianus in primo gradu, expediunt uasa metallica, scilicet in primo opere, In secundo gradu uitrea, scilicet ad coagulationem, et terræ dealbationem, et donec tota uis aquæ incineretur. In tertio gradu expediunt uasa testea, scilicet

quo

SOLIS ET LVNAE. 263

quo ad fixationem eius plenariam etc.
Amen.

Explicít Stúdiúm consilij coniugij
de massa Solis et Lunæ ar-
tis completæ,
etc.

Laudes Deo.

FINIS.

Argentorati excudebat Samuel Emmel. Anno

M. D. LXVI.